

1. Referendum bude pre netolerantných

Radoslav Štefančík, politológ / 03.09.2014/ Publicistika, str. 13

Navrhované referendum o rodine by v prípade jeho úspechu bolo dňom úpadku našej demokracie. Prvýkrát po novembri 1989 by totiž bola nejaká referendumová otázka namierená proti niektorej z menšín žijúcich na území Slovenska.

Diskutovať o referende Aliancie za rodinu sa dá minimálne v dvoch rovinách: formálnej a obsahovej. Obsahom prvej debaty by mohli byť výhody a nevýhody priamej demokracie.

Výhodou by mohla byť možnosť vyjadriť sa k predmetnej otázke daná každému jednotlivcovi s právom hlasovať.

Slabiny priamej demokracie

Nevýhod je viac. Nástroje priamej demokracie v minulosti, ale aj dnes s obľubou využívali diktátori. Oklamať ľud je totiž jednoduchšie ako profesionálnych politikov s opačným názorom. Verejnosť totiž miluje každého, kto rozpráva tak, aby to lahodilo ľudskému uchu.

Nevýhodou priamej demokracie je aj neznalosť a absencia emocionálnej neutrality pri rozhodovaní. Niežeby všetci poslanci v parlamente vykazovali vysokú mieru inteligencie, ale k dispozícii majú aspoň celý štáb rôznych poradcov a profesionálov z radov štátnych zamestnancov. Takže trebárs aj u čašníčky z Trnavy alebo veštice z Humenného sa očakáva kompetentnejšie rozhodnutie, pokiaľ takýto aparát majú ako poslankyne poruke.

Problémom priamej demokracie sú aj emócie voličov, ktoré pri rozhodovaní v referendách hrajú často dôležitejšiu úlohu ako samotný obsah. Môže sa teda stať, že ľudia pod vplyvom emocionálnych výkyvov dokážu v hlasovacej kabíne zabudnúť na princípy otvorenej spoločnosti, tolerancie k menšinovým názorom, právneho štátu alebo trebárs na ústavnú zásadu neviazať sa na žiadnu ideológiu alebo náboženstvo.

Napokon, nedostatok demokracie spočíva aj v samotnej procedúre hlasovania. Hoci otcovia zakladatelia zaviedli na Slovensku pre platnosť referenda podmienku účasti nadpolovičnej väčšiny občanov s právom hlasovať, stále platí, že rozhodnúť môže len štvrtina obyvateľov.

K takejto situácii síce môže dochádzať aj v parlamentnej demokracii, tá má však v procedurálnej oblasti na rozdiel od tej priamej jednu podstatnú výhodu. Zohľadňuje práva menšinových skupín. Naopak, pri referende je to len buď-alebo. Žiadna stredná cesta, konsenzuálne riešenie, prihliadanie na opozíciu.

Problémový obsah

Rozvíjanie ďalšej diskusie o priamej demokracii však zatiaľ zanecháva samotný obsah referenda Aliancie za rodinu. Pri hodnotení jeho obsahovej stránky sa teda treba oprieť o vyššie uvedené argumenty.

Návrh referenda svojimi otázkami navodzuje dojem, že v Slovenskej republike sú niektorí jej obyvatelia menejcenní než tí ostatní. A to len pre svoju sexuálnu orientáciu. Ak sa 17. november považuje za deň slobody a demokracie, prípadne pozitívny výsledok referenda by bol dňom jej úpadku.

V takmer 25-ročnej demokratickej histórii sa ešte ani raz neobjavila referendumová otázka, ktorá by bola namierená proti niektorej menšine žijúcej na Slovensku. Demokracia totiž nie je diktatúrou väčšiny, ale ako by povedal taliansky klasik vedy o politike Giovanni Sartori, vláda väčšiny pri zaručených právach menšín.

Aj ďalší z vyššie predstavených argumentov možno pri takomto referende očakávať. Odpovedať na otázku o adopciách detí homosexuálnymi partnermi bude väčšina zúčastnených výlučne emocionálne, navyše mnohí z nich budú pod vplyvom transcendentálneho uvažovania. Pritom vo verejnej debate sa doteraz takmer vôbec neobjavujú názory fundovaných psychiatrov, psychológov, pediatrov, prípadne odborníkov na výchovu detí a mládeže. V ideálnych prípadoch s odkazmi na výskum publikovaný v zahraničných impaktovaných časopisoch. Naopak, dominujú laické postrehy odkazujúce na akúsi prirodzenú úlohu rodičov – otca a matky.

V centre dokonalosti tak stojí tradičná rodina zložená zo ženy a muža a ich spoločných alebo adoptovaných detí. Málokedy sa však spomenie, že byť dobrým rodičom nespočíva len v správnom pohlaví, ale predovšetkým v zodpovednom prístupe k výchove dieťaťa.

Je pre dieťa lepšia výchova v rodine dvoch ľudí opačného pohlavia, ktorí však dieťaťu neposkytujú ani materiálnu, ale predovšetkým emocionálnu výbavu, alebo naopak v partnerstve dvoch ľudí, ktorí sú ochotní a schopní poskytnúť dieťaťu všetko, čo k životu vo svojom mladom veku potrebuje? Sú napríklad alkoholici bez záujmu o svoje deti lepší rodičia než spoločensky dobre situovaný homosexuálny pár vysokoškolských učiteľov, umelcov, architektov atď.?

Dieťa poslankyne

Ak podporovatelia referenda tvrdia, že výchova dieťaťa vo zväzku dvoch ľudí rovnakého pohlavia môže negatívne vplyvať na jeho zdravý duševný vývoj, mali by si položiť otázku, či tento fakt nie je spôsobený práve tým, že homosexuáli sú v tradičných spoločnostiach pre svoju sexuálnu orientáciu ostrakizovaní. Problém duševného vývoja dieťaťa totiž nemusí spočívať v sexuálnej orientácii jeho rodičov, ale skôr v stereotypnom pohľade spoločnosti, ktorý svojou intoleranciou prehľbujú aj aktivity podobné referendu Aliancie za rodinu.

Pri vyššie uvedených negatívnych stránkach priamej demokracie nebola schválne pripomenutá jedna dôležitá skutočnosť. Náklady na ľudové hlasovanie. Hoci by sa demokracia nemala merať peniazmi, toto referendum takéto hodnotenie strpí. Gayovia a lesbičky si už totiž dávno našli spôsob, ako vychovávať deti aj bez toho, aby im do toho štát a cirkev zasahovali. Rozhovor s bývalou poslankyňou Smeru Editou Angyalovou pre tieto noviny z novembra 2012 je toho dôkazom.

Ak by teda toto nezmyselné referendum prešlo a aliancia by zvíťazila, syn, ktorého ľavicová politička vychováva spolu so svojou partnerkou, nebude mať problémy kvôli svojim dvom mamám, ale možno preto, že mu netolerantní obyvatelia tohto štátu nedovolia hrdo sa hlásiť k obom rodičom rovnako.

2. Sloboda mýliť sa

Silvester Lavrík, spisovateľ a režisér /13.09.2014 Magazín víkend/ Fórum, str. 15

Toto leto nás od hříbov a politiky oddýchnuť nenechalo. My sami sme si to nedopriali. Stačilo si k praženici s dubákmi neopatrne pustiť rádio, nakuknúť do novín a už sa to sypalo. Ako posledná v poradí ma zaujala zvesť o tom, že meteorológovia v roku 2015 dostanú na systém predbežného varovania menej peňazí ako mali tento rok. Fajn. Aspoň bude menej prírodných katastrof. Aj som sa pokúsil zasmiať sa svojmu nepodarenému vtipu aspoň ja sám, ale nešlo to. Hej, niektoré žarty nepobavia ani svojho autora. Z takej dielne sú pre mňa aj vyhlásenia pána farára Kuffu na adresu homosexuálov, mudrovanie z čadčianskeho kančľa o tom, že za holokaust si Židia môžu sami, referendumové aktivity Aliancie za rodinu či za sebaidentifikáciu Slovenska bičujúce konštrukcie zamestnanca ÚPN Martina Lacka hovoriace o tom, že SNP nemalo zmysel. Veď aj tak bolo odsúdené na neúspech. A ešte som sa dopočul, že Európe robia starosti rádioaktívne diviaky.

Rozhlas som rýchlo vypol, počítač zaklapol. Ešte aspoň jedno pokojné ráno, povedal som si. Naivný plán, viem. Od jeho realizácie ma zachránil len záblesk zodpovednosti inšpirovanej učiteľmi z čias mladosti; kto som ja, aby som odsudzoval tých, ktorí majú na svet iný názor?

Spasenie (takmer) pre každého

Kresťanskí aktivisti radi používajú slovné spojenie tradičná rodina. Myslia tým tradičnú kresťanskú rodinu. Lenže Európa stojí nielen na kresťanských základoch. Stojí aj na antickej tradícii. Tam intímne spoluzitie mužov nebolo exotikou a spoločnosť sa nad ním nepozastavovala. Európa stojí aj na svojej barbarskej, alebo ak chceme pohanskej tretej nohe. Práve z nej sa dodnes podvedome odrážame do boja o to, čo je – naše. Aj k mohutným skokom cez rokliny názorových, kultúrnych a hodnotových rozporov. Lahostajne driemu, ukrivdene skučia aj panovačne revú. V poslednom čase rozmaznávanom novodobým blahobytom opäť raz volajú do svätého boja presvedčení, právd a hodnôt. Bolo koze dobre, išla na ľad tancovať, povedala by moja stará mama. Ešte bude o nej reč. O oboch.

Kým sa budeme ďalej zaoberať svojou primitívnou podstatou, pripomeňme si, že kresťanstvo vzniklo v lone antického sveta. Učenie Ježiša Krista pred dvetisíc rokmi položilo na lopatky konkurenčných spasiteľov svojim „sociálnym a občianskym rozmerom“; spasenie pre každého, bez rozdielu pohlavia, rasy a pôvodu. Miluj blížneho svojho ako seba samého a budeš spasený. Kde sa teda nabrali antagonistické tendencie v lone spoločnosti, ktorá sa všetkými svojimi legalizačnými inštitúciami – od ústavy až po školské poriadky – hlási k právu človeka na sebaurčenie a hodnotám, ktoré zjednodušene nazývame antickými a kresťanskými?

Na druhej strane – prečo by som sa nemal vedieť zmieriť s tým, že je tu kňaz, ktorý je celým svojím životom stelesnením evanjelizácie tak, ako ju myslel Ježiš Kristus osobne a napriek tomu v nestráženej chvíli z neho vystrekne savonarolovsko-inkvizitorská túžba obrátiť na svoju vieru všetkých a každého aj proti jeho vôli? Lenže ak od LGBT komunity žiadam, aby ma za normálne nechala považovať to, že na pravej strane manželskej postele spáva chlap a na ľavej žena, v mene čoho si osobujem právo hovoriť im do toho, ako to má vyzeráť u nich v spálni? Ako veľmi je dnes prepojený inštitút manželstva s rodinou a rodičovstvom? Lebo synonymá to rozhodne nie sú. To vám povedia nielen slobodné matky a otcovia, ktorí sa svojich práv musia domáhať na súdoch.

Kde je priestor pre iných?

Priznávam bez mučenia, som konzervatívny človek. V mojej nedeľnej polievke musí plávať sliedka, alebo kus hovädziny a hotovo. To však neznamená, že mám potrebu dať vykynúť všetky papagáje, leňochody a pandy len preto, že sa do mojej predstavy o dni Pána nezmestia. Ak páv škrieka, nedohodnem sa s ním, ak začnem škriekať aj ja.

Už traja pápeži po sebe akcentujú potrebu skutočného zmierenia a široko chápanej ekumény. Jeden bol plakať pri jeruzalemskom Múre nárekov, druhý sa neostýchal nahlas povedať, že pedofília v radoch kňazov je smutným a bolestným javom, pre ktorý niet ospravedlnenia a tretí povedal – kto som ja, aby som súdil homosexuálov?

No v bývalom hornom Uhorsku sa zrazu zjaví skupina aktivistov, ktorí sú nielenže pápežskej než pápež, ale dokonca jasnozrivejší než posledný súd, ak by som mal pristúpiť na ich demagogickú argumentáciu hovoriacu o tom, že plnohodnotná rodina je len zväzok muža a ženy vytvorený za účelom splodenia a výchovy detí. Poznám bezdetné manželstvá s vrúcnou láskou k Bohu a naveky sklamanou túžbou stať sa rodičmi. A poznám mnohodetné rodiny zanedbávajúce...

Nie, na tento tenký ľad s referendovými hazardérmi nejdem. Kam sa podela základná premisa, na ktorej stojí étos celého kresťanstva? Má človek rozum a slobodnú vôľu, alebo mu ju priznáme len vtedy, ak nie je iný ako my? Kde ostal priestor pre rozum a slobodnú vôľu tých, ktorí sa rozhodli žiť inak, ako podľa príkazov a zákazov, ktorých slobodnou voľbou je život inšpirovaný katechizmom?

Skúsme si to priznať

Z iného súdka, aspoň na prvý pohľad; prečo by som nemal prijať taký výklad dejín, podľa ktorého je každý prehratý boj nezmyselný? Obraz hrdinu je oveľa dôležitejší než hrdina samotný, to vieme. No je tu mladý muž so vzdelaním oprávňujúcim ho považovať sa za

historika, ktorý pozná tie isté historické súvislosti ako ja. Napriek tomu vidí môjho hrdinu úplne inak ako ja. Moje SNP je stelesnením odkazu poukazujúceho v našom kolektívnom povedomí na to lepšie v nás. Nie pre tragické omyly a nedostatok víťazného étosu. Napriek nim.

Jednoducho, nič lepšie v špajzke štátotvorných ideí, ak k tomu váhavo nepridám patinou zašlú spoluúčasť na porážke Osmanov pred vyše dvesto rokmi, Štefánika, Dubčeka a hokejistov, nemáme. SNP Martina Lacka je nezmyselnou kolaboráciou s novodobou mýtovorbou. A čo sme my? Od macochy? Naša doba si svoju mytológiu nezaslúži? Kto z nás má teda pravdu? Kto sa mýli?

Ak pripustím, že názoroví protivníci majú právo na svoj názor, musím pripustiť, že ja mám právo mýliť sa. Zdá sa to byť jednoduché, ale skúsme si za domácu úlohu priznať, že okrem našej pravdy existuje aj iná pravda a že ak si chcem ponechať právo na svoj názor, musím si adoptovať aj jeho rodnú sestru - slobodu mýliť sa.

Túto vonkoncom nesamozrejmu slobodu po päťdesiatich rokoch totalitných ideológií do strednej Európy priniesol rok 1989. Štrngalo sa kľúčmi, dosť sa hovorilo o pravde a láske. Pamätáme? Matne, však? Toľko naivity na námestiach sa len tak nevidí. Nech sa páči. Vtedy bol nepriateľ taký zrejмый, že vybrať si postoj bolo až dojímavovo jednoduché. Napriek tomu sa našlo dosť tých, ktorí to odmietli.

Lživí proroci

Hovorí sa, že nič nerastie do neba. Zrejme máme v sebe zakódovaný nejaký sebazničujúci gén, ktorý nám nedovolí nechať dozrievať vznešené a čisté ideály do podoby, v ktorej by nám poslúžili ako manna nebeská Izraelitom počas blúdenia na púšti. Aby sme sa vo svojom blúdení nehostinnou krajinou omylov modernej doby necítili takí osamotení, nakuknime do Starého zákona; tri roky nebolo vojny medzi Aramejčanmi a Izraelitmi. A keď v treťom roku panovania prišiel za izraelským kráľom Jozafat, kráľ Judey, opýtal sa ho izraelský kráľ, či by spolu niečo proti odvekým nepriateľom Aramejcom nepodnikli. Prečo nie, odvetil Jozafat, ale nebolo by od veci zistiť, aký má na vec názor Pán.

Kráľ Izraela teda zhromaždil prorokov, približne štyristo mužov, a spýtal a ich, či majú ísť do vojny. Jeden z nich, Sedekiáš, si urobil železné rohy a vrazil, že nimi dokole protivníkov k zániku. Ostatní prorokovali podobne. Len prorok Micheáš odpovedal, že vidí Izrael rozstratený po vrchoch ako ovce, ktoré nemajú pastiera. Kráľ tohto proroka nemal rád, lebo sa nebál zvestovať mu aj také, čo preň vyznievalo nepriaznivo. Spýtal sa Micheáša, kde našiel odvahu tvrdiť, že jeho národ postihne záhuba. Micheáš mu teda prerozprával svoje videnie, v ktorom pred Pána predstúpil ktorýsi duch a ponúkol sa, že povedie vojsko kráľa Izraela tak, aby bol kráľ spokojný – vyjdem a budem lživým duchom v ústach jeho prorokov.

Ako vidno zo starozákonného, Pán vložil do úst kráľových prorokov klamstvo, aby dal najavo nevôľu s expanzívnymi zámermi kráľa Izraela. Len Micheáša, proroka, ktorý sa kráľovi vzopriet' nebál, vynechal. No len nato, aby ho kráľ Izraela nechal o chlebe a vode biediť vo väzení – až kým sa z vojny nevráti ako víťaz. Že sa nevrátil vôbec, si vie domyslieť aj malé decko, viac sa dočítate v 22. kapitole Prvej knihy kráľov.

Nerobme to

Neviem, kto mierumilovným a pracovitým kňazom, citlivým mladým kresťanským intelektuálom a ambicióznym historikom rohy, ktorými chcú svojich protivníkov doklať k zániku, nasadzuje dnes. No viem, že kto seje búrku...

Kde ostala ich rozvaha a holubičia povaha? Čím sa chcú prihlásiť k evanjeliovému „kto do teba kameňom“ a dištancovať od starozákonného „oko za oko“? Prečo smietku v oku blížneho svojho vypačujú brvnom, ktoré vo vlastnom oku nevidia?

Považujem sa za veriaceho človeka, ctím si odkaz svojich otcov a materi, no táto militantná agenda a šermovanie státisícmi podpisov ľudí náchylných považovať to, čo zaznie z kancel' a, za zjavenú pravdu automaticky, sa mi nepáči. Nepáči je slabé slovo. Desia ma.

Nerobme to. Aby sme sa aspoň priblížili k úrovni antických slobodných občanov a prvých kresťanov. Lebo je nezodpovedné vrhať nás naspäť stredovekými a totalitárnymi ponukami pravdy zjednodušenej na dogmu.

Ešte k tej hojnosti húb; moja stará mama Zuzana hovorievala, že keď rastie veľa hribov, bude vojna. Odvtedy zakaždým, keď sa z lesa vraciam s plným košom, pociťujem intenzívnu úzkosť a rozkoš odrazu. Kto našiel jediný dubák, vie, o akej rozkoši hovorím. No v kombinácii s tým, čo sa deje na Ukrajine, V Sýrii, Iraku, Gaze i doma, nadobúda tohtoročná úroda húb až apokalyptické parametre.

Tento text nemá ambíciu byť niečím iným, než skromným príspevkom k udržaniu systému predbežného varovania pred rádioaktívnymi diviakmi ryjúcimi pri koreňoch stromu slobody vrátane slobody mýliť sa. Ryjú napriek tomu, že válovy sú skoro plné. Alebo sme naozaj ako tá koza z porekadla mojej starej mamy?

3. Hlas ujme?

Péter Hunčík, SME / 19. 09. 2014 / Názory, str. 12

Usporiadať referendum o sexuálnej orientácii je prinajmenšom divná vec. A to sa už priam dotýka hraníc etiky, ak väčšina chce rozhodovať o záležitostiach menšiny.

O čo vlastne ide? Začnem poslednou, štvrtou otázkou, ktorá hovorí o sexuálnom vyučovaní v školách. Pozrime si jeden príklad:

Ako liberálne zmýšľajúci človek si myslím, že v otázkach potratu má rozhodné slovo žena. Hoci samotný potrat považujem aj ja za hrubý zásah a domnievam sa, že treba urobiť všetko preto, aby sa čo najmenej žien dostalo do takej situácie, keď sa o ňom majú rozhodnúť.

To sa však dá dosiahnuť len výučbou a osvetou. A v tematickom okruhu sexuality je ešte veľa takých problémov, o ktorých by sa dnešní mladí ľudia mali učiť.

Podľa tých, ktorí referendum vymysleli, by o tom, či sa dieťa má o týchto záležitostiach učiť, alebo nie, mali rozhodnúť rodičia. Lenže priemerný rodič nemá o týchto veciach ani šajnu. A ako potom môže rozhodnúť? Štvrtá otázka je teda zlá, treba ju vyškrtnúť.

Aj tretiu otázku, ktorá hovorí o adopciách, treba vyškrtnúť. Na prvý pohľad sa totiž zdá, že adopcia je o dospelých, ale podstatou problému je to, aby sa aj osirelým deťom dostalo starostlivosti a lásky. A či mi veríte, alebo nie, malým deťom je jedno, či lásku dostávajú od homosexuálnych, alebo heterosexuálnych rodičov.

Nie je totiž dokázané, že dieťa homosexuálnych rodičov sa stane automaticky homosexuálom. Ozaj, každý heterosexuálny pár má heterosexuálne dieťa?

O ochrane a podpore rodiny hovorí druhá otázka a aj táto chce trestať „teplých“. A predsa v konečnom dôsledku plieska bič po chrbte nevinných detí. Lebo čo sa stane vtedy, ak o dvoch ženách, ktoré „začínajú“ ako heterosexuálne, vysvitne, že sú v skutočnosti lesbičky? Obe už majú z manželstva dieťa. Dajú sa dokopy a celé roky žijú spolu, vychovávajú svoje deti, a predsa nedostanú podporu a ochranu, lebo sa nepovažujú za rodinu. Podľa môjho presvedčenia je aj táto otázka zlá, a preto ju treba tiež vyškrtnúť!

Prvá otázka hovorí o tom, čo považujeme za rodinu. Ide o dôležitý problém, preto ho podporujem a navrhujem, aby sme o ňom namiesto referenda otvorili diskusiu za účasti jazykovedcov, psychologov a sociológov.

4. Ani rozum, ani veľkorysosť, ani odvaha

Monika Kompaníková, / 29. 09. 2014 / Názory, str. 12

Je obdivuhodné, s akou vervou sa do boja za ochranu manželstva a tradičného modelu rodiny pustili iniciátori referenda.

Získať vyše štyristotisíc podpisov od letargických a občiansky minimálne angažovaných Slovákov, to chce naozaj kus poctivo odvedenej práce.

Smutné na tomto výnimočnom čine je, že ho poháňa xenofóbia vlastná jednofarebným národom, ktoré dlho žili za zavretými dverami a v určitých historických okamihoch zapreli vlastných občanov iného vyznania či pôvodu.

Netvárame sa, že sme tolerantný a pohostinný národ, veď sa tu každú chvíľu otvárajú otázky viacjazyčných tabuľ, dvojakého občianstva, udeľovania azylu cudzincom, sexuálnej výchovy či alternatívnych foriem vzdelávania a spolužitia. O homosexualite sa aj v parlamente hovorí ako o chorobe a vo vysokých politických funkciách sedia extrémisti.

Nerozumela som, prečo si Aliancia za rodinu a cirkvi vybrali práve registrované partnerstvá, manželstvá homosexuálov a adopcie detí, keď sa takéto kategórie nenachádzajú ani len v štatistických tabuľkách hovoriacich o rozvodovosti či o príčinách plných detských domovov.

Predpokladám, že ohrozením rodiny iniciátori myslia jej rozpad, no nenachádzam žiadnu priamu súvislosť medzi rodinou tradičnou a rodinou dvoch osôb rovnakého pohlavia žijúcich niekde v susedstve.

Nepotrebujeme štatistické tabuľky na to, aby sme vedeli, čo ohrozuje rodiny, stačí sa rozhliadnuť, zísť ráno do šenku, na úrad práce, do osady, pozisťovať si čo-to o opustených deťoch. Zlá ekonomická situácia a z toho prameniace problémy - alkoholizmus, vysoké pracovné nasadenie alebo naopak, dlhodobá nezamestnanosť, mnohodetné rodiny, ktoré nedokážu užiť svoje deti, neplánované tehotenstvá a nakoniec najčastejšie uvádzané dôvody – rozdielnosť pováh a nevera. Sú to faktory, ktoré môže pozitívne ovplyvniť lepšie fungujúci vzdelávací či sociálny systém, no určite nie počtom zanedbateľná menšina inak orientovaných ľudí.

Nepochybujem, že Aliancia za rodinu to všetko robí s úmyslom pomôcť. No akosi si neuvedomujú, že pomáhať jednej skupine obyvateľstva na úkor 'inej' skupiny a túto 'inú' skupinu označiť za ohrozenie je veľmi nebezpečné.

Už sme to zažili a nerobme si ilúzie o tom, že je to iný problém, že žijeme v inom storočí. Práve týchto štyristotisíc podpisov hovorí, že sme nenabrali ani viac veľkorysosti, ani rozumu a ani odvahy byť zodpovední za svoj život a nehľadať nepriateľa v inakosti.

5. František prechádza od slov k činom

Miroslav Kocúr, publicista / 15. 10. 2014/ Publicistika, str. 13

Vo Vatikáne sa začala cesta k znižovaniu polarizácie hodnotovej diskusie. Výsledky sa však nedostavia okamžite.

Maďarský cirkevný právnik kardinál Erdö predniesol po týždni na synode o rodine v Ríme týždenný sumarizačný report.

Homosexuáli nie sú ľudia druhej kategórie

Najzávažnejšou pasážou jeho reportu boli konštatovania, že homosexuáli majú dary a kvality, ktoré môžu ponúknuť aj širšiemu kresťanskému spoločenstvu. Erdö sa pýtal, či je katolícka hierarchia a katolícka cirkev ako taká schopná prijať týchto ľudí a garantovať im vo vlastných spoločenstvách bratské a sesterské spoločenstvo.

Homosexuáli si podľa maďarského kardinála často želajú stretnutie s cirkvou, ktorá im ponúka teplo domova, a jedným dychom sa pýta: „Sú naše komunity schopné im ho ponúknuť a prijať a vážiť si ich sexuálnu orientáciu bez toho, aby sme kompromitovali katolícke učenie o rodine a manželstve?“

Podľa jeho reportu otázky homosexuality vedú k dôležitému uvažovaniu o tom, ako by sa dali spracovať realistické spôsoby citového dozrievania a ľudskej a evanjeliovej zrelosti tak, aby

doň bola začlenená aj dimenzia sexuality. Erdö hovorí, že to je pre synodu významná a poučná výzva.

Občianske zväzky bude cirkev rešpektovať

Tento tón je určite významným otvorením debaty a nepochybne môže byť označený doteraz za najjednoznačnejší signál Františkovo pontifikátu, keď sa zdá, že od slov sa Vatikán pohne aj k prvým praktickým krokom.

Pastorácia by sa mala priblížiť viac k ľuďom a k ich reálnym potrebám. Na synode zazneli aj slová o tom, že aj keď homosexuálne vzťahy nemôžu byť postavené na tú istú úroveň ako manželstvo medzi mužom a ženou, občianske zväzky osôb toho istého pohlavia rovnako aj občianske zväzky kresťanov, ktorí uzavreli po rozvode civilné manželstvo, sú hodné rešpektu. Ponúkajú a je v nich hlboko zakódovaný rozmer vzájomnej úcty, rešpektu, pomoci a obety. Toto všetko je zdrojom vzájomnej podpory v živote partnerov.

Cirkev podľa kardinála Erdöa a jeho reportu venuje zvláštnu pozornosť aj deťom, ktoré žijú s párnymi osôbami toho istého pohlavia, a zdôrazňuje, že potreby a práva najmenších majú vždy prednosť.

Začiatok konca oficiálneho katolíckeho extrémizmu

Interpretácia tohto textu je, samozrejme, otvorená. V súvislosti so situáciou na Slovensku, kde sa Aliancia za rodinu snaží s podporou Konferencie biskupov Slovenska o referendum, ktoré ide očividne iným smerom, je však dôležitá ešte jedna výzva.

Erdö odmieta akýkoľvek populistický tlak aktivistov rodovej ideológie a hľadá platformu vecnej diskusie a hľadania riešení. Odmieta tým militantné a diskriminačné riešenia na jednej aj druhej strane polarizovaného spektra. Katolícke fundamentalistické združenia sa dezorientovane ozývajú na synode vo vystúpeniach súčasného prefekta kongregácie pre náuku viery. Stretávajú sa však s chladnou reakciou. Práve preto kardinál Walter Kasper, po Jozefovi Ratzingerovi najprominentnejší súčasný teológ vyzýva radových veriacich k aktivite a podpore dialógu a hľadania nových odpovedí.

Cirkevní lídri po návrate domov z rímskej synody budú podľa Kaspera potrebovať podporu veriacich. Extrémisti z radov pro-choice hnutí či gay aktivistov aj fundamentalisti z radov rôznych pro-life a rodinných aliancií dostali jasný signál. Do debaty sa má zapojiť sivá zóna kresťanov, ktorým nevyhovuje pravý ani ľavý radikalizmus a dialóg ulice.

Hľadanie konsenzu a riešení

Je to cesta k znižovaniu polarizácie hodnotovej diskusie, ktorá sa však bude rodiť ešte dlhšie. Synoda sa so svojimi odporúčaniami obráti na lokálne cirkvi a biskupov celého sveta. Františkov dokument, ktorý by mal v tomto smere byť pastoračnou normou pre ďalšie fungovanie rímskokatolíckej cirkvi, sa očakáva následne.

Tým by sa jeho pontifikát premietol aj do reálnej roviny praktických krokov. Bez konštruktívnej diskusie v širokej členskej základni cirkvi to však nepôjde. Extrémizmus však možno utlmiť len zodpovednou a kompetentnou angažovanosťou tých, ktorým na novej kultúre života záleží a extrémistom vezmú slovo.

Prínos pre občiansku spoločnosť

Čo to znamená pre slovenskú občiansku spoločnosť? V čase polarizovanej eticko-spoločenskej diskusie na rôzne témy treba tento vývoj vnímať so zadosťučinením. Pre občiansku spoločnosť je dobré vedieť, že rímsky korektív, ktorý doľahne aj na slovenský katolicizmus, je pre ňu nádejou na lepšie riešenia súčasných dilem.

Františkovo pôsobenie môže prispieť k tomu, že aj slovenská katolícka verejnosť sa stane aktívnou verejnosťou v procese dozrievania spoločnosti na dospelých občanov. Pobežákovská agónia sa môže skončiť. Kresťanská dospelosť a individuálna zrelosť sú potrebným prekursorom tohto procesu. Sila občianskej spoločnosti sa meria silou jej najslabšieho ohnívka. Tým sú dnes jednoznačne naše menšiny. Etnické, sociálne či tie sexuálne.

6. Tribalistická morálka v nás

Otakar Horák ml., externý doktorand na UP v Olomouci / 21. 10. 2014/ Publicistika, str. 13

V posledných storočiach sa dramaticky rozšíril kruh, ktorý nazývame „My“. Z tých, ktorými naši predkovia kedysi pohrdali, dnes môžu byť naši kamaráti a susedia.

Milióny rokov žili naši predkovia v malých sociálnych skupinách, maximálne do 150 členov, a v prostredí, ktoré sa takmer v ničom nepodobalo tomu nášmu. Ich morálka bola tribalistická, čo znamená, že bola založená na preferenciách záujmov úzkej skupiny ľudí, s ktorou sa identifikovali („My“) – čiže najbližšieho okolia, ku ktorému sa správali milo a kooperatívne, pretože od toho záviselo ich prežitie – oproti záujmom tých, s ktorými sa nestotožňovali („Oni“).

Z evolučného hľadiska je tribalizmus stratégiou, ktorá dáva zmysel. V permanentnej súťaži o limitované zdroje, napríklad potravu, totiž hrozí, že ak ju ulovia vaši konkurenti („Oni“), vy a členovia vášho „gangu“ pôjdete spať hladní. Za týchto okolností nie sú vaši konkurenti nič iné ako súper. Pod vplyvom týchto tlakov bola formovaná naša myseľ, ktorá si postupom času osvojila pomerne chladné až negatívne postoje a emócie k tým, ktorých neradíme do okruhu „My“.

Emócia hnusu

Z mnohých experimentov vieme, že na tvorbe morálnych súdov sa do veľkej miery podieľajú morálne intuície a emócie, napríklad emócia hnusu. Ide o emóciu, ktorá sa vyvinula pravdepodobne s cieľom ochrany pred požitím nebezpečných látok, ktorých konzumácia by pre nás mohla byť smrteľnou, ale postupom času sa rozšírila aj do oblasti morálky, kde nás varuje pred jedincami alebo skupinami, ktorých praktiky považujeme – akokoľvek neodôvodnene – za škodlivé a nebezpečné.

Výskum ukazuje, že ľudia, u ktorých možno emóciu hnusu navodiť pomerne ľahko, zastávajú vo väčšej miere nesúhlasné a diskriminačné postoje smerom k homosexuálom, čo znamená, že sa v procese tvorby morálnych súdov nechávajú unášať svojou emóciou hnusu k členom „Oni“, ktorú následne post hoc racionalizujú, čiže ospravedlňujú každým dostupným argumentom, akokoľvek bizarným, ako je to prakticky neustále v prípade Aliancie za rodinu, ktorá na svojich webových stránkach napríklad vydáva homosexualitu za poruchu, aj keď homosexualita bola z diagnostických manuálov vyradená z toho dôvodu, že pre svojich nositeľov nepredstavuje žiadnu ujmu, čo sa týka porúch emocionality, kognitívnych funkcií a podobne, čo je podmienka klasifikácie nejakého problému ako duševnej poruchy.

Aliancia sa dopúšťa mnohých ďalších prešľapov; pre malý priestor ich spomeniem len zopár. Aliancia napríklad (argumentačne) fauluje, keď aktivity homosexuálov za zrovnoprávenie prirovnáva k snahám pedofilov, pričom si neuvedomuje, že existuje pomerne zásadný rozdiel medzi konsenzuálnym (intímnym) spolužitím dvoch dospelých osôb a pohlavným stykom s dieťaťom, ktoré taký súhlas z povahy veci udeliť nemôže (faul takzvaného klzkého svahu).

Aliancia homosexuálnym párom túži upierať právo na osvojenie si detí, aj keď súčasný výskum ukazuje, že viac ako „tradičnú“ kombináciu muža a ženy potrebuje dieťa láskyplných rodičov ochotných sa všemožne obetovať pre jeho šťastie. Aliancia sa tiež sťažuje a cíti sa diskriminovaná, ak nemôže homosexuálom, t. j. ľuďom, ktorí svojím správaním nikomu nijako neublížujú, škodiť a ponižovať ich napríklad tým, že ich lásku k druhej osobe devalvuje tvrdením, že je hriešna.

Je samozrejmé, že v aliancii nie sú zlí a hlúpi ľudia, ale ak chcete obhajovať tribalistickú morálku a svoje praveké intuície a emócie stoj čo stoj, sú argumentačné fauly a ignorovanie,

prípadne maximálne ohýbanie faktov (evolučnej) biológie a psychológie a iných vedných odborov územím, do ktorého musíte vstúpiť.

Emóciám dokážeme vzdorovať

Výskum tiež ukazuje, že svojim intuíciami a emóciám, ktoré sme zdedili po našich pravekých predkoch, dokážeme vzdorovať, a to vďaka dispozícii rozumu.

Z množstva štúdií vieme, že emócie lásky či súcitu sú značne limitované a nesiahajú napríklad až do Afriky k umierajúcim deťom. Vďaka nestrannému rozumu si však môžeme uvedomiť, že záujmy našich detí, akokoľvek nás k nim viaže hlboký cit, nie sú o nič väčšie ako záujmy anonymných detí vzdialených tisíce kilometrov od nás.

Zdá sa teda, že neustále rozširovanie kruhu „My“, ktorý bol pôvodne veľmi malý a ktorý sa v posledných storočiach dramaticky zväčšuje, je výsledkom nielen kultivácie našich emócií k tým, s ktorými sme sa pôvodne nestotožňovali, takže sa ako napríklad homosexuáli zmenia z „kultúry smrti“ na kamaráta a suseda, ktorému budeme priat' rovnaké práva, akým sa tešíme my, ale zároveň aj rozumu, ktorý chce merať všetkým rovnako.

Morálka nevhodná pre dnešný svet

V morálnych dilemách, kde sa stretávajú záujmy „My“ verus „Oni“ sa preto javí ako vhodné opustiť deontologickú etiku Aliancie za rodinu, čiže etiku, ktorá sa rozhoduje na základe pravidiel, v ich verzii nemenných, napríklad, že homosexualita je zvrátenosť (KKC), a namiesto toho sa riadiť takzvaným konzekvencionalizmom, čiže etikou, ktorá posudzuje naše rozhodnutia na základe konzekvencií, ku ktorým vedú.

Podľa tejto koncepcie, ak sú konzekvencie našich morálnych rozhodnutí pre druhých ľudí škodlivé, mali by sme ich odmietnuť. Robíme to vlastne bežne. Neonacistom napríklad nepriznávame právo ponižovať židov popieraním holokaustu, bez ohľadu na to, či to je, alebo nie je v rozpore so svedomím neonacistu, pretože ide o tvrdenia, ktorých konzekvencie sú také, že nevinných ľudí poškodzujú.

Aliancia obhajuje tribalistickú morálku, nevhodnú pre dnešný svet, argumentačne fauluje a má žalostné znalosti tvrdých vied. Práve preto sa domnievam, že referendum ním iniciované, ak ho Ústavný súd povolí, môže byť úspešné, pretože uvedené „poznatky“ aliancie pekne korelujú so znalosťami a morálnymi intuíciami bežného občana v krajine, kde má cirkev prakticky monopol na výklad morálky. Bude to možno víťazstvo demokracie, ale zároveň toho horšieho v nás.

7. Koho sklamala synoda o rodine?

Miroslav Kocúr, publicista/ 22. 10. 2014/ Publicistika, str. 13

Pri pohľade na dianie vo Vatikáne je ťažké povedať, kto presadil svoj názor a kto bol porazený. Isté však je, že pápež veľmi dôsledne riadi diskusiu o budúcnosti cirkvi.

Americký kardinál Raymond Burke po prednesení týždenného reportu o prebiehajúcej synode vyhlásil, že obrátenie pozornosti úradnej cirkvi smerom k ľuďom a volanie predbežného sumarizačného reportu po milosrdenstve voči ľuďom, ktorí nežijú podľa štandardov rímskokatolíckej cirkvi, nepovažuje za postoj, ktorý by bol v súlade s katolíckou doktrínou.

Na budúcej synode už nemusí dostať slovo.

Tradičný postoj a spor o preklad

Juhoafrický kardinál Napier sa po prednesení týždenného reportu prihlásil o slovo predovšetkým v súvislosti s pasážami, ktoré sa týkali homosexuálne orientovaných katolíkov. Vyrušovala ho ústretovosť tónu. Pápež František ho preto prizval ku koncipovaniu záverečného dokumentu synody.

Talianky originál sa stal pri prekladoch do ostatných jazykov predmetom slovných hier. Dokument hovoril v taliančine o tom, že katolíci by mali prijať a mali by si vážiť či rešpektovať

hoci aj homosexuálnu orientáciu ľudí. Rozsiahla debata sa začala odvíjať od prekladu slova VALUTARE do ďalších jazykov.

Aj slovenský preklad KBS sa na webovej stránke ešte v priebehu toho istého dňa zmenil. Voči homosexuálne orientovaným jedincom vraj nie je namieste postoj úcty, treba ich orientáciu „skôr“ zhodnocovať či posudzovať. Tento filologický spor je skôr obrazom mentality ako jazykovým okienkom. To vnímajú obidve strany spektra.

Je to len epizóda, ktorá ilustruje dianie na mimoriadnej synode o rodine počas uplynulých dvoch týždňov v Ríme. Pápež František otvoril oficiálnu debatu a kuloárne narážky či nekomunikovanú netoleranciu vytiahol na svetlo mediálneho cirkevného sveta.

Kardinál Kasper, ktorý patril k teologickým garantom debaty synody, ktorú otvorili jedinečným spôsobom dotazníky rozoslané do katolíckeho sveta a pripravili tak ovzdušie synodálnej diskusie, hovorí o tom, že rímskokatolícka cirkev má rok na to, aby spracovala to, čo priniesla synoda.

Rozvedení katolíci a sviatosti

Dnešná generácia biskupov sa asi prvýkrát stretla s procedúrou, počas ktorej sa o jednotlivých odsekoch synodálneho textu hlasovalo. Výsledky tohto hlasovania boli zverejnené.

Verejnosť môže preto vedieť, že text článku 52 o možnosti pristupovania k sviatostiam pre rozvedených a potom civilne zosobášených katolíkov v publikovanom znení mal skóre 104:74. Vyčítať sa však z toho dá akurát toľko, že synodálne plénum nebolo v názore na to, ako sa dopracovať k novému riešeniu situácie katolíkov, ktorí o sviatostnú svednosť a prijímanie majú záujem, jednotné.

Text konštatuje, že synoda uvažovala o možnosti rozvedených a znovu už len civilne sobášených katolíkov pristupovať k sviatosti zmierania a eucharistie (ľudovo: svednosť a prijímanie). Zmienovaný článok konštatuje, že niektorí synodálni otcovia trvali na doterajšej disciplíne vyplývajúcej z katolíckeho učenia o nerozlučiteľnosti manželstva.

Iní sa vyslovili za menej všeobecné riešenie, ktoré by uľahčilo pristupovanie k týmto sviatostiam. Prihliadalo by skôr na zvláštne situácie a presné podmienky zvlášť vtedy, keď ide o nezvratné prípady a ktoré súvisia s výchovou detí v druhom, už len civilnom zväzku. Deti takto musia neprávom znášať následky. Reálne majú rodičia byť príkladom katolíckej výchovy, no sami majú plný prístup k sviatostiam obmedzený. Do procesu zjednodušenia procedúry individuálneho pokánia by mal vstúpiť aktívnejšie diecézny biskup.

Tento text nebol prijatý ani želanou dvojtretinovou väčšinou. O pastoračnom riešení majú biskupi ešte premýšľať, rokovať a hľadať konkrétne riešenia. Publikovaný dokument sa má stať odrazovým mostíkom pre návrh riešenia, ktoré prinesie synoda v októbri 2015.

Pluralita názorov a nádeje na riešenie

Či bolo 104 biskupov konzervatívnych, alebo progresívnych, nie je v tomto prípade jasné. A ani o to nejde. Majú ako partnerov do diskusie 74 biskupov, ktorí majú na situáciu iný názor. Tí, ktorí v tomto bode čakali riešenie už na tejto synode, si musia na novú legislatívu či novú interpretáciu tej súčasnej ešte počkať. Dokument však zároveň uvádza, že treba správne uchopiť pozitívne prvky, ktoré možno nájsť v civilných manželských zväzkoch či v iných formách partnerského spoluzitia napriek tomu, že nezodpovedajú platným cirkevným normám.

Aj toto konštatovanie má však na opačnej strane spektra 54 nositeľov iného postoja. Tí, ktorí sa dívajú otvorene na potrebu okrem duchovného prijímania umožniť rozvedeným katolíkom, ktorí žijú v novom civilnom vzťahu, aj reálnu možnosť účasti na eucharistii, sú takisto v polemike s veľkou časťou iného presvedčenia. Tento odsek synodálneho dokumentu sa skončil pri hlasovaní so „skóre“ 112:64.

Synoda a homosexuálna orientácia

Skóre 118:62 je v odseku 55, ktorý sa týka témy, ktorej venovali médiá najväčšiu pozornosť. Sumarizačný report v polčase synody vzbudil rozruch v médiách a nádeje v komunite veriacich,

ktorí sa ako homosexuáli domáhajú vo svojej cirkvi prijatia. V záverečnom reporte zazneli v súvislosti s homosexuálnou orientáciou slová rešpekt a takt („rispetto e delicatezza“).

Dokument nerieši komplexne otázku homosexuality a obracia sa skôr smerom k rodinám, ktoré majú s homosexuálnou orientáciou svojich členov konkrétne skúsenosti. Podľa tohto vyjadrenia synody nie je odôvodnené hľadať analógie alebo podobnosti medzi homosexuálnymi zväzkami a rodinou či manželstvom. Napriek tomu majú byť muži a ženy s homosexuálnou orientáciou prijímaní s rešpektom a taktom.

V tomto smere si môžeme teda opäť s väčšou istotou urobiť informovaný názor na organizovanie slovenského referenda.

Kto vyhral, kto prehral

Pri pohľade na toto dianie je ťažké povedať, kto presadil svoj názor a kto bol porazený. František sa otvorene tešil názorovej rôznosti diskutujúcich a ocenil ju. Hovorí o tom, že biskupi majú doma v dialógu hľadať návrhy na konkrétne riešenia v duchu záverečného dokumentu.

Kto očakával, že sa nič nezmení a všetko ostane, ako bolo, je sklamaný a možno zneistený. Kto čakal rýchle riešenia, ostane rovnako neuspokojený.

Americký kardinál Burke, ktorý mal pochybnosti o otvorenom tóne synody, podľa neoverených správ odchádza zo svojej súčasnej pozície na nové pôsobisko skôr reprezentačného ako výkonného charakteru. František neorganizuje pochody a demonštrácie. Pozýva na trpezlivú diskusiu bez unáhlených riešení. Dialóg pokračuje. Pravicový aj liberálny aktivizmus bol odmietnutý v jeho príhovore s rovnakou intenzitou. Veriacich aj biskupov volá na rozhovor o tom, ako má cirkev zajtrajška riešiť dnešné výzvy tak, aby o odpovede mal svet ešte záujem.

Cesta je v tomto jeho snažení dôležitá aspoň tak, ako jej cieľ. Či sa mu podarí dotiahnuť rímskokatolícku cirkev do 21. storočia, nie je až také dôležité ako to, že sa o to veľmi koncepčne a dôsledne pokúša.

8. Súd v kultúrnej vojne

Peter Schutz, SME /29.10. 2014 / Názory, str. 12

Výrok z Košíc o referendových otázkach je stráviteľný. Aj keď obom stranám sporu dáva dôvod na nespokojnosť.

V zákryte s prezidentom i my si počkáme na verdikt (zdôvodnenie) súdu vo veci štvorotázkového referenda. Budeme múdrejší a aj ľahší pri srdci. Azda na rozdiel od Kisku, pre ktorého sa iné možnosti, než na tri povolené otázky hlasovanie vyhlásiť, uzavreli.

Pre laika, ktorý sa drží bokom od oboch táborov kultúrnej vojny – a myslí si svoje (hanlivé) o oboch – je výrok z Košíc stráviteľný. Odhliadnuc od argumentov súdu, ktoré nepoznáme, s rovnosťou práv a slobôd sa asi bje, ak všetkým ľuďom mimo manželstva štát odoprie určitú formu spolužitia.

Ak tu súd rozhodol, že hlasovanie o tom, či iný typ zväzku má nárok na existenciu pred verejnou autoritou, by bolo hlasovaním o základných právach, ťažko hľadať legálnu či legitímnu námietku.

Netreba ani poukazovať na nedávno ukončenú synodu (v tom zmysle, že už aj cirkev berie „problém“ na vedomie), aby bolo zrejmé, že nie je akosi ľudské zakázať homosexuálom nárok na spolužitie chránené štátom. Aj homosexuál je blížny, či nie?

Naopak, niet ústavného, ale ani rozumného dôvodu, prečo by si ľudia nezahlasovali (ak ich to baví) o tom, či sa manželstvom smie nazývať iba spolužitie muža a ženy. Z kvality homosexuálneho spolužitia ani zamak neubudne, ak sa bude nazývať partnerstvom. Alebo trebárs teplý kozub. Napríklad sused, ktorý žije so ženou, to nenazýva manželstvom, ale gulagom. Názov neprejudikuje formu vzťahu so štátom ani rozsah privilégií priznaných zväzku.

Celkom iste ústavne konformná je aj otázka, či rodičia môžu rozhodovať o forme vzdelávania svojich detí na citlivé témy. Tu ani niet o čom debatovať. Napokon, adopcie – tretia otázka, ktorá sa pripúšťa – sú vysoko sporná téma, na ktorú komentátor „silný názor“ nemá. Nárok „neštandardného“ páru sa bije s právami dieťaťa, pričom univerzálna pravda, či je pre dieťa lepší štátny ústav, alebo pár rovnakého pohlavia, zrejme neexistuje.

Vzhľadom na skutočnosť, že v hre je zanedbateľná, nepatrná menšina, a z prípadu na prípad sú možné individuálne rozhodnutia, hlasovať by sa o tom asi nemalo. Ale nech má Aliancia – údajne – za rodinu trochu radosť.

So skóre 1:3 nebude spokojná ani druhá strana kultúrnej vojny. Aj keď politicky verdikt znamená, že košický dvor nechal otvorenú cestu k registrovaným partnerstvám. A keďže referendum by sa vlamovalo do základných práv, nepriamo tým povedal, že homosexuáli majú na akúsi registráciu zväzku, ak ju požadujú, právo, a Slovensku chýba zákon.

9. Kiskovci a macejkovci

Juraj Hrabko, SME /Vydané 30. 10. 2014 / Názory, str. 14

Prezident referendum o rodine pravdepodobne vyhlási, ale núka sa viacero otázok, do akej miery môže zasahovať do jeho podoby.

Rozhodnutie Ústavného súdu o predmete referenda treba hneď v úvode oceniť, keďže súd rozhodol v lehote určenej ústavou. To, že ju sudcovia rešpektovali, je výborné i potešiteľné, keďže to stále nebýva prirodzené ani samozrejmé.

Iná vec je kvalita rozhodnutia súdu. Tú bude možné posúdiť až po zverejnení odôvodnenia rozhodnutia. Z neho bude možné vyčítať naozaj veľa, aj keď na samotnom verdikte - jedna zo štyroch otázok je v rozpore s ústavou - to už nič nezmení. Rovnako ako na tom, že zverejnením rozhodnutia sa okamžite začala kampaň pred referendom.

Poukazujú na to reakcie zástancov aj odporcov možného referenda, ktorí sa vzácné zjednotili v tom, že sa im rozhodnutie súdu nepáči. Každé strane síce z iných dôvodov, ale výsledok je totožný. Kým odporcovia referenda opakujú, že všetky otázky považujú za protiústavné, zástupcovia Aliancie za rodinu, ktorá referendum iniciovala, začali kampaň bojovým spôsobom - vyhlásili, že Ústavný súd zakázal „slušným ľuďom“ povedať svoj názor na rodinu a na to, čo je rodina. S tým, že „toto nie je demokracia, toto je sudcovská tyrania“.

No. Keby tak urobili ešte pred vyhlásením o sudcovskej tyranii, bolo by to lepšie a nevyzneli by pred slušnými ľuďmi ako obyčajní táraji. Ale kampaň je kampaň a aliancii ide o veľa – napokon, vyzbierať zhruba 400-tisíc podpisov pod petíciu nie je naozaj žiadna zábavka a rozhodnutie súdu, že tretia otázka je v rozpore s ústavou, tiež. Je jasné, že v prípade, keď prezident referendum vyhlási, sa aliancia bude snažiť, aby bolo platné – to, že v takom prípade bude úspešné, je totiž nepochybné. Aj preto, lebo hlasovanie v referende je špecifické – tí, ktorí by na otázky odpovedali „nie“, to môžu dať najavo hlasovaním nohami, teda už tým, že k urnám vôbec neprídu. Ak by prišli, iba by pomohli tým, ktorí budú odpovedať „áno“, čím by iba dosiahli to, čo dosiahnuť nechcú.

To len na margo začiatku kampane pred referendom, pri ktorom je ešte stále otázne, či a najmä v akom znení ho prezident vyhlási. Otázok je naporúdzi viacero, napríklad, či prezident má právo do petície aj zasahovať a nielen ju posudzovať. Či by vyškrtnutím tretej otázky, nezasiahol neprimerane do vôle ľudu vyjadrenej v petícii. Či jedna otázka v rozpore s ústavou zo štyroch nezakladá dôvod na odmietnutie petície ako celku a či dáva prezidentovi možnosť z otázok si vyberať. Zatiaľ je tak isté len to, že s treťou otázkou sa referendum konať nielen nemôže, ale ani nesmie.

Dá sa stavať na to, že s pravdepodobnosťou hraničiacou s istotou prezident referendum vyhlási. Nie však aj na to, čo to vlastne pre budúcnosť prinesie.

10. Čo ma naučili deti

Mária Jasenková, zakladateľka a riaditeľka detského mobilného hospicu Plamienok /9. 11. 2014 / Magazín víkend – Fórum, str.13

Dieťa zvládne slzy, ale z dlhodobého hľadiska nezvládne zradu. Zvládne smútok, ale z dlhodobého hľadiska nezvládne podvod.

Verím, že väčšina z vás bude so mnou súhlasiť, keď poviem, že deti sú ten najcennejší dar, ktorý sme v živote dostali.

Koľkokrát som sa však pristihla, že som pozabudla, že nám boli darované len na krátky čas, a to väčšinou dovtedy, kým nájdu svoju vlastnú cestu životom. Boli nám darované preto, aby sme im pomohli vyrásť z malého zraniteľného semienka do jedinečnej rastlinky a zapustiť korene, ktoré ich potom ochránia aj pri výkyve počasia.

Vycítia viac, ako si myslíme

Väčšinou je to tak, že keď my odchádzame z tohto sveta, naše deti zostávajú. A ak sú ich životy ohrozené, dokážeme ich ochrániť. Sú medzi nami aj takí, ktorí zostávajú a ich deti odchádzajú a ktorí svoje deti ochrániť nedokážu. Tieto deti a ich rodiny potrebujú našu pomoc, ale zároveň môžu byť aj našimi veľkými učiteľmi.

Mnohokrát som sa presvedčila, že nevyliciteľne choré deti, ktoré mám možnosť stretávať, sú múdre. Vedia či vycítia viac, ako si myslíme, a rozprávajú o sebe a o svete, v ktorom žijú, často inak ako my, dospelí. Najmä malé deti sa vyjadrujú hrou, kresbami či darmi, ktoré pre seba a pre iných vytvoria.

Keď som ich začala stretávať, nevedela som, čo im mám o chorobe a vážnych veciach v živote povedať. Dlho som hľadala odpovede napríklad na otázky: Čo vlastne deti o živote a smrti vedia? Čo im môžem povedať? Čo im povedať tak, aby im to v živote pomohlo?“

Zvládnu slzy, nezvládnu zradu

Som presvedčená, že dieťa je pripravené prijať pravdu povedanú citlivým spôsobom lepšie, ako si myslíme. Deti od bolesti neochránime tým, že o nej nebudeme hovoriť. Od nás, dospelých sa učia, ako sa radovať, ale aj ako trpieť a smútiť.

Deti potrebujú poznať jednoduchú pravdu, ktorej rozumejú tak, aby sa necítili samy a aby neboli zmätené. Potrebujú cítiť, že keď dávajú bolesť najavo, sme pri nich a dokážeme im byť oporou, aj keď je to pre nás ťažké. Potrebujú zažiť, že sa vieme s nimi smiať, radovať sa, vymýšľať a prežívať nadšenie z objavovania sveta. Potrebujú aj zažiť, že plakať a hovoriť o bolestných veciach je normálne. Potrebujú prejsť skúsenosťou, že im my, dospelí, im dokážeme byť oporou, aj keď je nám ťažko a plačeme. Potrebujú prežiť spolu s nami, že po ťažkej chvíli znova príde radosť, ktorej sa nebránime.

Dieťa zvládne slzy, ale z dlhodobého hľadiska nezvládne zradu. Zvládne smútok, ale z dlhodobého hľadiska nezvládne podvod. Tí, ktorí sa napríklad o smrti brata či sestry dozvedeli až dlho po tom, ako sa to stalo, bývajú často nahnevaní, že im to nepovedali a bolesť zo straty, ktorá je neodžiteľná im zasahuje do života viac, ako by chceli.

Priznajme pravdu

Dajme deťom príležitosť, hovoriť o tom, o čom chcú, hoci aj o bolestných veciach a netlačme ich hovoriť o tom, o čom hovoriť nechcú. Príroda nám ponúka mnoho inšpirácie. Napríklad listy, ktoré na jar vyrastú a sú krásne zelené, musia na jeseň uschnúť a opadnúť, aby potom mohli znovu vyrásť nové. Po každej búrke vždy po nejakom čase vyjde aj slnko, a aj v našom živote po bolesti môže znovu prísť radosť. Slzy sú ako dážď, ktorý odplaví bolesť, aby do života mohlo prísť niečo nové, a preto sa nehanbime a plačme, ak sa nám chce.

Odpovedajme deťom pravdivo na otázky, na ktoré sa pýtajú. A ak odpoveď nepoznáme, priznajme im to. „Ja neviem, prečo sa to stalo, niekedy v živote niekoho veľmi skoro stratíme

a nerozumieme prečo. Nikdy naňho nezabudneme a vždy zostane v našom srdci.“ Ak s deťmi prežívame bolesť, buďme im zároveň aj oporou, aby vycítili, že nás nemusia chrániť.

Deti často chránia svojich najbližších, ktorých majú rady, lebo nechcú, aby trpeli. Často sú potom so svojou bolesťou samy. Ak to nedokážeme, hľadáme ľudí, čo im túto oporu aspoň prechodne dokážu ponúknuť. Prežívajme s deťmi aj radosť, tvorme, vymýšľajme a potom pochopia a naučia sa, že sa môžu hrať aj v dospelosti a ich život tak bude zaujímavejší a krajší.

Za zraniteľnosťou je sila

Stretávam sa s ťažko či nevyliciteľne chorými deťmi už viac ako 18 rokov. Tieto deti mi zmenili život. Sú to takí malí princovia, ktorí sem prichádzajú na našu planétu, objavujú život a svet napriek tomu, že vedia či cítia, že raz musia odísť a zanechávajú mi do života rôzne posolstvá.

Tieto deti ma naučili, že radosť sa aj trpieť sa v živote učíme a radosť a smútok možno (naučiť sa) prežívať zároveň. Deti, ktoré stretávam, dokážu napriek bolesti žiť prítomnosťou a prežívať okamihy radosti. Všetci sme kedysi boli deťmi, a tak možno tajomstvo prijatia utrpenia je skryté dieťa v nás.

Tieto deti ma naučili, že to najcennejšie, čo na tomto svete máme, sú láskyplné chvíle, ktoré môžeme prežívať. A ak robíme veci nielen pre seba, ale aj pre druhých, náš život dostáva zmysel a máme chuť ísť ďalej a tvoriť.

Deti v Plamienku ma naučili, že dospelí nie sú iba silní, ale sú aj zraniteľní. A deti sú síce zraniteľné, ale nie sú slabé.

Musím sa priznať, že to, čo ma k týmto deťom v hĺbke duše priviedlo, bola moja zraniteľnosť a krehkosť. Skrývala som ju a občas aj teraz ju ešte stále skrývam. Dlho som chcela vytvoriť si masku, aby moju zraniteľnosť ľudia nepoznali, aby ju nebolo vidieť a cítiť, ale potom som si uvedomila, že vo svojej hlbokkej podstate sa za zraniteľnosťou vždy skrýva sila. Ak si pripustíme svoju zraniteľnosť, sme naozaj tými, ktorými sme. A tak mi na záver dovoľte položiť otázku: Ak sa odvážime byť zraniteľní, čo sa nám vlastne môže stať?

11. Ad.: Tribalistická morálka v nás (20. 10.)

Anton Chromík, hovorca AzR /11. 11. 2014 / Publicistika, str. 13

Ak si myslíme, že pre deti sú ocko a mama to najlepšie, neznamená to, že homosexuáli si nezaslúžia rovnakú úctu a rešpekt ako všetci ostatní.

Odkedy vymysleli koleso, ľudská kreativita zlepšuje jeho použitie, ale uchováva jeho pointu. Môžem sa vykašľať na pointu a skúsiť to so štvorcom, ale už nebude slúžiť na účel uľahčenia pohybu a nebude to koleso. Otec a mama nastalo sú to najlepšie pre rodenie a výchovu detí. Preto rodina. Môžem zlepšovať pointu, ale ak vymením matku za ďalšieho muža, už to nebude fungovať na účel rodenia detí a ich výchovy.

SME uverejnilo článok Otakara Horáka ml. Tribalistická morálka v nás, ktorý vážne manipuluje realitu a poškodzuje česť Aliancie za rodinu. Viete si predstaviť prekvapenie, keď sa dozviete o sebe veci, ktoré ste nenapísali.

Netýka sa to len aliancie, okrem iného som sa dozvedel, že veda už dokázala, že viac ako otec a mama je milujúce prostredie. Ako sa to vylučuje s otcom a mamou pre deti, neviem. Ako v tom vtipe: Aký je rozdiel medzi mesačnikom a slnečnikom? Asi taký, ako medzi denníkom a nočníkom.

Kvalitné výskumy potvrdzujú obyčajnú ľudskú skúsenosť. Deti chcú poznať svojich rodičov (Kyle, Pruett).

Prítomnosť otca v rodine znižuje delikvenciu a antisociálne správanie chlapcov a predčasnú sexuálnu aktivitu u dievčat (Ellis, Bruce, David Popenoe).

Prítomnosť matky v rodine poskytuje deťom vynikajúce emocionálne bezpečie a matka je výnimočná pri čítaní fyzických a emocionálnych podnetov dojčiat (Eleanor MacCoby).

Deti, ktoré vyrástli v biologických rodinách s otcom a mamou, majú ako dospelí menšie riziko odkázanosti na sociálny systém, menší počet samovrážd, menší počet sexuálneho zneužívania, väčšia identifikácia s heterosexuálnou orientáciou (Regnerus).

Čo robiť, ak sú protichodné výskumy? Pravda môže mať viac strán, ale je len jedna. Ak pri lieku vychádzajú protichodné výsledky, bezpečnosť velí nepodávať ho. Experimenty na deťoch nie sú dovolené.

Nepodstatný filozofický spor

Pán Horák nazval etiku aliancie deontologickou a navrhuje skôr príklon k etike konzekvenacionalistickej. Tým sa alianciu snaží vnoriť do nepodstatného filozofického sporu od čias Kanta, v ktorom sa roztrhla etika na etiku pravidiel, ktorá pozerá na úmysel činov od etiky, ktorá preferuje posudzovanie činov podľa ich dôsledkov. Pri rodine spor v etike neexistuje. Sme presvedčení, že súčasný zákon, že pre deti sú ocko a mama to najlepšie, nie je bezduchým etickým pravidlom, ale má pozitívne dôsledky.

Rád by som vyvrátil lži, ktorými sa pán Horák sám vyfauloval a ublížil 420tisíc ľuďom, ktorí podpísali petíciu o ochrane rodiny.

Tvrdí o nás, že vyvolávame emóciu hnusu voči homosexuálom a na našej webovej stránke neustále vydávame homosexuálnu orientáciu za poruchu, hoci bola vyčiarknutá zo zoznamu chorôb. Tvrdí, že aktivity homosexuálov nerozlišujeme a prirovnávame k aktivitám pedofilov, a to už je silná káva. To, čo nazýva faulom aliancie, je faul, ktorý vyrobil on sám na nás. Prehľadal som náš web, ale nič také som tam nenašiel.

Čistá lož

Vraj prirovnávame snahy homosexuálov za zrovnoprávnenie k snahám pedofilov. Čistá lož. Sú to dve rôzne veci, ale nepomáha homosexuálnym aktivistom, že na Pride v Prahe prišli pedofili s coming outom. Vraj sa sťažujeme a cítime diskriminovaní tým, že nemôžeme ubližovať a ponižovať homosexuálov tým, že ich lásku devalvujeme tvrdením, že je hriešna.

Ale my nepoužívame náboženské výrazy, lebo sa neviažeme na žiadnu cirkev či náboženské vierovyznanie. Na letných festivaloch sme mali viacerých dobrovoľníkov, ktorí nie sú kresťania a strávili zberom podpisov veľa dní.

Zdá sa vám však normálne, aby boli zatváraní ľudia za to, že si myslia, že homosexuálne konanie je hriešne či nesprávne? Zatvárať kazateľov do väzenia? Nikto by nemal byť zatváraný do väzenia za názor. A platí to aj o názore homosexuálnych aktivistov. Porovnávať snahu za zachovanie súčasného stavu s holokaustom je riadny úder pod pás.

Ak si myslíme, že pre deti sú ocko a mama to najlepšie, neznamená to, že chceme zasahovať do súkromia osôb. Cítim, ako sa tu maľuje krivý obraz o nenávisti k homosexuálne cítiacim. Ako by sme ich mohli nenávidieť? Veď mnohí z nich naozaj trpia tým, že nie sú schopní mať deti.

V mnohých článkoch som zdôrazňoval tú istú vec, že homosexuálne cítiaci si zaslúžia rovnakú úctu a rešpekt. Nie sú o nič menejcenní ako my. Súkromný život je vec toho, kto ho žije a nečaká sa od nás jeho schvaľovanie či podpora, ale nezasahovanie. Ako vzor spoločnosť dáva správanie, ktoré vedie k zachovaniu spoločnosti a jej budúcnosti. Našou budúcnosťou sú deti. Ani jedno sa bez otca a mamy nenarodí a ak v rodine škrtneme jedného z nich, bude dieťa ochudobnené.

12. Kiskov coming out

Peter Schutz, SME / 13. 11. 2014/ Názory, str.14

Ak sa už prezident Kiska prebral z mlčania, do ktorého sa ponoril po summite NATO, deň pred moratóriom a tri pred voľbami by sa očakávalo, že si zvolí – aby sme boli žánroví – teplejšiu aktualitu.

Popri výzve na účasť v sobotu, trebárs aj krátku glosu o tom, čo si myslí o piešťanskom cétečku... To, že na stanovisko si vybral referendum aliancie – údajne – za rodinu, je nešťastné nielen s ohľadom na politickú hodinu, ale i tak celkovo.

Je iste zaujímavá informácia, o ktorých otázkach chce Kiska hlasovať kladne a na ktorú naopak povie nie. Len nie je jasné, na čo je dobré národu usmernenie práve a špeciálne v tejto veci.

Aby bol konflikt (kontrast) zrejмый, tipneme si, že Kiskovi ani nenapadne odporučiť, koho voliť napríklad za primátora Bratislavy, eventuálne do zastupiteľstva Veľké Kapušany. Tento typ rady (návoru), inak pre občana užitočnejší, zapovedá Kiskovi princíp prezidentskej nadstraníckosti.

Nikto netvrdí, že zvyklosť hláv štátov – nielen na Slovensku - zachovávať neutralitu v celonárodných hlasovaniach je vrchol demokracie. Avšak mať konzervatívne cítenie, ktoré Kiska priznal, ešte neznamená sadnúť jednej ukričanej nátlakovej skupine na lep, čiže verejne sa stotožniť s každou hlúposťou, ktorá sa vyhlási za prorodinnú.

S tým, že Kiska je proti adopciám homosexuálmi a že za manželstvo považuje len zväzok muža a ženy, nemá žiadny problém ani autor textu. Dost veľký však má s tým, že svojim „coming outom“ a prezumpciou účasti Kiska vdýchol referendu dôležitosť a význam, aké nemá a ani si nezaslúži mať.

Na otázky, ktorých kladné zodpovedanie len betónuje súčasný stav a nemajú súvislosť s aktuálnym dianím (ničím), pričom iba zvyšujú intenzitu vylúčenia určitej menšiny v spoločnosti, totiž poriadny konzervatívec môže odpovedať iba tak, že keď prezident referendum vyhlási, k urne sa ani nepriblíži.

Hlasovanie ignoruje dokonca aj konzervatívny fiktívny živnosťnik, ktorý by aj na tretiu otázku o výučbe sexu v školách na rozdiel od Kisku odpovedal kladne. Avšak nikdy nie v referende, ktoré iba zvyšuje hladinu nenávisťi v spoločnosti, ale povedzme v krčme medzi priateľmi, keby sa ho pýtali, či je rodič najdôležitejší pri výchove vlastných detí.

13. Vyhlásené

Tomáš Gális, SME/ 28. 11. 2014/ Názory, str. 12

Predstava, že sa tu budú ešte vyše dva mesiace ostreľovať priaznivci a odporcovia referenda, vzbudzuje túžbu uložiť sa na zimný spánok a zobudiť sa až niekoľko dní po hlasovaní. Nie že by bol pohľad na krajinu, kadiaľ prešiel front, príjemný, ale stále žije nádej, že potom zbrane aspoň načas utíchnu a objavia sa až pri najbližšom pochode.

Tomu, že záležitosti týkajúce sa (súdiac podľa skúseností zo zahraničia) mizivej skupiny obyvateľstva, vzbudzujú také silné reakcie, sa nedá veľmi rozumieť. Najmenej to ide pri ľuďoch, žijúcich v predstave, že štátom uznané zväzky homosexuálov dokážu rozvrátiť aj to, čo z heterosexuálnej rodiny zostáva pri päťdesiatpercentnej rozvodovosti.

Dôkaz, ktorý by niečo podobné naznačoval, totiž zatiaľ nikto nepriniesol a to majú registrované partnerstvá v takom Dánsku už 25 rokov. Z druhej strany stojí za zmienku napríklad spochybňovanie, že niečo ako tradičná rodina (v zmysle muž, žena a deti) vôbec existuje.

Pozitívom v doterajšom priebehu bitky je správanie sa prezidenta. Vyhlásenia, že referendum sabotoval, sú mimo, podobne ako reči o tyranii sudcov: jeho rozhodnutie nechať referendové otázky preskúmať na Ústavnom súde bolo jediné možné, pretože každému, kto trochu rozmýšľa, musí byť jasné, že tu ide o niečo vážnejšie než rušenie koncesionárskych poplatkov z minulého plebiscitu, zorganizovaného stranou SaS.

O tom, že nič nesabotuje, napokon svedčí aj termín hlasovania, s ktorým sú organizátori petície spokojní. Už horšie pôsobí fakt, že už predtým povedal, ako bude v referende hlasovať, čím sa pridal na jednu stranu sporu.

Je to však čestnejšie ako trebárs vykrúcanie sa českého exprezidenta Václava Klauza, ktorý nechcel roky prezradiť, či v referende hlasoval za, alebo proti vstupu svojej krajiny do Európskej únie.

Keby sme nasledujúce vyše dva mesiace strávili tým, že budeme čítať štúdie o tom, ako na deti vplýva adopcia homosexuálnymi pármami, alebo si čas skrátíme premýšľaním, čo v skutočnosti rozbiha rodinu, mohla by referendová kampaň mať zmysel. Doterajšie skúsenosti však ukazujú, že rozum sa k slovu dostane len ťažko.

14. Ústavný súd potvrdil práva LGBT menšiny

Peter Weisenbacher, riaditeľ Inštitútu ľudských práv / 4. 12. 2014 / Publicistika, str. 11

Súd v Košiciach povedal presný opak toho, čo tvrdia takzvaní ochrancovia rodiny a organizátori blížiaceho sa referenda.

Po zverejnení nálezu o svojom rozhodnutí vo veci otázok pripravovaného referenda si Ústavný súd dal načas. Občianske združenie Aliancia za rodinu, iniciátor petičnej akcie, teda malo dosť času, keďže ako strana konania ho dostalo skôr, i príležitosti vnieť do verejného diskurzu svoju interpretáciu zákazu otázky o registrovaných partnerstvách. Dnes už s istotou môžeme povedať, že to bola dezinterpretácia.

Päťdesiatpäťstránkový dokument obsahuje okrem rozhodnutia súdu a jeho zdôvodnenia i argumentáciu kancelárie prezidenta i samotnej aliancie reprezentovanej Antonom Chromíkom. Je teda pomerne ľahké zistiť, čo kto tvrdí a ako skutočne súd rozhodol. Najdôležitejším z celého nálezu, a to nielen v tejto kauze, ale i pre budúcnosť, je dôvod vyhlásenia pôvodnej tretej otázky za protiústavnú. Nie je pravda, že dôvod je formálny, právny a spočíva v nejasnom jazyku. Ak by to tvrdil laik, je to lacná dezinterpretácia, v prípade, že to opakovane vyhlasuje právnik Chromík, nemôžem si odpomôcť od zistenia, že verejne klame. Ústavný súd totiž jednoznačne a explicitne uviedol vecné, obsahové dôvody svojho rozhodnutia.

Zacitujme z bodu 78, ktorý patrí k najpodstatnejším z celého dokumentu: „Chýbajúce kritérium sexuálnej orientácie pri kategorizovaní osôb v tretej preskúmvanej otázke má podľa názoru Ústavného súdu na posúdenie podmienok hypotézy čl. 93 ods. 3 ústavyzásadný význam.“ Odstavec 3 článku 93 je, samozrejme, onen bod, ktorým sa zakazuje obmedzovať práva ľudí referendum. Petičný výbor vo svojom stanovisku argumentoval: „Táto otázka sa pýta všeobecne na spolužitie mimo manželstva... Argumentácia diskrimináciou je irelevantná.“ Ústavný súd tvrdenia aliancie rázne zamietol, zjednodušene povedané ich označil za pretváрку, keďže všetci vieme, že ide o LGBT menšinu. Sexuálna orientácia v tejto otázke i v tomto referende má vskutku „zásadný význam“.

V čom ešte klamú?

Zmienka o formálnej nejasnosti sa v argumentácii Ústavného súdu objavuje až neskôr a je jasne označená za druhotnú, menej podstatnú a nie rozhodujúcu. Na základe vyššie uvedeného citátu dokonca možno tvrdiť, že ak by otázka bola formulovaná jasne, teda „ste za zákaz registrovaných partnerstiev párov rovnakého pohlavia“, tak by ju Ústavný súd zamietol rýchlejšie a ráznejšie ako teraz. V skratke, presný opak toho, čo tvrdia takzvaní ochrancovia rodiny. V čom všetkom ešte klamú?

Rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) v dôvodení súdu takisto zohrali významnú úlohu. Na 41. strane priamo uvádza: „Cieľ ochrany tradičnej rodiny je veľmi abstraktný a na jeho dosiahnutie možno použiť množstvo konkrétnych opatrení. V prípadoch odlišného zaobchádzania na základe sexuálnej orientácie, ako je to aj v predmetnej veci, je však miera voľnej úvahy členských štátov zúžená.“ Prakticky to znamená, že Slovenská republika musí rešpektovať svoje záväzky a medzinárodné ľudsko-právne dokumenty a jedna skupina, aj keby bola vo väčšine, nemôže odobrať práva inej, ani referendum. Ak by teda referendum bolo úspešné, tak by skončilo na európskom súde a účet za túto honbu na bosorky by sa pre daňového poplatníka z 6,3 milióna eur ešte drasticky zvýšil. O medzinárodnej hanbe nehovoriac.

S manipuláciami to prehnali

Nemaľujme však náboženské zákony na stenu. Referendum bude asi neplatné vzhľadom na nízku účasť. S manipuláciami, dezinformáciami a rozdúchávaním nenávisť to náboženský fundamentalisti tentoraz prehnali i na slovenské pomery. Odpovedať na nezmyselné otázky sa v čase, keď sa ťažko hľadajú odpovede na tie podstatné, chystá málokto.

Čo však rozhodnutie a nález Ústavného súdu prináša pre budúcnosť? S veľkou radosťou môžem konštatovať, že zákonná ochrana spolužitia párov i rovnakého pohlavia, či sa to nazve registrované partnerstvo, kohabitácia, alebo akokoľvek inak, je i na Slovensku ľudským právom a nie je možná diskriminácia na základe sexuálnej orientácie ani v tejto oblasti. Teraz ostáva už len „maličkosť“, uviesť to do praxe, argumenty sú však silné a jasné.

15. Láska

Zuzana Herich/ 8.12.2014/ Publistika – Z blogov SME, str. 13

Bulharsko, Cyprus, Estónsko, Litva, Grécko, Lotyšsko, Malta, Poľsko, Rumunsko, Taliansko. A Slovensko. Aj my. Lebo to tak chceme a na veky vekov a nikdy inak. Ešte aj Česi to dali. Aj Maďari. Ale my nie. Budeme sa biť do hrude a just. Dokážeme im, že nemajú nárok. Radšej sa zase vycikáme proti vetru a hrdo, s mokrymi gaťami a topánkami, budeme stáť v menšine.

Neodpustím si poznámku, že včera vyslovené pánom Chromíkom o Švédsku je lož, alebo zavádzanie, alebo populizmus, len nie pravda. Nie 17 percent švédskych detí žije so svojimi biologickými rodičmi. Ale 74. Švédsko je prvá krajina na svete vôbec, ktorá ustanovila v legislatívnej rovine násilie na deťoch ako trestný čin. Vo Švédsku je povolený cirkevný sobáš homosexuálnych párov. Nech sa snažím akokoľvek hľadať v tomto systéme Sodomu Gomoru, zvrátenosť, úbohú životnú úroveň alebo choré myslenie, nedarí sa mi to.

Ja chápem. Slovensko nie je Švédsko a ani ním tak skoro nebude. Obávam sa, že je to asi nedosiahnuteľné. Ale nemusíme smerovať až do takého liberálneho extrému, lebo Slovensko. Úplne postačí, ak snímeme klapky z očí a otvoríme myseľ. Ak pochopíme, že tolerancia je cnosť. Že to, či má človek hodnotu a je vzácny vo svojej podstate, nemá vonkoncom nič spoločné s jeho sexuálnou orientáciou. Celý svoj život mám rôznych priateľov. Z viacerých štátov, inej sexuálnej orientácie, pestrej farebnej národnosti. Čo si budeme nahovárať. Poznáme to všetci. Kto je blbec, vždy ním aj zostane. Nech je to hetero, homo, Švéd, Ind či Slovák. A platí to aj naopak. Asi by sme si to nemali robiť zbytočne komplikované. Lebo každému rodičovi sa môže stať, že práve to jeho dieťa to bude cítiť inak... Tak im ukážme, že sa nemusia báť. Že sme dozreli a že chápeme. Lebo láska nemá podmienky a právo na ňu má každý.

16. Jasne definované vzťahy

Peter Breiner, SME /13. 12. 2014/ Názory, str. 10

Dnes nebude treba veľa slov. Stačí tento citát: „Požadujeme posilnenie rodinnej jednotky ako neodmysliteľného základu zdravej spoločnosti. Na uskutočnenie tohto cieľa ďalej požadujeme, aby bolo materstvo pozdvihnuté zo zneuznanej pozície do pozície, keď je materstvo najvznešenejším poslaním, na ktoré môže žena aspirovať. Veríme, že zdravá a usporiadaná spoločnosť vyžaduje stabilnú rodinnú jednotku s jasne definovanými vzťahmi medzi pohlaviami, ako aj medzi rodičmi a deťmi. Rovnako veríme, že muži a ženy majú v spoločnosti odlišné, ale vzájomne sa dopĺňajúce úlohy, a tak ako je muž živiteľom rodiny, matka je udržiavateľkou domova.“

Skúste uhádnuť, odkiaľ som citoval tieto slová. Nie, nie je to Aliancia za rodinu. Nie je to ani blog či kázeň niektorého z duchovných či parlamentný diskusný príspevok nejakého penzistu. Nie je to vystúpenie jemne nepríčetného lyrizovaného právnik, ktorý ignoruje fakty. Dokonca to nie je ani programové vyhlásenie niektorej zo slovenských religióznych či národných strán. Je to platforma Americkej nacistickej strany. Myslím, že historické exkurzy o tom, ako sa dve organizácie, na prvý pohľad možno odlišné, zhodnú v ideových východiskách, nie sú potrebné. Na stránke majú americkí nacisti oslavné ódy na Adolfa, Mein Kampf, klasickú nacistickú literatúru a požiadavku, aby sa rodina skladala z otca a matky a nijako inak. A ak je niekto homosexuál, má si to nechať pre seba.

Len ako kuriozitu chcem uviesť, že vodcom nacistickej strany je Rocky Šuhajda.

Pozoruhodné je, že niektoré formulácie na stránke aliancie sú takmer dokonalým prekladom nacistických platforiem, opísaných, samozrejme, z vyššie uvedených prameňov.

Slovensku by na prvý pohľad oveľa viac pomohli aliancie za spravodlivosť či za likvidáciu korupcie, ale na to asi treba rozmýšľať nejakým iným spôsobom. Alebo možno len rozmýšľať. Pochodovať je oveľa ľahšie.

Tak teda, veselo a odhodlane do volebných miestností! Určite vás posmelí a osvieži vedomie, že árijskí nacisti by sa na takomto referende zjavne zúčastnili s veľkým nadšením a volili by rovnako ako vy, bratia a sestry.

17. Ad.: Jasne definované vzťahy (13. 12.)

Anton Chromík, hovorca AzR / 22. 12. 2014 / Publicistika, str. 11

Pán Breiner, prezident vyzval na slušnú kampaň z oboch strán! Na morálny suterén, ktorý ste v článku Jasne definované vzťahy predviedli, treba osobitnú stupnicu.

Neznášam sociálnu nespravodlivosť. Nedať niekomu spravodlivú mzdu je hnusné zlo. Keď som videl, ako nám lekári a sestry odchádzajú, zdesil som sa, veď ide o naše životy! Preto som sa lekárov zastal. Nenosilo sa to! Dodnes isté strany ťažko prežívajú moje meno.

Trošku aj s mojou pomocou sa podarilo dosiahnuť Memorandum medzi vládou a lekármi. Ako „mierne nepríčetný... právnik, ktorý ignoruje fakty“ som spoluautorom formulácií o zločineckej skupine, zákona o rodine, časti zákona o utajených pôrodoch.

Ak píšete, že pochodovať je ľahšie a potrebujeme alianciu za likvidáciu korupcie, asi neviete, že ľudia v Aliancii za rodinu nespádli z mesiaca. Angažujú sa za spravodlivosť. Oveľa viac ako mňa ste ponížili všetkých dobrovoľníkov zo stovky podporujúcich organizácií, ktorí sa desaťročia venujú týraným ženám či deťom z detských domovov. Slová sú jedna vec, skutky druhá. Aké skutky robia naše organizácie, je každému, komu pomohli, jasné.

Znesiem, kým nám nadávajú do fundamentalistov, ale neznesiem, ak budete Alianciu za rodinu spájať s nacizmom, či ak ju budú iní spájať s terorizmom. Uviedli ste „pozoruhodné je, že

niektoré formulácie na stránke aliancie sú takmer dokonalým prekladom nacistických platforiem, opísaných, samozrejme, z vyššie uvedených prameňov“ ... „Mein Kampf“. Toto je ohováranie a na to budeme musieť reagovať.

Prečítajte si platný zákon o rodine, dozviete sa, že chceme len zachovanie toho, čo tu máme. Všeobecná deklarácia ľudských práv, prijatá práve ako reakcia na nacizmus, hovorí: Rodina je prirodzenou a základnou jednotkou spoločnosti. Rodinné hodnoty zastávajú židia, kresťania aj neveriaci. Sú to nacisti?

Tým, ktorí povedia, že otec a mama sú pre deti to najlepšie, sa vo vašom svete neblýska na slobodné časy. Ako podobní nacistom dostanú, čo im „patrí“. Dôvod navyše ísť na referendum!

18. Deti, ktoré majú deti

Dušan Mikušovič, SME/ 23.12. 2014/ Téma (reportáž), str. 2-3

Keď sa pätnásťročnému dievčaťu narodí dieťa, s výchovou často pomôžu rodičia. Ako je to s dievčatami, o ktoré vlastní rodičia nestoja?

Tri mladé matky, Tereza, Linda a Ijeoma rozprávali SME o tom, ako vychovávajú svoje deti v prostredí detského domova.

Cesta za šestnásťročnou Terezou sa zdá nekonečná. V aute spolu s riaditeľom jej detského domova chvíľu prechádzame malými dedinami, väčšinou však hustým lesom. Vonku sa stmieva a padá hmla, úzka cesta sa mení na ostré zákruty, les je čoraz hlbší. Popri neustálom točení volantom sa od riaditeľa stihnem o mladej matke dozvedieť to najdôležitejšie.

Jej rodičia pili, a pili naozaj veľa. O svoje deti sa nestarali, najmladšieho dvojmesačného brata opatrovala Tereza, ktorá vtedy mala sotva trinásť rokov.

Nakoniec sa aj so súrodencami dostala do detského domova. Bola v ňom asi rok, keď sa zahľadela do chlapca z vedľajšej výchovnej skupiny. Kým oslávila šestnásť narodeniny, došlo nielen na prvý sex, ale aj prvé dieťa.

„Terezka je dobráčisko od kosti, na Zlaté Moravce nebola stavaná, nechceli sme ju tam nechať,“ hovorí riaditeľ. „No náš domov nemá podmienky na to, aby sme tam mohli vychovávať novorodenca. Našťastie, hviezdy stáli pri nás a našli sa profesionálni rodičia, ktorí si ju zobrali.“

Profesionálni rodičia

Po polhodine prichádzame do cieľa. Vonku je už takmer úplná tma. Zaparkujeme na dvore staršieho domčeka uprostred odľahlej dediny a strmými schodíkmi vojdeme do predsiene. V kuchyni, kam nás domáci usadia, je celkom živo. Pod nohami šteká malý psík, z vedľajšej izby počuť podvečerný program v televízii a v detskej chodúľke pobehuje deväťmesačné batôľa. Ruku mi podajú najprv profesionálni rodičia, vzápätí aj Tereza.

Potom chlapca vezme na ruky, pobožká na líce a vráti späť do chodúľky. Spolu so svojimi novými opatrovateľmi sa posadí za stôl a začne rozprávať o tom, ako malý prišiel na svet.

„Môžeme za to obidvaja,“ vraví v narážke na svojho, dnes už bývalého priateľa. „Keď sme zistili, že som tehotná, tajili sme to. V domove na to prišli už neskoro, najprv mi urobili test, potom ma zobrali na gynekológiu. Bola som v piatom mesiaci a nedalo sa s tým už nič robiť.“ Slovo „interrupcia“ nahlas nepovie, aj keď v priebehu rozhovoru ešte aspoň raz naznačí, že jej priateľ si takéto riešenie žela.

Zvykli si rýchlo

Nad tým, čo bude ďalej, deviatačka na základnej škole príliš nerozmýšľala. Vychovávateľov presviedčala, že ju frajer z domova ľúbi. Nájde si robotu, domček, postará sa o ňu. „Tvárili sa, že to je vzťah na život a na smrť, nedokázali to posúdiť reálne,“ hovorí riaditeľ domova.

On to urobiť musel. Keď o Tereze a chlapcovi povedal profesionálnym rodičom, zdravotnej sestre a jej manželovi na invalidnom dôchodku, zostali zaskočení.

Nečakali, že sa budú musieť postarať hneď o dve deti, a už vôbec nie, že jedno z nich bude rodičom toho druhého. I keď už sami majú troch synov, na ponuku kývli. A to aj napriek vedomiu, že na takejto starostlivosti nezbohatnú. Profesionálnym rodičom, ako sú oni, štát mesačne platí asi šesťsto eur v hrubom.

Zvykli si na seba nakoniec celkom rýchlo. Cez týždeň majú postieľku s chlapcom v spálni oni, na víkendy si ho berie do svojej detskej izby Tereza. Jej deň sa od toho, ako žijú jej rovesníci, líši. Škole zatiaľ veľa nedá, no vraj si pamätá učivo z minulého roka. Domov nosí jednotky, dvojky, sem-tam trojku.

Na diskotéky, zábavy či chodenie po vonku čas nemá. A vraj jej to ani nechýba. „Môj život nie je nejaký iný. Je taký, aký má byť.“

Láska až na smrť nevydržala a keď sa jej pýtam, ako sú na tom dnes, hovorí, že nijako. Bývalý frajer nechodí ani za ňou, ani za synom. Ostatní pochopili, že je medzi nimi koniec, keď sama od seba nožom dopíchala SIM kartu s jeho číslom a esemeskami.

Tereza napriek tomu hovorí, že je spokojná. Chcela by byť kaderničkou a jej profesionálni rodičia vravia, že ju spolu s vedením detského domova mienia podporovať, kým sa nepostaví na vlastné nohy. „Keď bude normálna, môže byť tu, na ulicu ju nepošleme.“

Prípravy na vianočnú večeru sa v detskom domove príliš nelíšia od toho, ako vyzerajú v bežnej domácnosti. Deti, žijúce v skupinách po ôsmich či deviatich, sa od rána motajú v kuchyni. Spolu s vychovávateľkami postavajú variť kapustnicu, našúpu zemiaky na majonézový šalát, popoludní smažia kapra.

„Štedrý večer sa slávi tak ako v každej rodine, lebo aj tu sme vlastne všetci rodičia,“ hovorí riaditeľka jedného z detských domovov.

Neskôr si deti pod stromčekom rozbalia aj darčeky. Aj z malého vreckového si zvyčajne niečo ušetria, aby si navzájom mohli darovať zopár drobností. Nejaké balíčky im darujú aj vychovávateľky, domov či sponzori.

V niektorých detských domovoch si k štedrej večeri spolu s deťmi sadnú aj maloleté matky, ktoré už samy majú deti. Nebolo to tak vždy. Ešte pred pár rokmi mnohé z nich strávili sviatky v reedukačnom centre v Zlatých Moravciach.

Prísny režim

Holé steny, kovové postele, budíček o šiestej ráno a telefón len raz za týždeň, aj to iba na päť minút. Režim v tomto zariadení, ako ho opisuje šesťnásťročná Tereza, je na prvé počutie prísny. „Zle tam bolo,“ vraví. „Ráno treba vstať, upratať izbu, potom denná služba, to znamená upratať chodby, záchody, kancelárie. Po obede zase to isté, večer ste si mohli na dve hodiny pozrieť televízor a ísť spať.“

Do ústavu pre „sociálne, mravne a emocionálne narušené dievčatá“, ako o sebe centrum hovorí na svojom webe, sa mladé matky dostávali spolu s inými „problémovými“ rovesničkami.

Pätnásť- či šesťnásťročné tehotné dievčatá sem musia riaditelia domovov posielat' niekoľko týždňov pred pôrodom a zostávali tu aj po ňom. V minulosti bolo pravidlom, že aj na niekoľko rokov. Vychovávatelia a zákony považovali tehotenstvo za poruchu správania a reedukačné centrum bolo preto logickým trestom.

Vtedy mali mladé matky iba dve možnosti. Ak chceli zostať so svojím dieťaťom, venovať sa mu a vychovávať ho, tak jedine v Zlatých Moravciach. Ak sa chceli vrátiť späť do svojho detského domova, kde mali kamarátov a vychovávateľov, ktorých poznali, tak jedine bez dcéry či syna.

Dnes už je to iné. Posledných pár rokov sa v slovenských detských domovoch snažia nájsť spôsob, aby dievčatá mohli žiť spolu so svojimi deťmi, a tam, kde si zvykli. Po troch či štyroch mesiacoch si ich preto z reedukačného centra berú späť. No nie vždy je to jednoduché a nie s každou sa to dá.

SME sa stretlo s tromi matkami z detských domovov, aby sa dozvedelo, ako sa snažia pre svoje deti vytvoriť rodinu, aj keď samy žijú bez nej. Keďže ich osud môže byť pre čitateľov

zaujímavejší ako ich skutočná identita, dostali možnosť v tomto článku vystupovať pod menami, ktoré by si vymysleli samy. Niektoré to využili.

Ijeoma z Nigérie

Podľa osudov našich detí by sa dali písať romány, vraví mi riaditeľka detského domova, s ktorou som sa stretol deň po návšteve Terezy. Podľa osudu Ijeomy (meno sa číta Idžoma) určite. Prvá kapitola by sa zrejme začínala takto: Píše sa rok 2010 a islamisti z teroristickej skupiny Boko Haram práve útočia na kresťanské kostoly, farnosti a ďalšie budovy v Jose, Maidiguri a ďalších mestách v strednej Nigérii. Masakra, po ktorej zostalo minimálne tridsaťdva mŕtvych, sa nevyhla ani kresťanskému sirotincu, v ktorom vtedy sedemnásťročná Ijeoma žila.

Našťastie sa jej pred islamistami podarilo utiecť. Tri dni sa skrývala v prírode, no vyhľadovaná nakoniec musela zamieriť do mesta. Pri zobrazení o jedlo si ju niekto všimol a ponúkol jej pomoc. O nejaký čas sa mladá Nigérijčanka objaví v Bratislave. Stratená, sama – a tehotná.

Čo sa stalo medzitým, nikto nevie. Ijeoma o ceste z Afriky na Slovensko z nejakého dôvodu hovoriť nechce. Neprezradí, ako sa k nám dostala, kto ju previedol cez hranice, ani cez ktoré krajiny išla. Keď sa jej pýtam, kto je otcom jej dieťaťa, opakuje len jednu holú vetu: „Otca nemá.“

Na Slovensku bol Ijeomin príbeh už menej dramatický. V Bratislave ju ako stratenú cudzinku priviedli na políciu a poslali do záchytného tábora v Humennom.

Ako prenasledovanej kresťanke jej naši imigrační úradníci bez problémov udelili azyl a keďže mala iba sedemnaásť rokov, vybavili jej miesto v jednom z detských domovov.

V ňom žije už štvrtý rok. Keď stúpame schodíkmi do jej jednoizbového bytu, ktorý jej v rámci domova vyhradili, rozpráva už celkom slušne po slovensky. Predtým sa vedela dohovoriť iba po anglicky a keď to nešlo inak, tak len rukami a nohami. „O Slovensku som nikdy predtým nepočula,“ priznáva.

Nesmelo otvorí dvere do svojho bytu a pozýva ma dnu. Z kúpeľne počuť práčku, práve perie oblečenie pre svojho štvorročného syna. Malý byt je zariadený jednoducho, no útulne. V jednej miestnosti je kuchynka, v druhej Ijeomina a chlapcova posteľ, ktorá nedávno nahradila detskú postieľku.

Tú spolu s výbavou, kočíkom či prebaľovacím pultom pre malé dieťa nakúpil detský domov. Riaditeľka hovorí, že to vlastne funguje takmer ako v bežných rodinách, kde mamičke na začiatku pomôžu rodičia. Len tu ich rolu supluje štát, ktorý má formálne jej syna zvereneho do ústavnej starostlivosti. Peňaží je však málo a tak veľa vecí pre malého museli zohnať „tety“. V tomto prípade sa tým, samozrejme, nemyslí bližšie či vzdialenejšie príbuzenstvo, ale vychovávateľky z detského domova.

Ijeoma má dnes dvadsaťjeden rokov a v domove môže ďalej bývať preto, lebo jednak sama chce, a jednak, lebo jej to domov umožňuje, keďže ešte stále študuje. Keď bola s malým synom v pôrodnici, zapáčilo sa jej, ako sa o ňu sestričky starali. Ľudí v domove presvedčila, aby jej pomohli dostať sa na zdravotnícku školu a hoci nemala žiadne doklady o tom, čo sa naučila v Nigérii, zobrali ju. Medzi riadkami vytuším, že pomohli aj riaditeľkine známosti v meste.

Chcela byť lekárkou

Ijeoma vďaka pomoci nedávno skončila štúdium odboru sanitár a dnes pokračuje na večernej nadstavbe na zdravotníckeho asistenta.

„Rada by som študovala ďalej, ale bude záležať, aké budem mať známky,“ hovorí Nigérijčanka, ktorá by raz chcela byť lekárkou. Že to myslí naozaj vážne, dokázala, keď začala tento mesiac pracovať v nemocnici ako sanitárka.

„Starám sa o prístroje, zdravotnícke pomôcky, ale zároveň aj prevážam pacientov na vyšetrenia a podobne,“ vysvetľuje.

Po slovensky hovoriaca černoška na pľúcnom oddelení pôsobí exoticky, ale ľudia v nemocnici ju majú radi.

A Ijeoma má rada Slovensko. Ako dievčaťu, ktoré k nám utieklo pred náboženskou nenávisťou, sa jej tu najviac páči pokoj. Ľudia, ktorých stretáva, vraj nie sú rasisti a správajú sa milo.

„Mala som veľkú obavu, aby jej nikto neublížil, napríklad keď bude cestovať do večernej školy, ktorá je v inom meste,“ hovorí riaditeľka detského domova. „Predsa len, má čiernu pleť. Dokonca s ňou na začiatku chodievali aj vychovávateľky. Chvalabohu, nestalo sa nič.“ Pre istotu si však zaklope na drevený stôl v pracovni.

Zvládnuť školu, prácu aj štvorročného syna sa Ijeome zatiaľ darí len vďaka tomu, že sa môže spoľahnúť na zamestnancov domova, ktorí sú pri malom aj vtedy, keď ona nemôže. Zavedú ho do škôlky, keď má rannú zmenu, a uložia spať, keď je večer v škole.

Čo bude, ak školu dokončí a na vysokú ju nevezmú, Ijeoma ešte nevie. „Pomôžeme, mladým dospelým, ktorí od nás odchádzajú, s osamostatnením pomáhamo vždy,“ vraví riaditeľka.

S bábom medzi deťmi

Nedá sa presne povedať, do akej miery sa mladé matky v detských domovoch spoliehajú na to, že keď bude najhoršie, problémy za nich vyriešia vychovávateľa. No cítiť, že o takejto možnosti vedia. Riaditeľia detských domovov sa preto stretli aj s tým, že matka z domova utiekla a dieťa si so sebou nezobrala.

Práve pre takéto prípady vychovávateľov vždy prekvapí, keď do problémov spadne decko, ktoré sa im doteraz vyhýbalo.

Ako Linda. Šikovné dievča sa dostalo na obchodnú akadémiu, malo slušný prospech, chválili si ju aj vychovávateľa v domove. No zopakoval sa príbeh, ktorý si v podobnom čase, no na inom mieste odžila Tereza. Chlapec z domova, veľká láska, ktorá časom vyprchala, a po nej opäť malé dieťa.

„Snažili sme sa monitorovať ich vzťah, mali určené pravidlá a dúfali sme, že toto sa nestane, no takéto veci sa nedajú úplne ustrážiť,“ hovorí zástupkyňa riaditeľa Lindinho domova. „Bolo nám to ľúto hlavne kvôli nej, lebo je to jedno z našich najšikovnejších detí.“

Že sa jej po tej správe akoby zrútil svet, priznáva aj Linda. „Bolo to také nečakané, nebola som si istá ani priateľom, a nedokázala som si predstaviť všetky tie starosti okolo.“

Tie naozaj prišli. A s nimi aj problémy. Po narodení malého si zhoršila prospech aj dochádzku, Linda preto práve opakuje druhý ročník.

Dnes sedemnášťročná mamička nežije u profesionálnych rodičov ako Tereza a nemá ani vlastný byt, v ktorom syna vychováva Ijeoma. So svojím deväťmesačným chlapcom žije priamo v skupinovom byte s ďalšími ôsmimi deťmi. Má síce vlastnú izbu, ale zvyšok času trávi s ostatnými deťmi. „No má menej služieb v byte, v ktorom skupina žije, aby mala čas na malého,“ vraví zástupkyňa z domova.

Na bábätko si podľa nej museli zvyknúť aj ostatné deti. „Je to iné, je tam viac hluku, no majú z neho radosť. Našťastie, Linda je v skupine obľúbená.“

Chlapec sa budí dvakrát v noci a jeho mama sa k nemu snaží hneď vstať a priniesť mu mlieko či utíšiť ho. Pre istotu však deti, ktoré mali nejakú poruchu správania, ubytovali v izbe, ktorá je od tej Lindinej najďalej.

Tehotná matka priamo v tomto domove nie je novinkou, zažili to tu už predtým. Preto sa aj na materstvo vedeli pripraviť. Lindu už počas tehotenstva učili, ako sa o dieťa starať, ako ho okúpať, prebaliť či nakrmiť. „No ona mala už nejaké zručnosti, lebo kedysi chodievala na prázdniny k svojej biologickej matke, kde pomáhala so súrodencami,“ vysvetľujú v domove.

Desať dievčat

Hovorkyňa ústredia práce a sociálnych vecí Jana Lukáčová vraví, že i keby si ľudia mohli myslieť opak, počet maloletých matiek v detských domovoch je v porovnaní s bežnou populáciou nízky. Z necelých 4800 detí majú v tejto chvíli len desať dievčat, ktorým sa narodilo dieťa ešte predtým, než oslávili osemnástku.

A snažia sa, aby ich bolo ešte menej. „Každé dieťa má postavený individuálny plán práce a od určitého veku sú v tomto pláne zahrnuté témy o sexualite a o plánovanom rodičovstve,“ vysvetľuje Lukáčová.

Keď už sa však niečo takéto stane, chceli by aj naďalej dievčatá nechávať v detskom domove a netrestať ich režimom polepšovne.

„Je to pre ne lepšie, pretože zostanú v známom prostredí a nepretrhnú sa väzby, ktoré majú, aj keď, samozrejme, práca pre personál je náročnejšia.“

19. Referendum nie je len o výsledku

Lubomír Martin Ondrášek, absolvent Harvardovej a Chicagskej univerzity/ 23.12.2014 /

Publicistika, str. 13

Bez ohľadu na to, čo si myslíme o referende o rodine, predstavuje demokratickú príležitosť na začatie serióznej verejnej diskusie.

V Spojených štátoch amerických prebiehajú na rôznych úrovniach diskusie o civilných manželstvách osôb rovnakého pohlavia už viac ako dve desaťročia.

Intenzívne verejné diskusie o danej téme sa rozprúdili v roku 1996 v súvislosti s pripravovaným a neskôr schváleným federálnym zákonom o ochrane manželstva. Ďalším dôležitým medzníkom v debatách bol rok 2004, keď štát Massachusetts ako prvý legislatívne zrovnoprávnil predmetné zväzky.

Verejný diskurz predstavoval široký diapazón názorov a zväčša sa odohrával v duchu vzájomného rešpektu. Istotne by sme našli aj extrémne pohľady a postoje – a to na oboch stranách ideologického spektra – ale tieto netvorili základný rámec spoločenskej diskusie o takej dôležitej, ťažkej a kontroverznej téme.

Odporcovia a zástancovia

K odporcom manželstiev rovnakého pohlavia sa okrem ďalších vierovyznaní radí väčšina nasledovníkov kresťanstva – náboženskej tradície s dlhou históriou a komplexnou teológiou manželstva a rodiny.

Hoci v americkej spoločnosti existuje prísna odluka štátu od cirkví, náboženský jazyk nie je a priori vo verejnom priestore odmietaný, naopak, považuje sa za súčasť slobody prejavu. Hlasy veriacich počuť hlasne a jasne vrátane tých, ktorí manželstvá osôb rovnakého pohlavia podporujú.

Zástancovia zachovania exkluzívnej formy manželstva neprichádzajú iba z náboženských alebo z konzervatívnych kruhov. Don Browning, zosnulý profesor Chicagskej univerzity a popredná autorita na problematiku manželstva a rodiny, ponúka liberálne zdôvodnenie názoru proti homosexuálnym manželstvám a tvrdí, že „manželstvo ľudí rovnakého pohlavia je v mnohých aspektoch nespravodlivé a liberáli by mali byť opatrní ohľadom jeho podpory“.

Samotná LGBTI komunita je v otázke manželstva osôb rovnakého pohlavia rozdelená. Mnohí možnosť utvárania takýchto zväzkov vehementne podporujú, pre iných to nie je páľčivá téma a niektorí dokonca vidia v samotnej inštitúcii manželstva opresívnu štruktúru, ktorá zabraňuje skutočnému oslobodeniu gejov a lesbičiek, a preto ju treba nie rozšíriť, ale zrušiť.

Na druhej strane v Spojených štátoch sa nájde dosť podporovateľov inštitucionalizácie manželstiev párov rovnakého pohlavia aj medzi konzervatívne zmýšľajúcimi osobami. Známy politický komentátor denníka New York Times David Brooks napríklad uvádza, že v kultúre, kde sa inštitúcia manželstva nachádza v stave ohrozenia, by konzervatívci „nemali manželstvá gejov iba povoliť, mali by na nich trvať“.

Dôvody, prečo sa mnohí občania Slovenska na referende o ochrane rodiny vo februári 2015 zúčastnia a prvú otázku zodpovedia kladne, budú rôzne. Rovnaké platí o osobách, ktoré odpovedia na túto otázku záporne alebo sa na referende nezúčastnia. Demokratické spoločenské

zriadenie vytvára predpoklady pre názorovú pluralitu a prostredie, v ktorom nie je možné vlastný názor vnútiť. O jeho pravdivosti treba trpezlivo presvedčať.

V najbližších týždňoch majú obe strany názorového spektra možnosť svoje argumenty precíznejšie formulovať a verejne o nich diskutovať. Na konštruktívne adresovanie veľkých tém sú potrebné veľké myšlienky a veľké srdcia. Ak budeme dostatočne otvorení a úprimní, uvedomíme si, že dobré argumenty existujú na oboch stranách debaty. Našou úlohou je ich poctivo skúmať a prijať tie, ktoré považujeme za najlepšie.

Spôsob, akým by diskusia o komplexnej problematike manželstva mali prebiehať, je nemenej dôležitý ako ich výsledok. Keďže budeme musieť spolu i naďalej žiť, mali by sme sa vyvarovať presadzovania politickej agendy spôsobom, ktorý prispieva k nežiaducemu napätiu, animozite a prílišnej polarizácii spoločnosti.

Medzi tieto spôsoby patrí urážlivé nálepkovanie alebo bezduché karikovanie názorových protivníkov. Takéto konanie je nielen morálne problematické, ale tiež kontraproduktívne, pretože aktivuje v ľudskej psychike obranné mechanizmy a často vyvoláva odpor u tých, ktorých sa snažíme získať na svoju stranu.

Konsenzus nečakajme

Bolo by naivné očakávať, že na konci dňa dospejeme k celospoločenskému konsenzu pri zodpovedaní kľúčových otázok o podstate a účele manželstva, filozofických východiskách a morálnych víziách či etických a politických princípoch, ktoré by naše premýšľanie o manželstve mali riadiť. Preto nebude možné nájsť spoločenskú zhodu ani v otázke vytvorenia legislatívneho rámca pre rovnakopohlavné vzťahy.

Ako už bolo spomenuté, v demokratickej spoločnosti je dôležitý nielen výsledok, ale aj proces. Kvalita života na Slovensku bude v značnej miere závisieť od sily demokratického temperamentu občanov, otvorenosti zmysluplne participovať na demokratickom dialógu – aj o otázkach manželstva a schopnosti nájsť demokratický kompromis.

Pred rokom 1989 by väčšine z nás nenapadlo, že o štvrtstoročie neskôr budeme stáť pred otázkou, ako definovať civilné manželstvo a komu priznať zvláštne sociálne, ekonomické a iné benefity, ktoré táto inštitúcia počas svojej dlhoročnej histórie akumulovala. A už vôbec sme si nedokázali predstaviť, že na túto otázku budeme môcť a zároveň musieť odpovedať sami.

Bez ohľadu na náš názor o ústavnosti alebo užitočnosti blížiaceho sa referenda v konečnom dôsledku pre nás predstavuje demokratickú príležitosť na začatie serióznej verejnej rozpravy o inštitúcii civilného manželstva, ako aj o príbuzných témach. Diskusia bude pravdepodobne pokračovať ešte mnoho rokov potom, ako posledný občan do obálky vloží svoj hlasovací lístok. Dar slobody prináša aj bremeno zodpovednosti a už najbližšie týždne jasnejšie ukážu, ako je ho Slovensko pripravené niesť v zásadných kultúrno-etických otázkach.

20. Horoskop

Peter Schutz, SME /13. 1. 2015/ Stĺpček, str. 1

Až si priatelia z Aliancie pre rodinu či KDH prečítajú štúdiu prognostikov, možno aj odtrúbia svoje referendum.

Úskalia, ktoré číhajú na tradičnú rodinu, majú máločo – presnejšie nič - spoločné s homosexualitou, o to viac s demografiou. Alebo chce niekto tvrdiť, že ak o 15 rokov má byť na polovici Slovenska najčastejšou formou domácnosti „single“, príčinou bude „konverzia“ väčšiny populácie k osobám rovnakého pohlavia?

No vedci neobjavujú žiadnu Ameriku. Materiál, ktorý ponúkajú, je predĺžením dnes známych trendov o desaťročie a pol.

Problém štúdií, ktoré sa pozerajú ďaleko za horizont, zvyčajne býva, že budúcnosť sa môže zvrtnúť na okolnostiach a technológiách, čo sa dnes predvídať nedajú.

Rozdiel medzi horoskopom a dlhodobou prognózou je iba v profesii autora – jeden je astrológ, druhý sociológ.

21. Referendum ako mobilizácia romantikov?

Lubomír Jaško, publicista / 14. 1. 2015/ Publicistika, str. 11

Neexistuje jedna pravda o februárovom referende. Počet právd o ňom sa rovná počtu účastníkov hlasovania. Napriek tejto rôznorodosti je referendum predovšetkým mobilizáciou romantikov.

Niektoré reklamy idú obzvlášť na nervy. Menia realitu trápny spôsobom.

Ženy sú dlhonohé dračice. Talian sa rozplýva nad potravinami v nemeckom obchodnom reťazci. Radlera varí dobromyseľný mních z citrónov dopestovaných pod Tatrami a škodovky fičia po alpských serpentínach.

V reklamách je tento gýčový romantizmus odpustiteľný – ide iba o obrázkové dráždenie spotrebiteľa. Horšie je, keď istý druh romantizmu ovplyvňuje veci, v ktorých musí byť realizmus jedinou svätou povinnosťou!

Vzbura proti realite

Referendum má potvrdiť (zachrániť) romantický sen o rodine. Samotní organizátori často a radi vysvetľujú, že ide o úsilie v rovine symbolov a pojmov. Výsledkom nemá byť žiadna technická norma pre život spoločnosti, ale skôr akási verejná viacmiliónová deklarácia kultúrnych vzorcov.

Hlasovanie má vzbudiť túžbu po garantovanom obraze rodiny, ktorá je dvojpohlavná a úplná. Deti sú nevinné a v puberte začínajú klásť prvé nesmelé otázky o ľudskej sexualite. Všetci vospolok čakajú na chvíľu, keď z bilbordov vykročia do skutočného sveta...

Ak chceme byť spravodliví, existujú aj úctyhodné pohnútky na účasť na referende. Predsa len ide o prejav občianskej angažovanosti. Niektorí ho budú chápať ako prejav svojho realizmu – nemôžeme predsa ignorovať demografické trendy a krízu principiálne užitočných inštitúcií.

Väčšinou však referendum oživí nostalgiu, ak nie vedome, tak v rovinách podvedomia určite. Je to romantická vzbura proti neistej, polemickkej, problematickej, stále sa meniacej a pohybujúcej modernite. A to sme doteraz nevedeli, že modernita (a pokrok) je naozaj aj problémová a dvojznačná? Kde je však tá vysnívaná krajina istôt, prístav garancií a svet detskej nevinnosti?

Strach aj nepriateľstvo

Romantizmus môže byť nežný a jemný, ale neidealizujme si ho. V kontexte tejto krajiny zvykne byť romantizmus často agresívny a zlý voči tým, ktorí sa nestotožňujú so spoločným snom. Býva aj zneužitý, spolitizovaný, nacionalistický alebo škodlivo zápečnícky.

Prebúdzanť démona takéhoto romantizmu je kontraproduktívne. A s ním začne žiť aj strach prostých, agresivita panovačných a nepriateľstvo neinformovaných. Všetci sa v konečnom počítaní zmenia na armádu hlasujúcich, ktorej bude nezávisle od jej veľkosti Aliancia za rodinu d'akovať. Ozve sa niekto, aby otvoril tému týchto nevedomých pokrivení? Alebo bude dôležité iba číslo?

Náboženstvo (nie je jediným motívom na účasť v ľudovom hlasovaní) sa zasnívanosťou deformuje. Schopnosť načúvať symbolickej reči rituálov a príbehov pre náboženstvo príznačná je iná odroda ako čudácke snívanie s otvorenými ústami pri občasnom pohľade na úpadok sveta.

Sen, ktorý môže každý naplniť

Bolo by krásne, keby sa spoločenský a historický vývoj rozhodoval v referendách na spokojnosť všetkých. Vývoj však nebeží cikcakovitou dráhou od jedného hlasovania k druhému.

Je dobré sa ľudí pýtať na spravovanie štátu alebo organizovanie olympiády. Ak sa však hlasovanie zmení na festival proklamácií, všetkým hrozí, že uveria preludu a za trúbenia manipulátorov zutekajú od skutočnosti. Hrozí, že referendum, v ktorom jedna skupina obyvateľstva presadzuje svoje vlastné hodnoty a postoje napriek nesúhlasu druhej, prinesie nespokojnosť oboj stranám.

Pritom prorodinný romantizmus je v niečom špeciálny. Hoci ide o sen, môže si ho viac-menej každý, kto prejaví záujem, reálne naplniť. Nič nebráni ľuďom vo svojich súkromných životoch „zorganizovať si“ trvalé lásky a zdravú výchovu. Už je čas, aby tí, ktorí sú citliví pre morálne zápasy, pochopili, že dráma tohto úsilia je čosi iné ako spolitizované prekáračky o akceptácii partnerstiev homosexuálov. Že arénou týchto zápasov sú práve ich konkrétne rozhodnutia a životy.

22. Problém homovýchovy

Tomáš Prokopčák, SME / 21. 1. 2015 / Názory, str. 10

Existuje množstvo výskumov, ktoré porovnávajú prostredie v tradičnej a homosexuálnej rodine.

Ak by sme to chceli celé vybaviť v skratke, znelo by to asi nejako takto: väčšina súčasnej debaty o referende a výchove detí v slovenskej spoločnosti obsahuje nanajvýš tak hŕbu nepodložených nezmyslov a žiaden rozumný človek by jej nevenoval viac ako pár sekúnd svojho života.

Keďže však komentár musí mať nejaký predpísaný počet znakov a debaty nevedú výhradne racionálne tvory, skúsme to predsa len rozpísať.

Nie, hysterický miestny diskurz o nejakom referende naozaj nemá nič spoločné s faktami, alebo, nebodaj, s vedeckými dôkazmi a áno, sú to v skutočnosti iba predsudky prezlečené za akési chiméry o najlepšom z možných svetov.

Človek pritom nemusí byť nejakým veľkým čitateľom Kanta či Berlína aby tušil, že robiť z individuálnych či celospoločenských komplexov princíp všeobecného zákonodarstva nesvedčí práve o veľkej intelektuálnej poctivosti. Skôr o priveľa voľnom čase.

Nič z tohto však nijako nepomôže komusi, komu fanatická menšina alebo väčšina nanucuje svoj zaručene správny spôsob života. Pritom to pravidlo je také banálne: pričítaný človek (spoločnosť) nesmie konať tak, aby naplňaním svojej slobody obmedzoval slobodu niekoho iného – a je pritom jedno, či to uráža naše estetické cítenie.

Keby však táto debata prebiehala na úrovni aspoň nejakých faktov, hovorili by sme tu o výskumoch s kontrolnými skupinami, kde by sa deti vychovávané, ehm, tradičným spôsobom (v ktorom konkrétnom storočí je aký spôsob výchovy považovaný za tradičný?) v tradičnej rodine (rovnaká námietka) porovnávali s deťmi vychovávanými homosexuálnymi párami.

Napočudovanie, takýchto výskumov jestvuje kopa a jednoznačne hovoria, že deti z LGBT prostredia nemajú žiadne problémy. Ak za problém nepovažujeme vysmievanie sa spolužiakov a útoky zástancov tradičných hodnôt z tradičných rodín.

Takéto deti sa totiž v kľúčových faktoroch – sociálnych, emočných, kognitívnych – nijako nelíšia od svojich rovesníkov. Sú to jednoducho normálne a zdravé deti.

V skutočnosti je však najsmutnejšie to, že sa na Slovensku zaoberáme takýmto virtuálnym problémom namiesto toho, aby miestne náhodné politické fluktuácie riešili tie skutočné.

V polovici sveta (vrátane niektorých vylúčených skupín u nás) deti z tradičných rodín pracujú od desiatich rokov a nemajú ani vzdelanie, alebo ani čo jest'.

Toto sú skutočné problémy rodín a ich detí. Ale my tu radšej vedíme debatu, ktorá obsahuje nanajvýš tak hŕbu nepodložených nezmyslov a žiaden rozumný človek by jej nevenoval viac ako pár sekúnd svojho života.

23. Tradiční Ťapákovci

Márius Kopcsay, SME / 23. 1. 2015 / Názory, str. 12

Referendum vnáša do spoločnosti konfrontáciu. A odpútava pozornosť od naliehavých problémov.

Ako každá emotívna diskusia, aj diskusia o referende sa čoraz viac polarizuje a tým zjednodušuje. Pod paľbou tvrdení, ktorým často chýba opora vo faktoch a v realite, je zrejme takmer zbytočné zdôrazňovať, že postoj k tradičnej rodine je úplne iná otázka než postoj k referendu o nej. Že tradičná rodina predstavuje nepochybne cennú hodnotu, no blížiac sa referendum o nej túto hodnotu devaluje. Čím?

Problém je už v samotnom predpoklade organizátorov, že tradičnú rodinu niečo alebo niekto ohrozuje. Konkrétne rastúci vplyv homosexuálov, ktorí rozvrátia naše právne i morálne prostredie a možno, ani sa nenazdáme, bude homosexualita povinná.

Odpoveď na aktuálnosť tejto hrozby naoko nejasne, no v skutočnosti veľmi zreteľne ponúkajú politickí predstavitelia, keď voličom radia, ako sa pri všeludovom hlasovaní zachovať. Iba jedna parlamentná strana, liberálna SaS, jasne hovorí svojim priaznivcom, aby vyjadrili nesúhlas s referendom tým, že sa na ňom nezúčastnia. Ostatné strany buď podporujú referendové otázky a ich obsah, alebo si proti nim netrúfajú zásadnejšie namietat'.

Politické subjekty to majú naozaj ťažké. Na jednej strane si zväčša nechcú pohnevať nábožeku väčšinu na Slovensku. No aj s veľkou skupinou občanov (ak nie takisto väčšinou), ktorá sa do účasti na referende nijako nehrnie, potrebujú ostať zadobre.

V každom prípade postoje politikov potvrdzujú, že kým na Slovensku prijíma zákony parlament, je takmer nemysliteľné, aby sa v ňom našla väčšina podporujúca homosexuálne partnerstvá či adopcie. Práve naopak, súčasné pomery sú veľmi nepriaznivé pre sexuálne menšiny a ich zrovnoprávňovanie s ostatnými občanmi.

Na pozadí tohto faktu ešte zreteľnejšie vyvstáva zbytočnosť referenda, ktorého vedľajším (alebo hlavným?) produktom je iba ak vnášanie konfrontácie do spoločnosti. A to v spojitosti s témami, ktoré ešte nedávno neboli vôbec v centre pozornosti. Konfliktný je napokon už fakt, že nejde o hlasovanie za tradičnú rodinu, ale proti ľuďom, ktorí majú o jej podobe odlišné predstavy. Ide skôr o akýsi preventívny a demonštratívny úder proti tejto skupine obyvateľstva. A napokon ešte jeden významný účinok referenda: Zatienilo diskusiu o korupcii, chudobnom školstve, opomínanej kultúre, o energetickej závislosti od Ruska či o bezpečnostných a geopolitických témach. Teda o aktuálnych otázkach, ktoré na Slovensko dopadajú s oveľa väčšou naliehavosťou. A nielen na Slovensko, ale aj na tradičné i netradičné rodiny, na dospelých i na deti...

Slovensko skrátka vďaka referendu priam ukázkovo napĺňa odkaz tradičnej rodiny Ťapákovcov.

24. Aký rodič môže odpovedať áno?

Zuzana Uličianska, SME /24. 1. 2015/ Magazín víkend – Príbeh, str. 2

Čo si o tradičnej rodine myslí Slovenka, ktorá má s priateľkou v Londýne dve deti.

Som zato, aby raz moje dieťa, ktoré sa proti svojej vôli narodí ako gej, v živote nemohlo žiť legálne s človekom ktorého ľúbi. Som za to, aby tisícky detí v domovoch nikdy nenašli lásku, aj keď je tak ľahko dostupná. „Toto v preklade znamenajú referendové otázky, sú jednoducho zavádzajúce. Aký rodič môže na také otázky odpovedať 'áno'?“ pýta sa 36-ročná Marianna. Študovala na pedagogickej škole angličtinu, ale teraz žije už trinásty rok v Británii, kde sa žije ako učiteľka. A tam sa odohráva aj jej príbeh, pre Slovensko netradičný, na ostrovoch čoraz samozrejmejší.

Dve nádherné deti

S partnerkou Brendou Lee (40), ktorá je televíznou a filmovou režisérkou, sú spolu viac ako sedem rokov. „Máme dve nádherné deti. Starší syn Noah má dva a pol roka, je to náš malý komik. Dcéra Emmy má tri mesiace,“ hovorí Marianna. Ich otcom je anonymný darca ázijského pôvodu, keďže Brendini rodičia pochádzali z Hongkongu.

„Deti budú mať možnosť zistiť jeho identitu, keď dovŕšia osemnásť rokov. Zatiaľ im bude musieť stačiť len to, že to musel byť úžasný chlap, ktorý chcel našej rodine pomôcť,“ hovorí. Noah sa zatiaľ na otca nepýtal. „Asi to príde, keď bude väčší.“ Je vo veku, keď sa ešte len učí rozlišovať chlapcov od dievčat. „Malá Emmy je jeden deň jeho ‚little sister‘, druhý deň ‚little brother‘.“

Typický chalan

„Náš malý je typický chalan. Rád hrá futbal a je úplne posadnutý Thomas and Friends vláčikom. Najradšej ho pozerá na Youtube, tak ako jeho bratranec, ktorý pochádza z hetero rodiny.

Ak ho v niečom ovplyvnil fakt, že má dve matky, tak najskôr v tom, že je veľmi čistotný. „Nerád má na sebe špinavé šaty, vždy si musí pred spaním poupratovať hračky. Nejakto to od nás odpozeral, chce mať všetko na svojom mieste.“

Marianna tvrdí, že gej rodičia nie sú v ich okolí výnimkou: „Okolo nás žije veľa podobných párov vrátane mojej riaditeľky v škole či susedov, sama učím mnohé deti, čo majú homosexuálnych rodičov. Náš kamarát, slávny kuchársky šéf a autor kuchárskych kníh Yotam Ottolenghi s priateľom vychováva malého Maxa, ďalší kamaráti majú zas dcéru Olive. Sú úžasní otcovia, vari lepší ako dve ženy, veľmi obetaví, chcú svojim deťom všetko vynahradiť,“ opisuje svojich priateľov.

Noah chodil do škôlky vedenej podľa Montessoriovej metodiky, boli v nej zvyknutí na rôzne typy rodín. „Na deň otcov sme dostali od malého namaľovanú kartičku s nápisom - všetko naj obom maminám,“ spomína.

Medzi ich susedmi sú ľudia rôznych národností a vierovyznaní. „Ľudia sa tu už nad tým nepozastávajú, ani moslimské rodiny to neriešia,“ tvrdí.

Problém má len ich dvaapolročná susedka, s ktorou sa Noah často hráva. „Tá sa pýta, prečo aj ona nemá dve mamy. Raz sa až hodila o zem, že to tiež tak chce. Nestačilo jej vysvetlenie, že ona má doma otca. Chcela všetko. Presne tak ako všetky deti v tomto období vzdoru.“

Len pre otcov?

To, že sú „iné“, si uvedomili na kurze pre rodičov, ktoré tam absolvujú všetci pred narodením dieťaťa. „Keď sa rozdávali otcovi letáčky, na sekundu zaváhali, či dať aj Brende. Ona s úsmevom poďakovala, inštruktorka sa ospravedlnila za zaváhanie.“

Priaznivci tradičnej rodiny môžu skonštatovať, že v ich domácnosti existuje isté delenie úloh. Marianna tak dobre nešoféruje, Brenda je lepšia aj v zabíjaní pavúkov. „Obe sme dobré kuchárky. Rozdiel je len v tom, že ja pri tom relaxujem a Brenda to berie skôr ako nutnosť,“ dodáva.

Pre upratovanie sa nehádajú, pre obe je prirodzené mať doma čisto. „Mnoho ľudí už komentovalo, aká sme dokonalá rodina,“ smeje sa.

Mama nemala problém

Mariannina mama už nežije, ale Brendu mala veľmi rada. „Vravela, že lepšieho muža a otca by som nikdy nenašla,“ tvrdí Marianna. Milovala aj malého Noaha a pred svojou smrťou ešte predpovedala, že ich druhé dieťa bude dievča.

„Moja mama bola veľmi nábožná žena, pritom s nami nemala problém. Hovorila, že sme ukážkové mamy. Dokonca ani Brendina 80-ročná matka, ktorá sa narodila ešte v Číne plnej predsudkov, s tým nemá problém. Obe naše deti berie ako svoje stopercentné vnúčatá a mňa ako nevestu. Dokonca ma učí recepty, aby som Brende vedela variť jej obľúbené jedlá, keď už medzi nami nebude,“ poznamenáva Slovenka.

Je pre ňu ťažké pochopiť, ako môžu mať vzdelaní mladí ľudia problém s homosexuálnymi rodičmi, ale pripúšťa, že aj v Británii sú rôzne diskusie na tému gej manželstiev. „O všetkom sa dá diskutovať, neberiem nikomu jeho názor.“

Spomína, že Brendin brat je veľký kresťan. „Nesúhlasí s homosexualitou, ale obdivuje nás za našu trpezlivosť. Neraz po večeri diskutujeme o Biblii. Niektoré veci už dnes berie inak, aj ja som sa od neho veľa naučila,“ hovorí Marianna.

Jej sestra, ktorá žije na Slovensku, si s Brendou rozumie, širšiu rodinu veľmi nenavštevuje. „Musia si to sami vyriešiť,“ dodáva.

Svadba bude v lete

Marianna tvrdí, že v Británii sa nestretla so žiadnym administratívnym problémom spojeným s ich lesbickým rodičovstvom, a to ešte nie sú ani len v registrovanom partnerstve. „Tu sa na páry homo či hetero automaticky vzťahuje veľká väčšina práv, ak spolu žijú na rovnakej adrese minimálne dva roky. Spolužitie dokladujú spoločnými účtami. Brenda dostala takto všetky práva, ktoré patria britským otcom vrátane štátom platenej dvojtyždňovej materskej či rôznych príspevkov,“ vysvetľuje.

Brat sa budú toto leto. „Plánovali sme svadbu už pred štyrmi rokmi, ale zakaždým som bola veľmi tehotná alebo som rodila. Teraz je prvý rok, čo nebude ani jedno, ani druhé,“ smeje sa Marianna.

Pri tejto príležitosti si plánuje vziať meno po partnerke. „Noah sa spýtal Brendy, či aj ona je Lee a potom povedal, že sme Lee family. Aj preto sa chcem tak volať, aby sme boli v rodine jednotní.“

Dve identity

Takéto rozhodnutie je však pre slovenskú legislatívu obrovským problémom. Kým v Británii majú deti na rodnom liste obe, na Slovensku zákon nedovoľuje mať ako rodičov dve ženy ani prijať priezvisko po partnerke.

Výsledkom je, že v Británii sa deti volajú Lee a na Slovensku majú Mariannino priezvisko. „Majú dve identity, čo je protizákonné, môžem teda očakávať veľa právnych komplikácií aj v budúcnosti, napríklad s ich zápisom do školy či s dedičstvom,“ opisuje.

Domov preto veľmi nechodí. „Problém je už len prejsť cez hranice. Ak colníci nechcú vidieť extra rodný list, aspoň nám dvom venujú úškrny. Raz som im povedala, že som au pair, to sme prešli hranicou za sekundu a ani sme nič nemuseli ukazovať.“

Má strach aj z toho, že ak by sa jej niečo stalo počas návštevy Slovenska, ich deti nebudú pridelené Brende. Na ich slovenských rodných listoch totiž nie je zapísaná, a trvalo by mesiace, kým by deti dostala naspäť cez európsky súd.

Ich situácia je na Slovensku raritou. „Ja som prvá matka, ktorej deti majú priezvisko po partnerke. Vraj náš prípad prerokovali matrikárky aj na celoslovenskom mítingu. Chápu nás, chceli by pomôcť, hľadali všelijaké možnosti, ale zákon to nedovoľuje,“ hovorí.

Obe deti majú nateraz dvojaké občianstvo, Noah sa učí aj po slovensky. „Je smutné, že sa časom budem musieť slovenského občianstva pre seba aj pre svoje deti vzdať len preto, že náš zákon diskriminuje rodiny ako sme my.“

Marianna však verí, že sa raz niečo zmení a že bude môcť prísť naspäť na Slovensko.

„Na Slovensku je veľa gej párov, ktoré chcú byť rodičmi, ale nepúšťajú sa do toho pre situáciu v legislatíve. Taká škoda, boli by to úžasné mamy a otcovia,“ mieni.

25. Čo prinesie úspešné referendum

Ján Drgonec, advokát a bývalý sudca Ústavného súdu /24. 1. 2015/Magazín víkend – Fórum, str. 11

Referendum inšpirovala túžba zakazovať. Otázku, čo by nastalo po jeho prijatí, si musíme klásť už teraz. Po referende môže byť neskoro.

K národným vlastnostiam priemerného jedinca vyformovaného spôsobom života na Slovensku patrí závisť. K závisťi sa pridáva túžba zakazovať. Potvrdenkou je štvrt' storočia trvajúca prax obecných samospráv, ktoré sa predbiehajú v prijímaní všeobecne záväzných nariadení zakazujúcich všetko, na čo si obecní poslanci spomenú. Predstava o demokracii zrástla s navrhovaním zákazov všade tam, kde poslanci Národnej rady SR nevládzu, nestíhajú alebo nemajú predstavivosť. Túžba zakazovať inšpirovala aj na podpisovú akciu za vyhlásenie celoštátneho referenda

Aj keď sa na prvý pohľad zdalo, že otázky obmedzujú základné práva a slobodu obyvateľstva SR, a preto sú protiústavné. Ústavný súd SR vo svojom rozhodnutí vyslovil názor, ktorý ocení až budúcnosť. Podľa neho v referende možno rozhodovať o rozšírení ochrany základných práv a slobôd nad mieru ochrany poskytovanej týmto právam podľa medzinárodného štandardu.

Dosiaľ samé príjemné správy. Informačný zvrat sa blíži v okamihu, keď sa spýtame Čo bude nasledovať po úspešnom referende?

Tri zákazy, jedno povolenie

Zákaz označenia iného zväzku ako zväzku medzi jedným mužom a jednou ženou slovom manželstvo. Zákaz adopcie detí osobami rovnakého pohlavia. Zákaz výchovy detí osobami rovnakého pohlavia. K tomu jedno povolenie. Dieťa na príkaz rodičov, ale aj z vlastnej vôle, sa môže odmietnuť zúčastňovať na výučbe o sexuálnom správaní aj o eutanázii.

K nastoleniu otázky Čo bude nasledovať po úspešnom referende? vedie nevyhnutnosť zabezpečiť dodržovanie zákazov prijatých v referende.

Prvý zákaz sa na prvý pohľad dá uskutočniť veľmi ľahko. Ak nejaký poslanec predloží návrh uzákoňujúci spolužitie osôb rovnakého pohlavia v jednej domácnosti, bude sa v návrhu musieť vyhnúť slovám o manželstve. Čo sa však udeje, ak túto okolnosť prehliadne?

Výsledok referenda môže Národná rada SR zmeniť po troch rokoch ústavným zákonom, v ústave však chýba zmienka o tom, že výsledok referenda má povahu ústavného zákona. Návrhy prijaté v referende vyhlási Národná rada SR rovnako ako zákon v Zbierke zákonov Slovenskej republiky, ale nie ako ústavný zákon, ba dokonca ani nie ako zákon. Návrhy prijaté v referende predstavujú totiž osobitnú formu práva, ktorá sa v právnickej literatúre označuje ako „sui generis“. Za cudzie slová sa veľa zместí. Najmä, keď nie je jasné, kadiaľ a kam.

Keď si všetko uvedené dáme do súvislostí, roztržitý poslanec exhibicionista s prípadným návrhom na uzákonenie manželstiev homosexuálov neporuší Ústavu SR, ani ústavný zákon. Ak by mu Národná rada SR návrh schválila, ťažko si predstaviť spôsob, ktorý by mohol priviesť k zrušeniu zákona očividne nerešpektujúceho prípadné víťazstvo referenda nad manželstvom inak sexuálne orientovaných.

Referendum nestačí

Aj keď to život na Slovensku nenaznačuje, materiálny právny štát je štátom, v ktorom sa uplatňuje právo. V súlade s tým sa treba spýtať, čo s ďalším referendovým zákazom. Nestačí, ak sa adopcia či výchova inak orientovanými rodičmi zakáže v referende. Organizátorom referenda a osobám, ktoré ich na organizáciu nakriatli, by sa krátkodobo zvýšilo sebavedomie

a klesla žlč, ale onedlho by sa im možno opäť zvýšil krvný tlak. Takýto zákaz by totiž sám osebe nemal väčšiu váhu ako reklamný slogan. Asi aj menšiu.

Najľahšie sa dá dodržať zákaz adopcie. Stačí, aby orgány verejnej správy dodržali rozhodnutie z referenda. Všadeprítomná korupcia je však silnou motiváciou. Môže sa prejaviť aj v „zlyhaní ľudského faktora“. Nájde sa úradník, ktorý „vybaví osvojenie“ aj nevhodnému páru. A po ňom inde ďalší.

Ak návrh prijatý v referende nemá priviesť k ďalšej facke referendumovej demokracii, potom sa budú musieť prijať zákony výslovne spájajúce tieto zákazy s právnou sankciou. Zákonmi, aké zatiaľ neplatia.

Aké sankcie?

Zákaz adopcie by sa mal spojiť s takou zmenou zákona, pravdepodobne o rodine, ktorou by sa osvojenie dieťaťa osobami rovnakého pohlavia označilo za neplatné. Dá sa uvažovať aj o „odrázani“ od porušovania referendumového zákazu výchovy osvojených detí v neštandardných rodinách odňatím príspevkov na výchovu osvojených detí. Pri takej zmene zákona sa stačí odosobniť od zákazu diskriminácie, ktorý väčšine obyvateľstva nekonvenuje od samého začiatku, ako nám ho z „prehnitého Západu“ vnútili. O zdravú rodinu dôsledne dbajúce občianske združenia sa možno nezastavia ani pred zmenou Trestného zákona. Kto poruší zákaz osvojenia detí sexuálne neštandardne profilovanými rodičmi, patrí za mreže! Tam si s ním poradia spôsobom, aký by občan fixovaný na štandardnú rodinu sám rád použil, keby si trúfol. Napokon a do tretice, dá sa uvažovať aj o prijatí zákona umožňujúceho odňať dieťa z netradičného zväzku a umiestniť ho do zariadenia, v ktorom ho povedú k správne správaniu aj k správne zmýšľaniu. Ak sa pri odnímaní bude dieťa brániť či oplakávať svojich opatrovníkov, prejde ho to! Alebo aj nie.

Legalizované „blicovanie“

Povolenie nezúčastniť sa na výučbe o sexuálnom správaní a o eutanázii je široké. Dieťa, ktoré sa dôsledne bude chcieť vyhnúť výučbe o sexuálnom správaní, na naplnenie svojho práva môže odmietat' každú vyučovaciu hodinu, každý učebný predmet, na ktorom by sa mohlo vystaviť riziku, že sa dozvie čosi o sexe. Podozrievať možno predovšetkým hodiny slovenského jazyka, ale aj každého iného jazyka. Patrí k nim výučba literatúry, a v tej sa možno dočítať hrozné veci! Pre sexuálne pasáže v literatúre už vzniklo neskutočné množstvo súdnych sporov.

Napríklad, roku 1857 súd v Rouene rozhodoval o žalobe podanej proti Flaubertovi, knižnému vydavateľovi Laurentovi Pichalovi a kníhtlačiarovi Piletovi. Spor sa týkal knihy Madame Bovaryová, diela, ktoré podľa žaloby „porušovalo dobré mravy a náboženské city“. Roku 1919 mníchovská prokuratúra nariadila konfiškáciu Goetheho Epigramov a Elégii, v rokoch 1923 až 1936 bolo súdne zakázané šírenie knihy Ulysses od Jamesa Joycea. Roku 1953 v USA z titulu pornografie zakázali šírenie románov Henryho Millera Tropic of Cancer a Tropic of Capricorn. Desiatky rokov trvajúci spor o Lawrenceov román Milenec Lady Chatterleyovej nie je posledným príkladom literárneho diela, ktorého uverejnenie marili odporcovia nemravných odsekov z dôvodu opisu sexuálneho správania hrdinov diela.

Z referenda zrodené právo dieťaťa odmietnuť výučbu o sexe sa môže stať veľmi populárne najmä pre ročníky postihnuté povinnou školskou dochádzkou (dnes) a s medzerami vo vzdelaní (zajtra). Ako zabezpečiť, že deti odmietajúce výchovu o sexuálnom správaní zostanú nedotknuté sexom a zároveň nebudú svoje právo uplatňovať zištne, aby sa vyhli výučbe legalizovaným „blicovaním“?

Na hľadanie odpovedí na tieto otázky je dosiaľ čas. Ak si však ho nenájdeme teraz, po referende môže byť dosť neskoro.

26. Aj ženská rodina je základ štátu

Daniela Jancová, SME /28.1.2015 / Spravodajstvo – príbeh, str. 4

Záchranárka a učiteľka sa postavili tradíciám, okolie ich prijalo. Referendum považujú za hanbu.

Nielen zväzok muža a ženy je funkčným základom štátu. Dokazuje to rodina piatich žien z Partizánskeho.

Bratislava. Ľubica a Katka majú tri deti. Záchranárka a učiteľka žijú v malom slovenskom meste v harmonickom vzťahu – mimo zákona. Ten nechráni ich ani deti.

Hoci vyznávajú tradičné hodnoty, sú katolíčky, s deťmi navštevujú kostol a absolvovali krst aj birmovku, referendum považujú za hanbu pre Slovensko.

Ich najväčšou túžbou je žiť ako rodina, povedať si áno záväzne, so všetkými právami aj povinnosťami manželstva.

„Keby malo registrované partnerstvo rovnaké práva a povinnosti, aké sú obsiahnuté v manželstve, nemám problém na prvú otázku referenda odpovedať áno. Nech sa zväzok muža a ženy volá manželstvo a to, čo máme my, nech sa volá hoci aj spolužitie XX – ak bude obsahovať rovnaké práva a povinnosti ako manželstvo,“ zdôrazňuje 27-ročná Ľubica Kováčiková.

Iná z tradičnej rodiny

Ľubica si svoju „inú“ orientáciu uvedomovala odmalička.

„Keď som mala osem, bolo mi to jasné. Keď som to v pätnástich povedala mame, neprekvapilo ju to, ani okolie. Celé detstvo som behala s chalanmi, bola som futbalová hviezda sídliska,“ hovorí.

Aj keď vyrastala v bežnej rodine s dvoma súrodencami, ktorí dnes majú svoje „tradičné“ rodiny, jej sexuálnu orientáciu to neovplyvnilo ani nepoznačilo vzťahy v rodine. „Prijali to dobre, všetko šlo akosi prirodzene,“ hovorí.

Cestu k viere našla sama v dospelosti. „Ako dvadsaťročná som išla prvý raz od detstva do kostola s priateľmi. Potom som sa tým začala zaoberať hlbšie. Podstata viery je v láske a porozumení, nie v šírení nenávisťi a v netolerancii. Tí, čo v tom majú jasno, nemajú problém,“ hovorí Ľubica.

Láska z kúpaliska

So svojou životnou láskou, 40-ročnou Katkou, sa zoznámila pred päť a pol rokom na miestnom kúpalisku v Partizánskom. Jedna tam bola ako záchranárka, druhá si ako učiteľka chémie a biológie cez leto privyrábala ako plavčička.

Katka si predtým prešla nevydareným manželstvom, z ktorého má dve dcéry. Ako dievča z malého mesta, vychované silne veriacou rodinou, si svoje preferencie uvedomila neskôr. „Ale potom mi vravela, že stále mala pocit, akoby jej niečo chýbalo,“ dodáva Ľubica, iniciátorka ich zoznámenia.

Zamilovali sa rýchlo. Začali sa stretávať, na jar už spolu kupovali byt. Katkinu rodinu prekvapili, ale napokon ich vzťah prijali rodičia aj dvaja súrodenci.

Aby preklenuli najťažšie obdobie, kým ich bude spoločnosť a rodina plne akceptovať, odišli na vidiek. „Boli to naše najkrajšie roky,“ spomína Ľubica.

Ako deti rástli, pribúdali školské povinnosti, krúžky a rodina sa presťahovala späť do mesta. Staršia Barbara, ktorú volajú Baška, bude mať 15 a vyberá si strednú školu.

„Je to taký herecký typ. Hrá na gitaru, chodí do dramatického krúžku a chcela by ísť na konzervatórium,“ vraví Ľubica. No mamy rozhodli, že na odchod od rodiny je primadá.

„Najskôr gymnázium a potom, ak ju to bude stále baviť, nech skúsi VŠMU,“ zhodli sa.

Mladšia Karolínka bude mať o mesiac 12. Začínala baletom, ale keď naň príliš vyrástla, prešla na kone a hokej. Poctivo trénuje a možno raz skončí v ženskej lige. „Samozrejme, chodíme povzbudzovať, keď sa hrá v Partizánskom, tak aj starí rodičia,“ dodáva Ľubica.

Po dvoch deťoch sa rozhodli pre spoločné

Do rodiny štyroch žien po čase pribudla ďalšia – čoskoro dvojročná Olívia. „Stálo nás to však veľa síl, času aj peňazí,“ hovorí Ľubica. Narodila sa po umelom oplodnení, ktoré sa podarilo vybaviť až za hranicami.

„Skúšali sme najprv v Bratislave a Martine, ale keď sme im povedali pravdu, odmietli nás.“ Ľubicina partnerka Katarína je biologickou matkou všetkých troch detí, ktoré spoločne ako rodina vychovávajú. Dve priniesla do vzťahu zo svojho rozpadnutého manželstva. Otec sa o deti nezaujíma, zmizol v zahraničí a výživné zaňho platí štát.

Mužské vzory však dievčatám nechýbajú. Majú ich v dvoch starých otcoch, troch strýkoch, spolužiakoch či učiteľoch. „A budú ich mať aj vo frajeroch, po ktorých už obe staršie túžia,“ usmieva sa Ľubica.

Referendum urýchlilo dospievanie

Pokojný život päťčlennej rodiny v Partizánskom, kde nenarazili na priame útoky ani nenávisť, rozbúrilo referendum. Deti akoby boli prinútené rýchlejšie dospieť.

V škole sa s posmechom nestretávali, svoju pravdu napokon museli obhajovať v kostole.

„Baška nebola pribojná, aj keď šli do kina, poslala po lístky mladšiu sestru. Keď však farár začal v kostole diskusiu o otázkach referenda, prekvapila aj nás. Postavila sa a upozornila ho, že uráža jej rodinu,“ opisuje Ľubica. „Keď jej ako prejav svojej tolerancie povedal, že hoci vie, z akej je rodiny, pripustil ju k birmovke, vyrazil jej dych,“ dodáva.

Ona sama sa prednedávnom vybrala na miestny úrad, aby vysvetlila svoje postoje väčšine, rozhodnutej hlasovať trikrát áno.

„Neviem, či som niekoho presvedčila. Ale debatovalo sa v prekvapivo neutrálnom tóne. Akurát, keby som tam nebola, netrvalo by to tri hodiny, ale možno hodinu,“ vraví.

Hlavné je zabezpečiť deti

Rodinu kampaň okolo referenda ešte viac stmelila. Spolu s deťmi a príbuznými sa do nej zapojila na sociálnych sieťach. Ochote vlády ochrániť ich práva a povinnosti už neverí. „Mali na to dosť času. Neurobili nič,“ konštatuje Ľubica. Najväčšie obavy majú s partnerkou o deti.

„Všetok náš majetok je písaný na mňa,“ vysvetľuje Ľubica, ktorá od vysokej školy pracuje na záchranke v rakúskom Linzi, kde si príležitostne privyrába aj na miestnej rehabilitačnej klinike.

„Ak by sa mne niečo stalo, Katka s deťmi by z neho nevideli nič. Keby sa jej niečo stalo, mala by som majetok, ale nemala by som deti, lebo tie boli jej.“

Ak by Slovensko uznávalo takéto partnerstvá, rodina by si prílepšila. Ľubica by mohla poberať podstatne vyššie prídavky na deti od rakúskeho zamestnávateľa, ale ako formálne pre deti cudzia osoba na ne nemá nárok. Keď sú deti choré, nemôže odísť z práce pre opatrovanie člena domácnosti.

„Ľahko sa nám môže stať, že ak prestanú byť v škole tolerantní, nebudem môcť deťom podpísať žiacku knižku, súhlas s exkurziou, ospravedlnenie, lebo nie som ich zákonná zástupkyňa.“

Ešte horšie dôsledky by mal rozchod, invalidita alebo smrť jednej z „rodičov“ troch detí. „Keby sme sa napríklad rozišli, neexistuje pre nás majetkové vyrovnanie, vyživovacia povinnosť a podobne. Ja by som nemusela prispievať vôbec. To sa týka aj vdovského alebo sirotského – deti ani partnerka by po mne nemali nič,“ vysvetľuje Ľubica.

Referendum je hanba

V čase, keď sa u nás vyostrovali diskusie, povolilo Rakúsko, kde Ľubica pracuje, adopciu detí párami rovnakého pohlavia. Tamojší ústavný súd vyhlásil, že nie je dôvod obmedzovať osvojovanie na základe sexuálnej orientácie. Odvolal sa pritom na európsku dohodu o ľudských právach, zakotvujúcu aj právo na súkromný a rodinný život.

Osvojiť si dieťa partnera či partnerky umožnili Rakúšania už pred dvoma rokmi, keď Európsky súd pre ľudské práva nariadil zákaz zrušiť.

„Práve keď som odchádzala z Linzu, písali o slovenskom referende tirolské noviny. Ľuďom je referendum podsúvané ako niečo na ochranu tradičnej rodiny. Lenže je jasné, že je to cieleň

boj proti homosexuálom. Otázky sú prešpekulované tak, že obyčajný človek si to ani nemusí uvedomiť,“ upozorňuje.

Druhá otázka podľa nej nediskriminuje len páry rovnakého pohlavia. Pýta sa nielen na súhlas s adopciou takýmto pármí, ale aj iným skupinám ľudí rovnakého pohlavia.

„Odpoveď áno by teda znamenala, že ak žena žije v domácnosti s mamou, nemohla by si adoptovať dieťa, lebo je to skupina rovnakého pohlavia,“ dodáva Ľubica.

27. Aká rodina je tradičná?

Tomáš Prokopčák, SME / 29.1.2015/ Názory, str. 12

Predstavy o rodine sa v histórii zásadne menili. A homosexualita nie je iba ľudský vynález.

Na debate o tradičnej rodine je asi najrozkošnejšie samotné slovné spojenie „tradičná rodina“. Totiž, len málokto sa vlastne unúva vysvetliť, čože je to tá tradičná a čo je rodina. Pretože oboje môže byť všeličím.

Napríklad, okolo takého roku 400 pred našim letopočtom by tradičnou rodinou boli muž – v lepšom prípade slobodný občan s právom voliť v miestnom pokuse o demokraciu – a žena či deti prakticky bez práv. A k tomu akýsi mladík z dobrej rodiny, s ktorým dotýčný starší pán udržuje nejaký ten čistý cit.

O zhruba 1200 rokov neskôr by v trošku juhovýchodnejšej časti sveta bolo tradičnou rodinou niekoľko žien a množstvo (ideálne) synov, pričom o celú túto „rodinu“ by sa starala armáda služobníctva.

V tej našej časti sveta by sa pri debate o tradičnej rodine občas spomenuli otroci, ktorými si – ak nedávne výskumy majú pravdu – naši predkovia obývajúci strednú Európu veselo prilepšovali.

Jeden z najväčších mysliteľov západnej tradície celú rodinu pre istotu úplne zrušil a dvom z troch svojich stavov rovno zakázal majetok aj rodinu a deti, tie by sa vari ideálne vychovávali spoločne.

A ešte nedávno znamenala tradičná rodina nanajvýš tak relatívne lacnú pracovnú silu, prípadne vhodnú politickú koalíciu na pokojné prečkanie pár ďalších desaťročí v turbulentnom mocenskom boji.

Keď by sme to chceli skrátiť, skončili by sme asi pri banálnom konštatovaní o tom, že nič ako tradičná a rodina nejestvuje, aj tak je to iba spoločenský konštrukt časovo ukotvený na konkrétnu spoločenskú situáciu a predsudky, ktoré v nej práve prevládajú. Nemusíme sa pritom púšťať ani do debaty o postavení homosexuality a výchove detí.

Ak však tradičnou rodinou myslíme biologické zabezpečenie reprodukcie a (ešte lepšie) prežitie a šírenie istých génov, potom vlastne vedíme dve debaty.

V prvom pláne sa síce homosexualita môže javiť ako čudná slepá ulička, ktorá nijako k pretrvaniu druhu neprispieva, no keďže je zjavne široko rozšírená aj v prírode – hej, pre kačice či žirafy to asi nestvorila liberálna spoločnosť – azda nejakú evolučnú výhodu spoločstvu predsa len poskytuje.

Nič na tom nemení, že presne netušíme akú, ani ako ten vrodenný mechanizmus prinajmenšom u ľudí na sto percent funguje.

Na tomto mieste už odznelo, že celá súčasná debata o referende, homosexualite a tradičných rodinách je iracio~nálna, bez pointy a vlastne intelektuálne nudná.

Nielenže zbytočne polarizuje spoločnosť a vedie sa z ideologických zákopov bez faktických argumentov, no ignoruje nielen prírodu, ale aj ľudskú históriu.

No najsmutnejšie na nej je sledovať, že mnohí jej účastníci vlastne ani nevedia, o čom hovoria. A ak o niektorých veciach nemožno hovoriť, treba o nich mlčať.

28. O čom hovoríme, keď hovoríme o civilizácii

Michal Havran, teológ, šéfredaktor jetotak.sk /29. 1. 2015 / Autorská strana, str.11

Islamský štát a kresťanských aktivistov spája jedna kľúčová otázka. O akú civilizáciu sa usilujú a ako to chcú dosiahnuť?

Viackrát sa v diskusiách o „ochrane rodiny“ objavil argument, podľa ktorého vlastne organizátorom referenda ani nejde o rodinu a postavenie detí, ale o samotnú civilizáciu, čím sa rozumie naša, európska, judeo-kresťanská civilizácia.

Vo verejnej aréne, kde muži v oblekoch diskutujú vo všetkých možných televíznych formátoch o výchove a právach detí bez toho, aby sa niekto opýtal žien a matiek, sa tak trochu neočakávane objavil starý spor o pomenovanie našej spoločnosti. Píšem starý, pretože naposledy sa o tom, čoho menom je európska civilizácia, diskutovalo počas príprav dnes už zabudnutej európskej ústavy. Európski politici a intelektuáli vtedy riešili, či sa nemá jej dnes už rovnako zabudnutá preambula rozšíriť aj o osvietenstvo, v tom zmysle, že európska civilizácia sa opiera nie iba o náboženské konštrukty, ale aj racionalizmus.

Naši križiáčikovia

Spomenul som si na to v týchto dňoch, keď sa vyhraňujeme k náboženským radikálom z Islamského štátu, džihádu a zároveň sme konfrontovaní s teokratickými útokmi na podstatu liberálnej demokracie, nie zo strany radikálneho islamu, čo nie je nič nové, ale takpovediac z neočakávaného, nového frontu, domácich križiáčikov.

Nebudeme teraz hovoriť o apokalyptických sektách Islamského štátu, tie nie sú kompatibilné vonkoncom s ničím, dokonca ani s niektorými formami psychopatickej ľudskosti, aj keď, samozrejme, že ich verejné rezanie hláv a budovanie kalifátu formuje nové otázky o tom, či vôbec má zmysel diskutovať s náboženskými fanatikmi, alebo na nich rovno hodiť jadrové bomby skôr, ako sa k nim dostanú oni.

Islamský štát a kresťanských aktivistov, čím nemyslím, aby nedošlo k nedorozumeniu, oddaných ľudí pracujúcich v nemocniciach, hospicioch alebo počas humanitárnych tragédií, ale našu, takpovediac novú generáciu kazateľov, spája jedna kľúčová otázka. O akú civilizáciu sa usilujú a ako to chcú dosiahnuť? V prípade Islamského štátu je to zjavné a pre tých, ktorí si vždy mysleli, že islam nie je schopný prežiť v prostredí európskych predstáv o rozložení moci a slobôd, je otázka uzatvorená.

Aký vzťah majú však k rovnocennému postaveniu slobodných občanov takzvaní kresťanskí aktivisti, keď je z ich teologickej produkcie zjavné, že viac ako súčasný stav spoločnosti ich zaujíma budúcnosť? A v ich podaní, keď si pozrieme niektoré kázne, nás v budúcnosti nečaká nič dobré.

Homosexuáli budú kraťnúť zabudnuté deti na ihriskách, aby s nimi robili niečo podobné, ale ohavnejšie, ako židia zo stredovekých legiend obetujúci kresťanské dietky, ženy, ženy nebudú chcieť rodiť, muži sa budú poženšťovať a v školách sa bude učiť iba navliekanie prezervatívov na drevené penisy. Táto apokalyptická typológia budúcnosti má svoju oporu v starých náboženských textoch pojednávajúcich o blížiacom sa konci sveta. Podobné opisy zneužívania detí nájdeme v niektorých byzantských apokalypsách a mezopotámskych textoch prvých židovskokresťanských siekt.

Koniec sveta aj politiky

Súčasťou predstáv blízkeho konca je aj koniec politiky a verejného života. Origenes považoval politiku za hriech, ktorý zanikne hneď po nastolení Nebeského kráľovstva.

Nie je preto náhodou, že tento druh myslenia, o zbytočnosti a škodlivosti demokratických inštitúcií, akokoľvek nefunkčné sú, sa dnes vrátil diskusiou o rodine do jej druhej, takpovediac vznešenejšej časti o samotnej civilizácii. Inými slovami v teokracii nepotrebuje rešpektovať Ústavný súd ani parlament, nemusíte sa nikoho pýtať, čo si myslí o takých alebo onakých

otázkach, pretože v teokracii otázky neexistujú, všetko je zodpovedané a zvyšok patrí medzi božie tajomstvá.

Dlhé roky sme verili, že kresťanstvo je, na rozdiel od islamu, aby sme nezabudli na twitterové horror story Islamského štátu, s demokraciou kompatibilné, ba čo viac, je jednou z jej opôr, lebo podľa teórie historickej skúsenosti, kresťania pochopili, že v demokracii sa znižuje šanca na to, aby sa povražďili pre otázku, či má Ježiš pri sebe Ducha, alebo iba Otec.

Vzniklo tu teda aj pod vplyvom masového vyvražďovania európskych židov a Rómov presvedčenie, že kresťanstvo musí byť súčasťou liberálnych demokracií, dodávať im morálny étos a pripomínať, že finalitou človeka nie je premeniť svet na tovar. Mysleli sme si, že tento zápas je vybojovaný, kresťanstvo dokázalo premeniť svoje politické krídlo na, ako sa vraví „konštruktívnu“ silu, zbavilo sa misionárskeho rozmeru a začalo sa venovať životu ľudí.

Radikáli idú

Nedokážem posúdiť, či sú súčasné metafyzické manévry radikálov reakciou na krízu, neistotu, alebo ide o nejaký algoritmus, ktorý sa objavuje v každej generácii. No viem, že všetko, čo Európa dosiahla po vojnách a po páde komunizmu, tu nemusí byť navždy.

Možno sme podcenili náboženský nepokoj niektorých Európanov a mysleli sme si, že osvietenstvo naozaj spacificovalo politické kresťanstvo tak, aby sa z neho stala tvorivá spoločenská sila. Dnes však do popredia vystupujú náboženské sekty, ktoré považujú osvietenstvo nie za prínos, ale naopak zdroj všetkého zla, udalost', ktorá urobila z kresťanov prenasledovanú menšinu.

Je to milenaristický blud, nikdy v dejinách nemali európski kresťania také dobré postavenie ako dnes a majú ho práve vďaka tomu, že judeo-kresťanská civilizácia našla svoju oporu v politických inštitúciách vynájdených osvietenstvom.

Toto je naša skutočná a úplná civilizácia, ktorá nám dala nástroje oľutovať nielen intímne zlyhania, ale aj politické ohavnosti spáchané na miliónoch našich spoluobčanov. Osvietenstvo založilo tradíciu sebaskúmania a pochybnosti a spôsob, ako sa vrátiť s pokorou k historickým zlyháním bez toho, aby sme nemali pocit, že strácame dôstojnosť. Vďaka takému chápaniu civilizácie sa dokázalo kresťanstvo stať súčasťou našej moderny a revitalizovať sa v zmysle hlbšieho poznania samého seba.

Ak dnes preto niekto útočí na podstatu demokracie, spája ju s dekadenciou a obviňuje ju z nedostatku silných metafyzických podnetov, správa sa presne tak, ako predstavitelia Islamského štátu.

Čo je civilizácia

Keď hovoríme o civilizácii, hovoríme o čase, v ktorom sme urobili všetko preto, aby sme sa nepozabíjali len preto, že veríme každý niečomu inému a sme ochotní prehodnotiť nie to, čoho sa vzdáme najľahšie, ale to, čo považujeme za nedotknuteľné.

Civilizácia nemôže byť vyznaním viery ani dogmatickou disciplínou, z podstaty zahŕňa milióny životov s miliardami príbehov a rozhodnutí a ak dnes niečo charakterizuje Európu viac, ako náboženské, sociálne a rasové rozdiely, tak je to práve dedičstvo osvietenstva pozostávajúce z jednoduchého imperatívu - robiť všetko tak, aby sa nikdy nezopakovalo to, čo dokázali apokalyptické sekty a hnutia urobiť v minulosti, keď v mene budúcnosti vyvražďovali holými rukami prítomnosť.

29. Chcete minúť šesť miliónov za deň? Spravte referendum!

Michal Pecha, projektový manažér a SME / 30. 1. 2015/ Publicistika, str. 13

Ak bude hlasovanie platné, bude mať negatívny dosah na spoločnosť bez ohľadu na jeho výsledok.

Ak by ste náhodou niekedy v budúcnosti riešili otázku ako za jeden deň minúť 6,4 milióna eur, nemusíte sa trápiť. Riešenie je jednoduché a už vymyslené. Spravte referendum. A aj keď bude neúspešné, nič to. Zoženť podpisy na ďalšie.

Je určite pozitívne, že na Slovensku máme nástroj na presadenie vôle ľudu, keby sa politici už náhodou úplne zbláznili (k čomu niekedy zasa nechýba až tak veľa).

Ibaže referendum, aké nás čaká už 7. februára tohto roku, pokladám za úplne zbytočné.

Čo na to manželka?

Jednak bude pravdepodobne opäť neplatné a jednak referendum, ktoré sa dotýka práv časti obyvateľstva, sa človeku nejako nedá prehryznúť. (A Ústavný súd vyňatím tretej otázky z pôvodných štyroch mal asi podobný názor.) Najviac však poburuje demagógia Aliancie za rodinu, ktorá navodzuje dojem, akoby sme doteraz žili v nejakých nie úplne jasných rodinách. Budem sa musieť opýtať svojej dlhoročnej manželky, či aj ona pokladá naše manželstvo za plnohodnotné, ak doteraz nie je zreteľne a jasne, referendum potvrdené, že manželstvo je vzťahom jedného muža a jednej ženy.

To, že som doteraz nepotreboval túto definíciu, asi svedčí o mojej plytkosti. (Pre istotu podotýkam, že som stopercentný heterosexuál.)

Ide o akceptovanie vzťahu

Otázka o adopcii a výchove detí osobami rovnakého pohlavia je ideová, ako aj odborná otázka, problémom však je, že o nej chce hovoriť mizivé percento homosexuálov.

Aliancia za rodinu nám tému podsúva ako okamžité ohrozenie výchovy všetkých detí na Slovensku. Osobám hlásiacim sa k danej menšine ide najmä o akceptáciu právneho vzťahu medzi osobami rovnakého pohlavia.

Kampaň naháňa strach

Smer, ktorým sa začala kampaň za referendum uberať v posledných dňoch, naháňa trochu strach. Konfederácia biskupov Slovenska, ktorá doteraz nenašla toľko vnútornej sily, aby urobila sebareflexiu za érou fašistického Slovenska a ktorá bez zábran „odpálkuje“ také osobnosti ako Róbert Bezák a Anton Srholec na vedľajšiu koľaj, dáva nám ovečkám rady, ako sa správne rozhodnúť v referende.

Doteraz som napríklad nepochopil, prečo som ako občan Slovenskej republiky viazaný nejakou Vatikánskou zmluvou. Ale to už je trochu iná téma.

Negatívny dosah

V prípade, ak bude referendum platné, nech už s akýmkoľvek výsledkom, bude to mať negatívny dosah.

Víťazstvom Aliancie za rodinu získajú organizátori a priaznivci referenda pocit dobre vykonaného diela „posväteného zhora“ a nasledovať budú pravdepodobne ďalšie „duchaplné“ návrhy.

V prípade víťazstva odporcov sa zasa dostanú k slovu exhibicionisti z radov homosexuálov organizujúci gej pochody a podobné hromadné festivaly, majú pocit, že v spoločnosti sa definitívne prelomili ľady, čo nutne povedie k ďalším názorovým konfliktom obidvoch skupín.

Iné problémy neprekážajú?

Je zvláštne, že Aliancii za rodinu neprekážajú niektoré iné nešváry v našej spoločnosti, ako napríklad rozkrádanie eurofondov, verejných financií, korupcia, stav súdnictva či neskutočná byrokracia, ktorých eliminácia by istotne pomohla slovenským rodinám viac ako jedno referendum.

Problémy dnešných mladých rodín nie sú ideologické, ale hlavne, predstavte si, ekonomické. Otázky práce, bývania, platenia škôlok, škôl a základných životných potrieb rieši drvivá väčšina mladých manželov s deťmi.

Ale možno to vidím celé zle. Ozaj, viete koľko plienok sa dá kúpiť za 6,4 milióna eur?

30. Majú deti, ktoré nikto nechcel

Zuzana Uličianska , SME/31.1.2015/ Magazín víkend – Príbeh, str. 4

František Baďura a jeho partner Vladimír Patera sú jediný rovnakopohlavný pár v Česku, ktorý si vzal do pestúnskej starostlivosti cudzie deti, navyše postihnuté.

Kryštof sa narodil predčasne matke narkomanke, prvý polrok strávil na umelom dýchaní a museli ho liečiť z drogovej závislosti, ktorú zdedil po matke.

Do troch rokov nechodil, nevedelo sa, čo s ním bude. Bol slepý, no pomohlo mu viacero očných zákrokov, takže síce s ťažkosťami, ale vidí. Dodnes ho však musia učiť „používať zrak“.

Keď František Baďura a Vladimír Patera zažiadali o jeho zverenie do starostlivosti, pražský magistrát mal najprv trochu zamotanú hlavu, nakoniec sa im po dva a pol roku podarilo Kryštofa získať. Mal tri a pol roka.

Prípad gejského páru je celkom výnimočný, sám Vladimír je totiž slabozraký.

Museli ho všetko naučiť

Kryštof nemal vyvinuté svaly, nedokázal sa postaviť bez pomoci, chodiť po rovine ani po schodoch. „Všetko sme ho museli učiť. Báľ sa ísť do sprchy či na záchod, nemal ho to kto naučiť smrkať. Keď sme s ním vyšli von, päťdesiat metrov od domova začal plakať, pretože sa báľ ísť ďalej,“ hovorí Patera.

Dnes navštevuje materskú školu pri Škole Jaroslava Ježka v Prahe určenú pre nevidiace a slabozraké deti. Po ročnom odklade pôjde tento rok do prvej, ale tiež špeciálnej triedy. „Keďže mu všetko trvá dlhšie ako jeho zdravým spolužiakom, bude to preňho lepšie, lebo v triede je iba šesť detí,“ mieni Baďura.

„Podľa všetkých, čo Kryštofa registrovali už predtým, je na nepoznanie. Občas sa síce zasekne, ale robí veľké pokroky,“ dodáva.

V niektorých veciach im už dokonca pomáha. „Zistil, že vidím oveľa horšie ako on, takže mi hľadá veci alebo číta čísla električiek,“ poznamenáva Patera.

Žil vo vlastnom svete

Keď chceli získať do starostlivosti druhé dieťa, úrady im oznámili, že detí je málo. Rok čakali bez úspechu, Martina si nakoniec sami vyhliadli v domove mimo Prahy.

Keď si ho pred rokom a pol zobrali, nehovoril, nereagoval ani na svoje meno. „Až po čase zistil, že keď povieme Martin, oslovujeme jeho,“ opisuje Patera. Nosil plienky, nevedel jesť, dodnes má problém s prehĺtaním jedla, lebo v ústave mal len mixovanú stravu. O všetko sa mu tam postarali „tety“, hral sa len na uzatvorenom dvore.

„Keď sme vyšli von, museli sme sa zastaviť pri každom stĺpe, aby si ho mohol ohmatať. Každé auto, ktoré okolo nás prešlo, bolo preňho úplný zázrak. Museli sme sa zastaviť a počkať, kým prejde, aby sa naň Martin mohol poriadne pozrieť. To isté s autobusom, električkou, metrom či vlakom,“ hovorí Patera.

Dnes je päťročný Martin stále na úrovni 16-mesačného dieťaťa, jeho slovná zásoba je desať slov. Trpí ťažkými alergiami, má atopický ekzém. Pre astmu bol za posledné tri mesiace štyrikrát hospitalizovaný.

No tá najzávažnejšia je vrodená dedičná chyba tzv. branchio-oto-renálny syndróm, ktorý postihuje sluch a obličky. Na pravé ucho je hluchý úplne, na ľavé čiastočne. V ústave mal tie najlacnejšie slúchadlá. Náhradní rodičia mu na špecializovanej klinike hneď kúpili nové, len na jedno ucho ich to stálo desaťtisíc českých korún. Horšie je, že Martina čaká zrejme aj transplantácia obličiek.

Po príchode do ich domácnosti sa najprv musel aklimatizovať, nežiť len vo vlastnom svete. „Teraz už vie, že sa musí prispôsobovať iným ľuďom, upratovať po sebe, prijať, že niekto od neho niečo chce. Už začína chápať realitu, ktorá ho obklopuje,“ opisuje Baďura. Všetky bežné úkony vrátane obliekania preňho ostali prekážkou.

Martin už dnes chodí do škôlky pre sluchovo postihnutých. „Je to tvrdý oriešok, nie je taký bojovník s nepriazňou osudu ako Kryštof; navyše jeho hendikep mu umožňuje zatvárať sa do svojho ticha,“ hovorí Baďura.

S mamami je to ťažké

U Martina je to s jeho biologickou rodinou „jednoduché“. Jeho matka sa ho zriekla ešte pred pôrodom. Mohla by mať stále s chlapcom kontakt, keďže je v pestúnskej starostlivosti, ale neprejavuje oňho záujem.

S Kryštofovou drogovou závislou matkou je to raz horšie, raz lepšie. „Snaží sa abstinovať, našla si aj zamestnanie a má partnera. Kryštof má babičku, dedka i deväťročného brata Filipa, s nimi sa stretávame pravidelne. Niekedy je matka prítomná, inokedy nie,“ opisujú pestúni.

Kryštofovi od začiatku hovoria, že má maminu, ktorá sa oňho nemôže starať, pretože je chorá. U nich býva preto, aby nemusel byť v detskom domove.

Ak by nebolo gej pestúnov, chlapci by boli zrejme odsúdení na ústavnú starostlivosť a pomoc druhých po celý život. „Kryštof by sa rozumovo nevyvíjal a Martin by si ďalej žil v inej dimenzii bez potreby komunikácie s okolím,“ hovorí Baďura.

Adopcie sú až druhý krok

Adoptovali by si chlapcov, keby sa zmenil zákon? Patera odpovedá, že áno, zároveň však dodáva, že kým existuje možnosť pestúnskej starostlivosti, nie je to pre nich dôležité. „Náš život je taký skutočný, že podobné stupne veľmi neriešim. V detských domovoch je len málo detí pripravených na adopcie, sú to predovšetkým odložené deti, hendikepované, z iných etník, teda nejakým spôsobom záťažové. Sú teda určené skôr do pestúnskej starostlivosti,“ vysvetľuje Baďura.

Že sú jediní gej pestúni v krajine, považuje za smutné. Bežnejším prípadom je situácia, keď si gej zoberie do starostlivosti biologické dieťa svojho partnera.

„Gejovia sú vnímaní ako altruisti, preto by som čakal, že nás bude niekto nasledovať. Ale nevyzerá to tak. Môžem sa potom opýtať, či sú snahy o uzákonenie adopcií pre rovnakopohlavné páry v Česku skutočne úprimné. Toto nesmie byť príležitosť na zviditeľňovanie sa,“ pripomína.

Ak chce homosexuálny pár vychovávať dieťa, ponúknuť mu kvalitné rodinné zázemie na úkor svojho pohodlia, obmedziť sa kvôli nemu v kariére či v cestovaní, mala by podľa nich úplne stačiť možnosť pestúnskej starostlivosti. Adopcie by mali byť až ďalším krokom.

Splnený sen

Pre nich je rodičovstvo splneným snom. „Vždy som túžil mať rodinu. Sám som z detského domova, odkiaľ si ma v šiestich rokoch osvojila moja náhradná matka. Žili sme s nevlastným bratom a sestrou iba s ňou, a to sa mi vždy zdalo neúplné. Preto som už ako dieťa sníval, že raz, keď budem veľký, budem mať úplnú rodinu. Vtedy som o svojej orientácii nevedel,“ hovorí Patera.

„Znie to otrepane, ale je to dar a požehnanie pre nás všetkých. Radosti aj starosti,“ hovorí Baďura o rodičovstve.

Rovnako nádherný je pre nich aj pocit, že niečo, niekto po nich zostane. „Že naplníme vlastný život a že ním nepreplávame iba tak, ako to gejom často hrozí. Nedávno som bol po rokoch v niekoľkých gej prostrediach. Pôsobilo to na mňa neutešene,“ dodáva.

Niekedy by sa síce rád na pár dní niekde zavrel a bol len sám, ale určite by mu po týždni chlapci už chýbali.

Spočiatku museli byť obaja pestúni s deťmi na plný úväzok doma, dnes už chlapci chodia do škôlky, takže majú čas aj na zamestnanie, hoci len na čiastočný úväzok.

Patera pracuje ako poradca pre sociálnu a rodinnú problematiku zástupcu podpredsedu Senátu Parlamentu ČR. Po dvoch rokoch začal chodiť do práce „relaxovať“ na polovičný úväzok aj Baďura. V Národnej knižnici ako knihovník prichádza aspoň na chvíľu do iného prostredia. Vede stále aj literárne večery v Kladne, začal dokonca písať knihu o literárnom Kladniansku.

Bolo by im lepšie v domove?

Na Slovensku sa objavujú názory, že pre deti je lepšie zostať v domove, ako by ich mali vychovávať „neprirodzené“ homosexuálne páry.

„Aké prostredie je prirodzené? Matka samoživiteľka? Úplná rodina, kde je jeden alkoholik? Prirodzené prostredie je také, ktoré je plné lásky, pochopenia, radosti a šťastia. Detský domov takým prostredím byť nemôže, je to len na to, aby dieťa prežilo čo najmenej choré a dostalo najesť. S kým sa tam má identifikovať? So samými tetami? S detskou závišťou a agresivitou? Niektoré detské domovy nie sú vôbec toľko kontrolované ako pestúni, ktorí sú pod stálym drobnohľadom,“ poznamenáva Baďura.

Im neprekáža, že sú pod drobnohľadom. Ak by sa neosvedčili, druhé dieťa by im do starostlivosti nedali. Diskusia o tom, ako má vyzeráť tradičná rodina, ich nezaujíma, pre nich je dôležité vytvárať zázemie, aby detská duša mohla v pokoji a v pohode zdravo dozrievať v dospelého jedinca. „Výchova detí nám dala smer a náplň života,“ tvrdia.

„Česká spoločnosť je, myslím, veľmi tolerantná. Ojedinelé ultrapravicové výkriky médiá zbytočne rozmazávajú. Osobne sme sa s netoleranciou za celé tie roky nestretli. Naopak, s veľkou podporou až s obdivom. Nikto nás nenapádal, ani nebol čo i len v náznakoch negatívny či v rozpakoch, všetci k nám boli ústretoví.

Psychológ Jaroslav Šturma je praktizujúci katolík, pritom práve on nám dal pred rokmi svojím posudkom zelenú. Asi nám teda veril a podľa všetkého sme ho nesklamali,“ hovorí Patera.

Verejná diskusia o adopciách rovnakopohlavnými párami v Českej republike prebiehala okolo roku 2006, keď bol schválený zákon o registrovanom partnerstve.

Zakliatie Slovenska

Na Slovensku je situácia odlišná. So svojim príbehom sa pre SME podelili preto, aby podporili tunajších gejov a lesby.

„Referendum na Slovensku je podľa mňa až nechutná záležitosť. Zakliatie Slovenska v katolicizme je veľkou brzdou. Otázka tiež je, či si slovenskí gej aktivisti neberú priveľmi veľký príklad z 'bezbožného' Česka. Pretože aj tu platí – iný kraj, iný mrav,“ komentuje Baďura.

Podľa neho totiž prílišné zviditeľňovanie a voľba nevhodných foriem – či už ide o sprievody, alebo postoje typu „ja som gej, kto je viac“ - sú kontraproduktívne, niekedy až tragické.

Uvedomuje si, že nie každý gej je schopný ísť ťažkou cestou, akou sa vydali oni, podobne ako každý heterosexuál nie je dobrým rodičom. Všímajú si však, že ich príklad pôsobí veľmi pozitívne aj na ľudí, ktorí sa s gej menšinou nikdy nestretli.

31. Emócie

Peter Schutz, SME /31.1.2015/ Stĺpček, str. 1

S väčšinovým názorom na tri otázky referenda, ako ho zistil prieskum Focusu, nemá autor stĺpčka najmenší problém. Už si tak zvykol, že deti mávajú otecka a mamičku, manželstvo je muž a žena a rodičia majú do kultúrno-etického učiva čo kibicovať, keďže deti nevlástni štát. Iná vec je, prečo sa na hlúposti pýtať za šesť miliónov eur. Rodina je zámienka, ktorá len zakrýva, že voči ľuďom, ktorí sa čímsi líšia – napr. sexuálnou preferenciou – prechováva časť spoločnosti averziu až nenávisť.

Ľudská psychika je už tak konštruovaná, že človeka frustruje a irituje predstava skupiny, zväčša menšinovej, ktorá žije, cíti, obcuje inak než on sám. Preto tu máme referendum, lebo bez schopnosti povzniesť sa nad svoje negatívne emócie sa potrebujeme vyvrátiť na subjekte našej averzie.

32. Snehová búrka strachu prechádza Slovenskom

Magda Vášáryová, poslankyňa NR SR, členka Výboru pre kultúru a médiá / 31. 1. 2015 /
Magazín víkend – Fórum, str. 13

Po 7. februári budeme čeliť rozpoltenej a znepriateľenej spoločnosti a na jej prekovanie budeme potrebovať roky, ak nie desaťročie.

Atmosférická zmena, ktorá sa presúva nad naše územie, si to namierila k nám. Jej stred bude kulminovať vo februári a naberie na seba podobu kultúrno-civilizačnej smršte, ktorá, ak sa na ňu pripravíme, môže, ale nemusí po sebe zanechať spúšť a mnoho obetí. Kto sa má pripraviť? My, ženy.

Rodina sme my, ženy s deťmi

Ak sa totiž strhne nad spoločnosťou víchor emócií o kríze demografie, o tom, komu patria naše maternice, ak sa začnú zneužívať naše deti v kampaniach, čo za typy ľudí rodíme a na obzore sa začnú vynárať moralisti s faktami, bolo by dobré, aby sme spozorneli.

Keď si ako v Sofiinej voľbe máme zrazu vyberať, ktorý z našich potomkov má právo byť hodný našej materskej lásky a má právo na súkromné šťastie. Na to, aby naše rodiny fungovali, nepotrebujeme žiadneho nezodpovedného alkoholika, ani notorického neverníka, ani nevyliciteľného gamblera, rodina sme my, ženy s deťmi.

Je nás predsa veľa a mali by sme byť medzi sebou solidárne. Spája nás odhodlanie postarať sa o naše deti. Ochránime ich pred strašením, zneužívaním, populistickými výkrikmi a najmä, pred klamstvami všetkého druhu, ktoré v búrke vášni zmáčajú naše hlavy a srdcia.

Svet okolo nás podobné kultúrne búrky už absolvoval. V časoch, keď sme sa tiesnili za železnou oponou a žili v malých kuchyniach v modeli muž, žena a dve deti v jasliach a škôlke.

Už od staroveku

Mali sme sa báť mandelinky zemiakovej, širokých nohavíc, dlhých vlasov a voľnej lásky. Tento typ manipulácie s emóciami pozná ľudstvo už od staroveku ako najúčinnnejšiu mobilizačnú metódu proti modernizácii spoločnosti.

My ženy sme napriek tisícom obetí prežili strašenie bosorkami, presadili sme si nosenie nohavíc, dokonca si už nikto nespomenie na hrôzu, ktorá sa zmocnila mužov, keď zistili, na čo všetko by mohli slúžiť froté uteráky. Smiešne, však? Odložili sme šatky a klobúky, ktorými sme povinne zakrývali to najhriešnejšie na nás, naše vlasy.

Paradoxne, svetová vojna nám pomohla získať právo na vzdelanie, volebné práva a právo vlastníť majetok, aj keď by sme v starých knižniciach našli knihy, ktoré dokazovali, že sme hlúpe, nevieme sa kvalifikovane rozhodovať, a teda nerozumieme správe vecí verejných, politike. Utrpeli sme v týchto búrkach plných predsudkov, zlej vôle a závidi mnoho šrámov, stratili sme veľa družiek, ktoré zomreli na nepochopenie, ale prežili sme to a okolo nás všetky naše deti.

A z toho pramení môj optimizmus. Aj túto búrku, tieto strachy, túto kultúrnu vojnu prežijeme. Najmä, keď si uvedomíme, že nejde o nič nové a prekvapujúce pod slnkom.

Naše otázky

Mali by sme však spoločnosti položiť zopár otázok.

1. Ako je možné, že keď niekto zabije človeka, okradne starenku, sprzní dieťa, dostane od verejnej moci trest, odsedí si ho a po čase mu vinu vymažú.

Vojde do kostola, vyspovedá sa z ťažkých hriechov obťažovania malých chlapcov, opustenia svojho postihnutého dieťaťa, úteku od zodpovednosti spolužitia s chorou manželkou a dostane rozhrášenie. Môže ďalej patriť medzi svoju komunitu. Ale keď sa rozvedieme, spoločenstvo nám to už nikdy neodpustí.

Pretože rozbitie manželstva je zrejme väčšia pohroma ako vražda, ako pedofília, ako zbabelosť. Je považované za duchovnú kultúrnu katastrofu, niečo, čo sa nikdy neodpúšťa a ani sa nikdy nebude. Radšej by sme sa nemali priznávať k našim hriechom, ako to praktizovali stáročia naše predchodkyne?

Keď stáročia mlčali a klamali? Ženili sa tí, ktorí netúžili po žene, tehotné slúžky sa topili v potoku, babice používali ihlice na pletenie. Bolo to tolerované, pokiaľ sa o tom nehovorilo.

Ale ako sa potom vyrovnáme s morálkou? Jej základy sú postavené na známych dichotómiách: starostlivosť voči krivde, spravodlivosť voči klamstvu, lojálnosť voči zrade, autorita voči vzburе, svätosť voči podlosti. Ktorú časť tohto diskurzu obídeme mávnutím ruky?

2. Akým spôsobom sa kultúrna búrka premietne do života nás, žien a našich detí? Keď náboženské komunity riskovali svoje životy a plavili sa cez oceán do neznámych končín Ameriky, boli vrcholne nespokojní so slobodou žien na starom kontinente a upadajúcou úlohou manželstva, áno, už pred dvesto päťdesiatimi rokmi.

A erotickou láskou, ktorá pre nich predstavovala asociálne správanie. Chceli pokračovať v pastorálnom živote, aby mohli odmietat' hriechne peniaze, mestské maniere a byrokraciu a najmä vládu svetského práva.

Nechceli sa vzdat', ako píše Foucault, pastorálnej moci nad ľudským svedomím, ktorá bola podľa nich jediná povoláná produkovať pravdu. Chceme byť podobnými komunitami dnes? V strede Európy?

3. Manželstvo je aj kľúčová svetská hodnota, nepochybne. Dnešný problém je jeho zmena z paternalizmu na partnerstvo muža a ženy.

Súvisí so zrovnoprávnením nášho občianskeho postavenia, žien i detí, odmietaním dovtedy tolerovaného mužského násillia, zmenou materiálnych práv, ktoré sa netýkajú už len vdov, umožnením vzdelania nielen vo varení, ale aj vo fyzike pre obe pohlavia a možnosťou dospelých žien kontrolovať svoju plodnosť a tým rozhodovať o svojom osude.

Tieto kultúrne vojny prehrameli nad hlavami našich starých mám. „Fuj, baba femina“, odpľul si baťko Vajanský pred Hanou Gregorovou a vyhnal ju z Martina do Prahy.

„Ta sa na dedinu“, vydurili strážcovia pastorálnosti nevydatú talentovanú Boženku Slančíkovú zvanú Timrava, našu najlepšiu spisovateľku. „Utrela si prach?“ zlostil sa Šoltés na svoju ženu, keď ju videl písať. Je to za nami. A všetci si zvykli.

4. Rodina, bez ohľadu na to, či je v nej muž prítomný, alebo dávno odišiel, je pre každú spoločnosť kľúčová ešte v jednej úlohe. Služi na prenos kultúrnych hodnôt z jednej generácie na druhú. Kto je tým prenášačom?

Matka, to uznávajú aj tí najkonzervatívnejší medzi nami. Vychovávame všetky deti bez ohľadu na to, či sme ich porodili, alebo sa o ne len staráme. Kultúru prenášajú aj utečenky z patriarchátu, nech sa k nim časť spoločnosti stavia akokoľvek.

Aj všetky opustené ženy, ktorých muž-rozsievač sa zapozeral do sukni inej, alebo utiekol od hendikepovaného potomka zhrozený, čo to splodil. A takých je dnes 98 % v našej prevažne veriacej spoločnosti. Aj tie ženy budú ďalej čítať svojim deťom každý večer rozprávky, učiť ich pozdraviť a podať rúčku.

Napriek opustenosti, napriek násilliu budú chrániť svoje deti pred nevraživosťou sveta okolo. Filozof Adorno počítal s tým, že spoločnosťami sa vo vlnách šíri závisť, uzurpovanie si úlohy kultúrnej autority, fiktívna prezentácia v snahe odpútať pozornosť od skutočných problémov,

snaha obmedzovať individuálne slobody, výhodné odvolávanie sa na morálku, keď sa potrebuje spoločnosť „vyrovnať s inými“.

Rozhodujúce bude, či sa niektoré z nás nechajú uniesť a vzdajú sa niektorých zo svojich detí a pomôžu ich vystaviť na pranier spoločnosti. Tie deti, ktoré starostlivo a s láskou vychovali. Zaslúžia si to práve od nás?

Aj túto búrku prežijeme

Po 7. februári budeme čeliť rozpoltenej a znepriateľenej spoločnosti a na jej prekovanie budeme potrebovať roky, ak nie desaťročie. Nenávisť voči niektorým z našich detí, voči nám, ktoré nebudeme tolerovať bitky, budeme sa usilovať o kariéry a sami budeme rozhodovať, koľkými deťmi sa obklopíme, sa na roky preniesie nielen medzi príbuzných, ale aj na ulice, do chrámov, škôl, do komunit, v ktorých sme sa predtým cítili bezpečne.

A tak okrem bezpečnosti nášho štátu, zásadných problémov okolo našej zahraničnopolitickej orientácie, s nedostatkami v modernizácii škôl pre naše deti a skostnatenosťou našej zdravotnej politiky, ktorej dôsledky pocítíme, keď zostarneme, sa budeme zmáhať aj s kultúrnou rozpoltenosťou na Slovensku. Viem, že to prežijeme, ako všetky búrky a vojny predtým, len sa na to pripravme.

33. Pozri, kto vychováva

Peter Macsovszky / 2. 2. 2015/ Názory, str. 12

Donedávna sa ani mne nepozdávalo, aby dieťa vyrastalo v domácnosti homosexuálov. Myslel som si, že keď sa zriekli tradičných rodinných modelov, tak by nemali túžiť po deťoch. Najmä muži. Ja som krajne skeptický, pokiaľ ide o nejaké tie otcovské city. No čo už taký muž môže poskytnúť dieťaťu? Montérске zručnosti? Aj hrôzu, ktorú znáša dieťa vychovávané dvoma sebavedomými ženami, som už mal tú česť vidieť – hoci len na obrazovke. Ale zas prečo by som mal všetkému uveriť?

Odnedávna si celkom dobre viem predstaviť, že aj homosexuálny pár môže dieťaťu zabezpečiť plnohodnotný život. V jednej z prednášok Léviho-Straussa som sa dočítal o afrických kmeňoch, v ktorých je prípustné, aby dvojice žien vychovávali dieťa. Nemali by sme zabúdať, že v prostredí tzv. prírodných národov sa zachovali také formy spoluzitia, ktoré sú o tisícročia staršie ako kresťanský model rodiny.

Tým nechcem povedať, aby sme sa vracali v čase späť alebo aby sme, chraňbože, začali v Európe aplikovať africké móresy; nie. Iba poznamenávam, že odkedy vieme o sebe, že sme mysliace bytosti – ide o obdobie zhruba desať či dvadsaťtisíc rokov – sme dlhší čas praktizovali úplne iné, dnes už neznáme, možno výstredné, no predsa len efektívne formy rodinného života. Ak by sa náhodou pravovernému kresťanovi nepáčilo, čo som tu vyššie spís(k)al, môžem to povedať aj inak. Takto: Keby Boh nechcel, neexistovali by ani homosexuáli, ani africké kmene, v ktorých sa ženy ženia so ženami. Neexistovali by ani antickí filozofi a ich l'úbezní mládenci, ktorých (si) „užívali“ namiesto antikoncepcie.

Že to všetko sú diabolské táraniny? Keby Boh nechcel, nenechal by sa obsluhovať diablom. Ježiš, keď ho pokúšal diabol, riekol: „Preč odo mňa, satan, lebo napísané je: Pánovi, svojmu Bohu, budeš sa klaňať a len Jemu budeš slúžiť.“ Aha. Takže Boh kresťanov (podobne ako Jób Jahve) má s diablom pracovný kontrakt?

Mnoho – a mne sa niekedy zdá, že až väčšina – heterosexuálnych párov vôbec nezvláda výchovu svojich detí. Alebo žeby „materiál“ do sirotincov dodávali homosexuáli?

34. Referendum nám ukáže, či patríme na Západ

Matúš Ritomský / 3.2.2015/ Názory, str. 12

Rešpekt k menšinám je základným kameňom európskych hodnôt, na Slovensku však doň najradšej kopeme.

Salámová metóda je skutočne nebezpečná záležitosť. Dnes osoby rovnakého pohlavia požadujú registrované partnerstvá, zajtra to budú manželstvá, pozajtra adopcie detí a popozajtra sa už Slovensko nedajbože ocitne v jednom rade s najvyspelejšími krajinami Západu, v ktorých sú všetky tieto veci už roky bežné.

Tretia cesta

My sme však vždy inklinovali k tretej ceste, nerozhodne prešľapujúc na hranici medzi Západom a Východom, medzi Európou a Ruskom.

Referendum o vstupe Slovenska do Európskej únie sme svojho času, pri 52-percentnej účasti, zvládli s odretými ušami, odvtedy sa k nám však stále znovu vracajú pochybnosti o našej geopolitickej a hodnotovej orientácii.

Aktuálne v podobe referenda o rodine. Ombudsmanka Dubovcová síce slušne pripomína, že väčšina štátov západnej Európy umožňuje v nejakej podobe adopcie detí homosexuálom, na Slovensku sa však niečo také považuje za najhorší možný výsledok krájaní tradičnej salámy, niečo, čím sa strašia deti.

Popredné psychologické a psychiatrické inštitúcie v USA a Kanade síce zhodne vyjadrili adopciám pári rovnakého pohlavia podporu, to sa však stalo ďaleko za oceánom, v krajinách, ktoré sú najmä semeníšťom hriechu. Rusko je nám predsa len bližšie. Geograficky, a ako sa občas zdá – aj mentálne.

Saláma len pre normálnych!

Niečo o nás napovedia aj prieskumy verejnej mienky, v ktorých sme sa v akceptácii homosexuálov spomedzi všetkých európskych krajín zaradili na najspodnejšie priečky rebríčka, hneď vedľa Albánska a iba o kúsok vyššie ako Rusko.

Nie je to pritom otázka religiozity, v krajinách západnej Európy prejavujú vyššiu toleranciu k LGBT menšine ľudia všetkých vierovyznaní. Naša netolerancia sa tiahne naprieč celou spoločnosťou a postihuje väčšinu obyvateľov bez ohľadu na náboženskú príslušnosť.

Budú kradnúť deti?

Je pochopiteľné, že v takejto klíme sa aktivisti LGBT organizácii do témy adopcií diplomaticky radšej ani nepúšťajú. O to viac sa ich snažia zástancovia tradičných rodín nachytať „na hruškách“.

Homosexuáli podľa nich už potajme spriadajú plány, ako s podporou homoloby v európskom parlamente začnú kradnúť slovenské deti z postieľok v tradičných detských domovoch.

Podľa viacerých vyjadrení hovorcov Aliancie za rodinu možno usudzovať, že mrazivý vietor tentoraz prichádza zo Západu.

A referendum sa stáva okrem iného nástrojom, pomocou ktorého môže slovenský volič do Bruselu konečne odkázať, že do našich predsudkov nie je nikoho nič. Aké sú, také sú, naše sú.

Kam vlastne patríme?

Akceptácia inakosti a rešpekt k menšinám však nie je akási chyba v programe spôsobená bruselskou byrokraciou. Tieto hodnoty sú základným kameňom európskeho integračného projektu, bez nich by nebolo možné ani uvažovať o spájaní takeého rôznorodého kontinentu, akým je Európa.

Výsledok referenda preto bude určite zaujímavý pre všetkých, ktorí s napätím pozorujú, akým smerom sa Slovensko za posledné roky posunulo – nielen vo vzťahu k právam menšín, ale aj vo vzťahu k hodnotám západnej Európy.

35. Rodina nie je dôkazom Božej existencie, ale vehikel spásy

Michal Havran, teológ, šefredaktor jetotak.sk /5. 2. 2015 / Autorská strana, str. 9

Problémom slovenského kresťanstva je to, že je plné Chromíkov, no nemá takmer žiadneho Ricoeura.

Verím, že časom, keď sa všetko utíši, zistíme, alebo sa aspoň pokúsime pochopiť, čo sa stalo v spoločnosti, čo k tomu viedlo, prečo to na nás doľahlo práve teraz, keď sme vyčerpaní viac ako kedykoľvek.

Keď sa podrobnejšie pozrieme na spoločenskú atmosféru v krajine za posledných dvadsať rokov, spozorujeme, že Slovensko nevyprodukovalo žiadnu výraznú duchovnú črtu, ktorá by obstála v porovnaní čo i len s okolitými štátmi. Nehovoríme teraz o aplikáciách na udávanie predavačiek, ale o niečom pozoruhodnom, niečom, čo by nám dokonca aj závideli, niečo, čo by sme mohli bez komplexov označiť za zmysluplnú pointu zmien, v ktorých sa motkáme štvrté storočia.

Nemáme Ricoeura

Ak pripustíme, hoci s prihliadnutím na to, že na Slovensku pôsobí a tvorí mnoho talentovaných ľudí, že nič také, teraz, keď by sme mohli, nemáme, je legitímne položiť si otázku, čo sa stalo a či to takto bude stále.

Nejako sa tento impulz očakával z prostredia, ktoré má historicky k duchovnému svetu najbližšie. Kresťanstvo malo byť, aspoň do istej miery, morálnou oporou nového režimu, malo nahradiť ideológiu minulosti a korigovať surovosť éry. Namiesto toho podľahlo istému ezoterickému vnímaniu sveta. Nehovorím, že by kresťanstvo nemalo silu stať sa racionálnym nástrojom uvažovania, v dejinách sa mnohí kresťania vyznačovali aj tým, že nepodliehali vyšinutosti éry.

Ako teda zhodnotiť situáciu slovenského kresťanstva? Jednu z odpovedí ponúkol obskúrny kňaz, ktorého kázeň RTVS odmietla vysielateľ. Hovoril o „špine, ktorú treba vytlačiť za hranice“, „more“ a podobne. Tento človek je absolventom vysokej školy, ktorá získala akreditáciu. Niekoľko rokov strávil „štúdiom“ a výsledkom je presný opak toho, čo si obyčajný Európan predstavuje pod „vplyvom vzdelania na myslenie“.

Za tohto farára a za desiatky iných, jemu podobných, je niekto zodpovedný. Niekto ho uznal za schopného študovať, niekto mu dal priestor na verejnosti a niekto sa ho dnes zastáva. Ide o zlyhanie, ktoré nás bude stáť viac, ako si myslíme. Opäť totiž narážame na tradičný slovenský problém excelentnosti.

Aj v iných európskych krajinách nájdeme príklady základného nepochopenia fungovania demokratickej spoločnosti, no na opačnej strane stoja ľudia, ktorých autorita, vzdelanie a talent sú také nespochybniteľné, že len veľmi ťažko môže niekto označiť napríklad cirkev za neschopnú.

Francúzski protestanti majú aj svojich Chromíkov, no svet poznal Paula Ricoeura a Olivera Abela, oni niesli hlas a úvahu o „bohu filozofov“, oni urobili z protestantizmu rešpektovanú intelektuálnu diaspóru a ochránili ju pred pokúšením vybojovať si pozornosť šírením povier a nezmyslov. Problémom slovenského kresťanstva je to, že je plné Chromíkov, no nemá takmer žiadneho Ricoeura.

Rodina je vehikel

Dá sa s tým niečo urobiť, nie je neskoro? Keď sa pozrieme na centrálny motív kampane - ochranu rodiny, cítime, že tu niečo nie je v poriadku.

Rodina nie je centrálnym motívom kresťanstva. Patrí spolu s inými morálne neutrálnymi štruktúrami k úžitkovému vehiklom spásy.

Pre alianciu je príznačné, že vo svojej apokalyptickej duchovnosti nehovorí o spásе, ale o záchrane rodiny, ktorá sa neobjavila ani počas Ježišovho pôsobenia, ani narodením Chromíka, ale patrí k evolučnej dynamike Homo sapiens.

Rodina v tomto zmysle a bez ohľadu na to, čo za ňu považujeme, nie je dôkazom Božej existencie, ale dôkazom organizácie nášho druhu a našej schopnosti robiť to znova a znova, za akýchkoľvek okolností. V mechanizme premeny magického myslenia na schopnosť uvažovať o perspektívach existencie nehrá rodina žiadnu mysterióznu úlohu. Tajomstvo počatého a zrodeného Boha sa odohráva v kontexte oveľa komplikovanejšom, než ako si predstavujú dobrovoľníci Aliancie za rodinu.

V časoch poznačených apokalyptickou typológiou vrahov z ISIS, berúcich na seba podobu Goga a Magoga zo starých alexandrijských legiend, a eboly ako modernej verzie Božích kobyliek, táto hystéria neprekvapuje.

Medzi ideológiami a cynizmom

Problémom je, že stav spoločenského myslenia na Slovensku nám neumožňuje vychýliť ho takýmto smerom. Krajina je už dnes obkľúčená paranoidnými ezoterikmi a politicko-náboženskou sektou. Ani jeden prípad nenaznačuje, že by tieto dve skupiny chceli Slovensko vymaniť z područia poverčivosti. Naopak, otvorene útočia na rozum, označujú autonómne myslenie za prejav úpadku a namiesto náročnej prevádzky kritického uvažovania presadzujú konšpirácie a rodinu ako totem. Nie náhodou majú konšpirátori a Aliancia za rodinu spoločné témy. Spája ich viera v tajomné mocenské celky, ktoré aliancia rozšírila aj za pomoci etablovaných konzervatívnych politikov o takzvanú homosexuálnu lobu.

Slovensko má zanedbateľnú tradíciu progresívneho myslenia, stáročia osciluje medzi ideológiami a cynizmom. Nemá ani autentickú verejnú diskusiu – roky túto úlohu plnilo konzervatívne krídlo, ktorého časť dnes otvorene podporuje Alianciu za rodinu.

Slovenská Tea Party (pretože apokalyptické sekty dnes nekončia na poslednom súde, ale v parlamentoch) vyrástla zo sektárskeho učenia slovenského konzervativizmu a prebrala od neho mnohé motívy nenávisťi proti menšinám. Je schizmatickým dieťaťom politického katolicizmu a moderny, ktorá má na Slovensku podobu konšpiračných bludov.

V slovenských dejinách to nie je nič nové. Účelové aliancie ezoterikov a sektárov sa objavili už v pohraničných oblastiach Uhorského kráľovstva po bitke na rieke Slaná, kde politická teológia nedokázala vysvetliť porážku kresťanských rytierov mongolskými hordami, a preto sa uchýlila k ezoterickému poznaniu sveta a hlásaniu blízkeho konca. Tento druh apokalyptickej spirituality nakoniec zabránil aj tomu, aby sa zo štúrovského hnutia stalo osvietenké, čoho najlepším dôkazom je lingvistická ezoterika a teologická heterodoxia mesianistických romantikov.

V tomto zmysle je situácia horšia, ako sa zdá. Z Chromíka si môžeme robiť žarty, no jeho vplyv na charakter myslenia je oveľa dramatickejší, ako si dokážeme pripustiť.

36. Zbytočne spenené vášne

Peter Schutz, SME /6. 2. 2015/ Názory, str. 12

Referendum, čo bude v sobotu, nie je hodno ani stotiny spenených vášní, ktoré čerajú hladinu a rozrušujú slovenské duše ďaleko nad rámec toho, čo sa dá nazvať kultúrnou diskusiou. Aj keď, treba uznať, vyskytli sa i výmeny názorov, čo sa dali počúvať, ešte i keď sa autora textu zmocňoval démon nesúhlasu, keď nevedel, s ktorou stranou nesúhlasiť viac.

Sympatie a podpora vyjadrená neúčastou na hlasovaní však náležia menšine. Konflikt nevyvolala a je obeťou preludu o akýchsi tendenciách zo Západu, ktoré, ak nezahlasujeme v referende kladne, importujú na Slovensko Sodomu a Gomoru. To je však nezmysel. Vzostup „homo agendy“ v liberálnej demokracii je jav zákonitý, keďže menšinám všetkého druhu vytvára žičlivé prostredie. Ani v krajinách, kde si teplí presadili adopcie a manželstvá, súvislosť s krízou rodiny nikdy neidentifikovali. Medzi jej príčinami nie je homosexualita ani na osemdesiatom mieste. Nie je vôbec nikde.

Homosexuáli sú iba (najmä) červeným súknom, keďže ich hovorcovia (resp. tí, čo sa za nich vydávajú), si pletú toleranciu, ktorá je dnes najvyššia v histórii zemegule, so zrovnoprávnením svojho menšinového znaku. A to je problém. Ak im spoločnosť nepovolí napr. adopcie, nejde o porušenie ľudských práv, čoho sa mylne a manipulatívne aktivisti domáhajú – keďže individuálne si dieťa osvojiť môžu – ale prirodzené nepochopenie snahy uznať rovnosť ich sexuálnej orientácie, pretože prirodzenou cestou z nej dieťa nemôže vzniknúť. Nič zlé sa nemusí stať – ako sa strachujú Chromík a spol. – ak to dieťa dvaja teplí dostanú. Neexistuje však základné ľudské právo na adopciu a ak ho forsujú, sami sa vystavujú prívalu negatívnych emócií.

Je netoleranciou a štvaním zo strany LGBTI, ak o Chromíkovi (a spol.) hovoria ako o „fundamentalistoch“, či dokonca „fašistoch“, alebo vyzývajú na triedny boj nezmyslami ako „referendum je prvý krok k náboženskému štátu“. Nie. Chromík je slušný človek, ktorý sa jednoducho fatálne mylí vo zveličení významu homosexuality, jej prejavov a vplyvu na väčšinovú spoločnosť. Pričom si (zrejme) neuvedomuje, že „jeho“ referendum dalo do pohybu nevraživosť, averzie, záštie, ktoré sa vyhemžili spod nánosu kultúrnych zákazov, čoho sme v celej predreferendovej hystérii svedkami.

37. Neviditeľní

Beáta Balogová, šéfredaktorka /7.2.2015/ Stĺpček, str. 1

Žijú medzi nami aj neviditeľní ľudia. Často nemôžu ani vlastným rodičom povedať, koho milujú, aby neublížili a nebolo im ublížené.

Naučia sa uhýbať otázkam a zvolia si prezlečenie, ktoré nebude väčšinu znepokojovať. Niektorí žijú v potemkinovských rodinách na úkor svojho vlastného šťastia. Ostávajú nepoznaní a prichádzajú o šancu prežívať so svojimi blízkymi život v celej svojej rôznorodosti.

Duch referenda o rodine tento stav spoločnosti konzervuje.

V ušiach znie sebavedomé vyhlásenie niektorých rodičov, že v ich rodine sa niečo také stať nikdy nemôže. Ale pravda je taká, že možno sa to už stalo, a možno broja proti svojej dcére alebo synovi, ktorí ich chránia pred pravdou, z lásky k nim. Je za tým láska, a je aj tam, kde ju mnohí vidieť nechcú.

Je možné, že referendum, ak neuspeje, bude o pár mesiacov len trpkou spomienkou. Ale spoločnosť by nemala zabudnúť, že negatívna emócia voči jednej menšine dokázala mobilizovať státisíce ľudí, a tá emócia medzi nami ostáva.

Dnes má Slovensko šancu byť vznešenejšie a vládnejšie voči všetkým, ktorí túto krajinu tvoria. Alebo môže umocňovať atmosféru, ktorá mení niektorých ľudí na neviditeľných.

Niektorí hovoria, že to chce čas, možno ďalšiu generáciu, kým väčšina homosexuálov bude môcť odložiť svoje prezlečenie.

Ale nemalo by sa Slovensko poponáhľať, aby ľudia, ktorí teraz dospievajú, už nemuseli svoju inakosť zakrývať?

Ved' od malička všetkým deťom hovoríme, že životom by ich mali sprevádzať pravda, sloboda a láska.

38. Aj reklamy prežili svoj coming out

Alena Štiflová, /7. 2. 2015 / Magazín víkend - Zo zákulisia , str.9

Pohľad na tradičnú rodinu sa mení aj v reklamnej brandži. Už viac ako dvadsať rokov.

Bola to vlastne nudná reklama. Sediaca dvojica opisuje svoje predstavy o ideálnom jedálenskom stole, potom sa postaví a prechádza medzi vystaveným nábytkom v obchodnom dome Ikea. Vzájomne si robia žarty z vkusu toho druhého, zaspomínajú si, ako sa zoznámili.

V roku 1994 spôsobil obchodný reťazec Ikea týmto tridsaťsekundovým spotom priam celosvetový škandál. Dvojicou bol totiž mužský homosexuálny pár, jeden z hercov bol dokonca gejom aj v reálnom živote.

V americkej televízii reklamu stiahli po prvom odvysielaní. Konzervatívci sa vyhrážali bojkotom, telefónne linky boli preťažené nenávisťnými telefonátmi a obchodný dom Ikea v Hicksville v štáte New York museli evakuovať pre nahlásenú bombu.

„Je to malý krok pre Madison Avenue, ale veľký skok pre komunitu gejev. Nič také tu nikdy predtým nebolo,“ napísal denník L.A. Times, parafrázujúc výrok Neila Armstronga z Mesiaca. Ikea zareagovala so stoickým pokojom, nesnaží sa vraj propagovať určitý spôsob života ani robiť vyhlásenia. „Je to len časť našej celkovej reklamnej stratégie, v ktorej sa snažíme priamo prihovárať rôznym skupinám našich zákazníkov,“ povedal pre médiá vtedajší hovorca Peter Connolly.

Ikea prelomila tabu

Reklamná agentúra Deutsch v skutočnosti vytvorila pre švédsky reťazec sériu spotov zameraných na netradičné rodiny, vykreslila v nich napríklad rasovo zmiešaný mužsko-ženský pár, slobodnú matku či spomínaný mužský homosexuálny pár.

Ten zaujal najviac, hoci ho odvysielali po desiatej hodine večer, aby neohrozil detských divákov. Bolo to totiž prvýkrát, čo sa v televíznej reklame objavil homosexuálny pár, ak neberieme do úvahy negatívne alebo zosmiešňujúce momenty, ako napríklad osvetové video z 50. rokov, v ktorom televízny hlas napomína mládež, aby nestopovala autá a dávala si na ulici pozor. Nikdy totiž neviete, kde akého homosexuála stretnete.

A bolo to tiež prvýkrát, čo ich ľudia mali možnosť vnímať cez ich každodenný život a nie cez dúhové pochody, demonštrácie či utrpenie AIDS. LGBT komunita bola nadšená.

Keď o dvanásť rokov neskôr zobrazila Ikea vo svojej reklame dvoch otcov (černochocha a aziata) s dcérou, ako kupujú sedačku, podľa reklamnej agentúry Deutsch, ktorá bola opäť tvorcom spotu, to nevyvolalo v spoločnosti „ani len debatu“.

Samozrejme, podľa toho v akej. V rôznych krajinách sa Ikea stretáva s rôznymi reakciami.

V novembri minulého roka pobúrilo slovenskú verejnosť, keď v katalógu pre zákazníkov opísala príbeh dvoch Britiek vychovávajúcich spolu ročného syna. Do ich podkrovného bytu poslala dizajnérku, aby im pomohla naplno využiť malý priestor.

Aliancia za rodinu žiadala stiahnutie katalógu a verejné ospravedlnenie za zavádzanie, inak „bude informovať svoje rodiny, aby našli vhodné formy protestu, ako je vrátenie klubových kariet a zväženie nákupov v tejto spoločnosti. Alianciu podporila i Konferencia biskupov Slovenska.

Vo Francúzsku áno, v USA nie

Reklama vo svete sa medzitým výrazne posunula v zobrazovaní „iných párov“, nebol to však jednoduchý proces. Mnohé boli stiahnuté, alebo ich neodvysielali vôbec, mnohé pobúrili, či už hetero, alebo homosexuálnu časť verejnosti.

A stále pútajú pozornosť, až nepochopiteľnú, ako reklama značky Coca-Cola, ktorá mala premiéru vlni na finále amerického futbalu Super Bowl. V šesťdesiatsekundovom spote s názvom America Is Beautiful, plnom krásnych až gýčových záberov na šťastných ľudí a

nádhernú prírodu, sa v päťsekundovej scénke mihne dvojica otcov učiacich dcéru jazdiť na kolieskových korčuľiach. Hoci ju zaregistruje len pozorné oko, médiá spot rozoberali pomerne dlho, možno aj preto, že Ameriku nezobrazuje ako krajinu bielych, po anglicky hovoriacich ľudí.

Neunikla im ani kampaň McDonaldu z roku 2010. Dospievajúci chlapec sa bojí priznať otcovi k svojej orientácii, len čo ho zbadá približovať sa s táckou plnou hamburgerov, ukončí telefonát so svojim priateľom. McDonald sa ho snaží povzbudiť sloganom Come as you are, ale len vo Francúzsku, kde podľa hovorca spoločnosti „je homosexualita kultúrnou normou“. V USA reklama nebežala.

Či už je za tým presne vykalkulovaný obchodný zámer pritiahnúť pozornosť a ponúknuť svoj produkt čo najširšiemu okruhu potenciálnych zákazníkov, alebo úprimná snaha „nerobiť rozdiely“, komerčný svet reklám a obchodu si už viac ako dvadsať rokov formuje svoju vlastnú definíciu tradičnej rodiny.

„Domov je najdôležitejšie miesto na svete, je to miesto, kde žijeme so svojou rodinou, nech už rodinu definujeme akokoľvek. Sú to ľudia, s ktorými sme sa rozhodli žiť, a priatelia a zvierací miláčikovia, ktorých si tam privedieme,“ hlási Ikea.

Kto túži po modrej škatuľke?

„Vezmeš si ma?“ znie slogan novej kampane spoločnosti Tiffany & Co. Klenotníctvo silno orientované na tradície prekvapilo v januári svojich klientov sériou siedmich fotografií. Na jednej z nich tvoria zamilovanú dvojicu dvaja muži.

Sedia na schodoch, ruka jedného spočíva na kolene toho druhého. Klasické, konzervatívne a nanajvýš decentné, tak ako sa patrí na spoločnosť, ktorej šperky zdobili Audrey Hepburnová. Napriek tomu prelomová udalosť.

Prvýkrát vo svojej 178-ročnej histórii ponúkla legendárna značka, ktorá z podstaty svojich produktov musí byť prorodinne a tradicionalisticky orientovaná, svoje zásnubné prstene v modrých škatuľkách páru rovnakého pohlavia.

Pripojila sa tak k odevným gigantom ako Gap, Banana Republic, Dolce & Gabbana, Prada, J. C. Penney, ktorého tvárou je moderátorka Ellen DeGeneres, či k obchodnému reťazcu Target. Všetky už roky zobrazujú vo svojich často eroticky ladených reklamách aj homosexuálov.

„V dnešnej dobe nie je cesta k manželstvu priamočiara,“ vysvetľuje hovorkyňa Tiffany & Co Linda Buckley. „Pravá láska vás môže prekvapiť viac než len raz za život a prísť v rozmanitých podobách.“ Držiac sa tradície, ktorú vytvorila Ikea, odfotografovaná dvojica vraj nie sú modeli, ale skutočný pár žijúci v New Yorku.

„Zásnubné prstene od Tiffanyho sú len prvou vetou príbehu, ktorý spolu napíšu, žijúc vzájomne hlboko dôverný a výnimočný vzťah. To je odkaz, ktorý dúfame, že odovzdávame prostredníctvom tejto kampane,“ dodáva Linda Buckley.

Tu sa nedá nespomenúť vtipná americká reklama z roku 2010 z dielne Saatchi & Saatchi bojujúca za zrušenie kalifornského „návrhu 8“, ktorý zakazoval uzatváranie homosexuálnych manželstiev.

Kampaň s názvom MakeHomosexualsMarry.org rozpráva príbeh zaľúbeného mužského páru, ktorý sa zosobášia a po čase začne bojovať s rovnakými problémami ako väčšina heterosexuálnych párov.

Jednému rastie pupok, druhý cíti nedostatok záujmu a romantiky, prekáža mu zašpinená doska na toalete a na chrápanie pred televízorom je alergický. Snaha o zdravú stravu nedokáže konkurovať kole a hamburgeru, večerná romantika sa končí hraním sa na mobile a číťovaním. Možno sme si naozaj všetci rovní a navlas podobní.

39. O rodine

Beata Balogová, šéfredaktorka / 9. 2. 2015 / Stĺpček, str. 1

Obchodovanie s ľuďmi, hlad, ktorý deti z niektorých rómskych osád dôverne poznajú, nezamestnanosť, domáce násilie, chudoba seniorov. To je len zopár príkladov toho, čo naozaj ohrozuje členov rodiny.

Tieto hrozby majú pramálo do činenia so sexuálnou orientáciou jednotlivca. Referendum nebolo o rodine, hoci ho organizátori všeľudového hlasovania tak pokrstili.

A aj keby náhodou bolo bývalo úspešné, podporovatelia by veľmi skoro zistili, že kvalita ich života sa v ničom nezlepšila a jediné, čo docielili, je, že zhoršili podmienky na kvalitu života pre iných.

Ak by to stačilo čo i len hrstke ľudí ku šťastiu, bol by to smutný obraz krajiny. Mnohí hovoria, že diskusia o rodine napriek neúspešnému referendu bude pokračovať.

Aké hodnoty nás budú sprevádzať po ďalšie desaťročia, je otázka legitímna, ale odpoveď ťažko nájdeme, ak má vstať z popola kampane, ktorá sa živila zo snahy vytvoriť občanov druhej kategórie, z predsudkov a povier.

40. Referendum zasialo vietor

Oľga Gyárfášová, sociologička /9.2.2015 / Názory, str. 13

Hlasovanie ukázalo, kam patríme. Liberálne strany môžu dostať novú energiu a presadzovať napríklad odľuku cirkvi od štátu.

Referendum je za nami, ale jeho téma určite s nami ostáva naďalej. O to viac, že onedlho sú voľby a predreferendové vášne naplno oživilí driemajúci konzervatívno-liberálny spor. Nemá síce dôležitosť sociálnych a ekonomických otázok, je to však relevantná hodnotová i kultúro-etická agenda.

Predsudky a strašenie

Pri analýze sobotného hlasovania čiha niekoľko interpretačných nástrah. Výsledok nepochybne ukázal, že na Slovensku je relevantná názorová skupina, ktorá sa na referende nezúčastnila aktívne, odmietla ho z princípu ako útok proti právam menšín a pre diskriminačný potenciál.

Neplatnosť sobotného referenda je o to výpovednejšia, že za alianciou stáli desiatky náboženských organizácií, ako aj samotná katolícka cirkev, ktorá sa priamo angažovala v podobe pastierskych listov či mobilizačných kázní.

Časť kladných odpovedí v referende pochádzala od ľudí, ktorí sa svojím hlasovaním prihlásili k náboženskej referenčnej skupine a hodnotovej autorite bez ohľadu na samotný obsah otázok. Navyše, AzR v kampani neváhala s nasadením emocionálneho apelovania na hlboké archetypálne predsudky a strašenia čudnými hrozbami.

V tomto zmysle sa kampaň ukázala „prepálená“ a mohla dokonca odradiť i časť priaznivcov názorovej pozície aliancie. A ešte jeden moment - tradičná rodina podľa Antona Chromíka je síce pre mnohých možno ideál, ale určite nie žitá realita. Mnohých potenciálnych podporovateľov mohlo podráždiť, že si niekto osvojuje právo stanoviť normu.

Nešlo len o LGBTI komunitu

Bolo by však obrovským zjednodušením vidieť ako opačný názorový pól k aliancii iba LGBTI komunitu.

Línia sporu sa viedla inde, týkala sa oveľa všeobecnejších principiálnych otázok – aj, ale nielen práv jednej z menšín.

Ľudskoprávna komunita veľmi výrazne zasiahla do predreferendového diskurzu a zohrala významnú osvetovú úlohu. Bol to hlas občianskej spoločnosti reprezentujúci moderné, tolerantné, otvorené Slovensko, ktoré odmieta princíp väčšinového rozhodovania o právach menšín a súkromnom živote ľudí.

Krčma verzus hlasovanie

Druhá interpretačná pasca sa týka toho, že výsledok referenda vôbec neznamená automatickú 78-percentnú podporu pre práva sexuálnej menšiny.

Ak by prípadná referendová otázka znela „Súhlasíte s tým, aby párom alebo skupinám osôb rovnakého pohlavia BOLO umožnené osvojenie detí a ich následná výchova?“, aktívna podpora by s veľkou pravdepodobnosťou bola podobná ako pri negatívne formulovanej otázke aliancie. Skrátka, na Slovensku je medzi názorom (vysloveným v prieskume verejnej mienky alebo pri štamgastskom stole v miestnej krčme) a ochotou aj aktívne v jeho prospech reálne konať obrovská priepasť.

Džin je von z fľaše

A do tretice – politické presahy. Napriek neplatnosti referenda argument „takmer milión hlasov“ znie pôsobivo a mnohí si na ňom budú „prihrievať svoju polievocku“. Dá sa očakávať, že aj tie politické strany, ktoré pred referendom alibisticky mlčali, sa teraz prihlásia k jeho „úspechu“ účelovo interpretovanému podľa vlastných potrieb. A až teraz – po neplatnom referende AzR – dostali liberálne strany tú pravú energiu na presadzovanie nielen práv LGBTI, ale aj na vážne otvorenie témy odľuky cirkvi od štátu.

Môže sa stať, že aliancia ešte oľutuje, že vypustila džina z fľaše a zasiala vietor.

Predreferendová diskusia však naznačila ešte jeden možný vývoj - ultrakonzervatívnych tém sa môžu chopiť nacionalisti, ktorí s nemalým emocionálnym zápalom ťahajú túto agendu k protieurópskym, protizápadným osloveniam, fantazirujúc o tradičnom, neskazenom Slovensku. „B“ k tomuto „A“ by nás už na dva kroky dovedlo k panslavistickému dubisku a odklonu od toho, kde sa nachádzame a kam, ako ukázali aj výsledky referenda, mentálne patríme.

41. Bozky i slzotvorný plyn

Tom Nicholson, SME / 9.2.2015/ Názory, str. 12

Slováci dali jasne najavo, že bozk dvoch gejev považujú za menšiu hrozbu ako nezamestnanosť či alkoholizmus.

Raz som pobozkal homosexuálneho muža na pery. Bolo to začiatkom 90. rokov vo Vancouvri, kde som bol v nedeľu poobede so skupinou priateľov v bare a on si nás doberal, že sa cítime ohrozovaní jeho sexualitou. Tak som ho pobozkal, aby stíchol, nás to rozosmialo a prešli sme na iné témy. Boli sme kanadskí dvadsiatnici a mali sme oveľa zaujímavejšie témy rozhovoru ako penis iného muža.

O dve desaťročia neskôr som zobral svoje deti na bratislavské Hviezdoslavovo námestie na prvý pochod Gay Pride. Zo spätného pohľadu bola možno hlúposť vziať tam svoju dvojročnú dcéru, ale nevedel som pochopiť - a stále neviem – ako sa podpora väčšej tolerancie homosexuálov môže premeniť na takú zničujúcu nenávisť.

Ulice vedúce na námestie obklopovali skinhedi a zívajúci miestni policajti. Keď sa prví rečníci chopili mikrofónu, skupina mužov prešla davom a vypustila plechovky so slzotvorným plynom. Moja dcéra to dostala priamo do tváre a náš prvý Gay Pride sa náhle skončil.

Od začiatku bolo jasné, že sobotňajšie „referendum o rodine“ bude v skutočnosti o homosexualite. A je to legitímne. Gejovia na celom svete, podobne ako černosi v Spojených štátoch alebo protestanti v Írsku museli bojovať za svoje práva, až kým ich ľudia na nesprávnej strane diskusie – skinhedi, konzervatívci a kresťania, ktorí stále nechápu, že v Kristovom základnom odkaze išlo o lásku a toleranciu – neprijali ako rovnocenných, aj keď dost neochotne.

Ale, samozrejme, žiadne referendum sa nemôže týkať základných ľudských práv, akým je sexuálna orientácia. Preto musela Aliancia za rodinu prezliecť somára za sovu a usporiadať referendum o absurdnej „tému“, či gejovia predstavujú hrozbu pre tradičné partnerstvá.

Veľmi nízka účasť ukázala, že Slováci sú si plne vedomí toho, že väčšiu hrozbu predstavuje nezamestnanosť či alkoholizmus a najmä fakt, že stále nemáme politickú garnitúru, ktorá nás chce viesť smerom k spravodlivejšej, tolerantnejšej a prosperujúcejšej spoločnosti. K spoločnosti, kde v nedeľu poobede v bare môže muž pobozkať iného muža na pery a nikto nesiahne po slzotvornom plyne.

42. Čo Boh spojil...

Márius Kopcsay , SME /9.2.2015 / Názory, str. 12

Rozvadená slovenská domácnosť vy sa mala zmieriť a vrátiť k naozaj dôležitým témam. Výsledok referenda potvrdil, že išlo o nevydarený a finančne nákladný pokus nanútiť spoločnosti a právne zabetónovať fundamentálne a konzervatívne normy, ktoré beztak v tejto chvíli nikto nemal v pláne meniť.

Hoci referendum malo ochrániť slovenskú rodinu, podaril sa mu pravý opak: Dokonale ju rozháďalo. A po 21-percentnej účasti je jasné, že to nestálo za to. Slovenská spoločnosť teraz pripomína rodinu po hádke, ktorej príčina sa ukázala banálna, no členovia tichej domácnosti budú musieť nájsť spôsob, ako obnoviť normálnu komunikáciu.

Samozrejme, triapolmiliónovú množinu nehlasujúcich nemožno stotožniť s odporcami referenda. Obsahuje aj notorických nevoličov a tiež voličov, ktorí sa s obsahom referenda stotožnili, no z rôznych príčin neprišli svoj postoj vyjadriť.

No napriek tomu hlasovanie potvrdilo existenciu obrovskej množiny občanov s liberálnymi a tolerantnými postojmi. A zďaleka nemusí ísť len o LGBTI aktivistov pochodujúcich v krikľavom odeve na dúhových demonštráciách.

Ide najmä o veľké množstvo ľudí, ktorí sú v mnohých prípadoch veriaci, podporujú rodinné hodnoty, no zároveň prikladajú zásadný význam tolerancii. Pretože v európskom prostredí s takým pestrým a veľkým množstvom rôznorodých národných či kultúrnych komunit je to jediný spôsob spolunažívania či priamo prežitia.

Po referende je zrejmé, že tento typ zmierlivého a tolerantného voliča nemá na politickej scéne zastúpenie primerané jeho výskytu. Nereprezentujú ho kresťanskí politici, ktorí hlasovali trikrát „áno“, ani Smer, ktorý alibisticky nevyslovoval jasné postoje k zásadným témam.

Na druhej strane – relevantná a úctyhodná, no v tejto chvíli opticky menšia – skupina zástancov konzervativizmu má ambície diktovať celej spoločnosti tón verejnej diskusie, mať rozhodujúci vplyv na politikov a jej pohľad na svet konvenujú aj súčasné právne normy.

Referendum, ak už nemá ísť o zbytočne vyhodnené milióny, by teda mohlo byť impulzom nielen na triezvu a odbornú diskusiu o témach, ktorých sa dotýkalo, ale aj na zmeny na politickej scéne, po ktorých očividne volá nálada v spoločnosti. Pretože okrem iného cez víkend vyšla najavo skutočnosť, že slovenskí občania sú vyspelejší než ich politickí reprezentanti.

Tým skôr je čas, aby sa slovenská domácnosť po hádke vrátila k témam, ktoré sa jej bytostne dotýkajú. Aby sa jej členovia pozreli do očí, zabudli na konfliktného suseda Bieleka, ktorý ich rozvädil, a povedali si napríklad, že čo Boh spojil, nech referendum nerozdelí.

ČLÁNKY PRAVDA

1. Kde je verejnosť?

Peter Javůrek | 04.09.2014 Názory/ Komentáre a glosy, str. 30

Prezident Andrej Kiska sa rozhodol správne. Keďže viacerí právnici, medzi nimi aj odborníci na ústavné právo, vyjadrili vážne pochybnosti či rovno výhrady k referendu, ktoré chce inicializovať Aliancia za rodinu, hlava štátu sa obrátila na Ústavný súd.

Ten jediný, bez ohľadu na to, čo si niekedy o jeho rozhodnutiach myslíme, je u nás povolaný posudzovať ústavnosť. Vzhľadom na okolnosti prezident vlastne ani nemohol reagovať inak.

Reakcie ultrakonzervatívnych kruhov by boli úsmevné, keby to celé nebolo také vážne. Treba si uvedomiť, že konflikt, o ktorom je dnes reč, neprebíha v rovine fundamentalisti verzus hlava štátu. A ak by aj Ústavný súd nebol rozhodol, že predmet referenda je za hranicou ústavnosti, ani potom nepôjde o konflikt fundamentalistov a Ústavného súdu. Je to horšie.

Konflikt prebieha naprieč celou spoločnosťou. Iba si ho musí celá naša spoločnosť vyriešiť, pričom od tohto riešenia bude závisieť jej ďalší osud. Milovníci civilizačných konfliktov majú námet na premýšľanie – tentoraz reálny a realistický.

Fakt, že sa na Slovensku v uplynulých rokoch (zhruba od objavenia Gorily) vyrojilo neuveriteľné množstvo zástancov „priamej demokracie“, žiaľ, ešte nijako nezvýšil počet demokraticky uvažujúcich občanov. Zdá sa, že skôr naopak. Priamou demokraciou sa pred Národnou radou vyhrážajú psychopati, ktorí jedným dychom hovoria aj o šibeniciach a krvi. O priamej demokracii dnes u nás kváka kadejaký nacista a xenofób. Zvýšený výskyt nedemokratických a nenávisťných elementov zaznamenáva aj naša „oficiálna“ politika. Sú čoraz smelší alebo, lepšie povedané, drzejší.

V prípade Aliancie za rodinu sa za priamu demokraciu schovávajú katolícki ultras, ruka v ruke s Konferenciou biskupov Slovenska. A s chudákmi, čo hltajú konšpiračné teórie o zvrhlej sexuálnej výchove, pred ktorou treba stoj čo stoj chrániť naše dietky.

Dnes sú to sexuálne menšiny, na koho ukazujú prstom, ako na niekoho, kto je vraj nebezpečný. Nebezpečný pre „tradičnú rodinu“, aj pre tie deti, ktoré vzorní heterosexuáli nechceli a opustili. Pre ne sú gejovia či lesby dokonca nebezpečnejší, ako akýkoľvek iný osud, ktorý ich bez milujúceho rodinného zázemia čaká... Tak tomu fanatici veria, a tak im to má (vraj) svetský štát posvätiť. Raz a navždy.

Ktoré menšiny to budú nabudúce? Etnické? Náboženské? Alebo ateisti? A čo príde na rad po sexuálnej výchove? Očkovanie, globálne otepľovanie, liečba rakoviny?

Celá dnešná šarvátka rozčúlených fanaticov s prezidentom je na pozadí tohto konfliktu len epizódou. Akokoľvek si želáme, aby zdravý rozum a úcta k ľudským právam navštívili v deň rozhodnutia aj príslušný senát Ústavného súdu, ani to nebude to podstatné. Podstatné by bolo, keby na fanaticov a xenofóbov reagovala verejnosť. Aspoň raz a aspoň tak razantne, aby pochopili, že za svoje mindráky si môžu sami a že my ostatní ich v nich nemienime podporovať. Ak to nedokážeme, ponesieme následky.

2. Dokonalé manželstvo

Oliver Bakoš, filozof | 27.09.2014 Názory/ dnes píše, str. 40

Otázka manželstva už nie je súkromným problémom.

Dnes nejde o to, že nejaký chalan spozoruje nejakú sympatickú bytosť, krúži okolo nej ako lačný sokol okolo zajačika, a pokiaľ sa v tomto období nestihne skutočne dobre pohádať s potenciálnymi svokrovcami, tak si ju aj vezme. Tým je jeho i jej osud navždy spečatený a nie je čo riešiť.

To, čo manželstvu bráni v súčasnosti, je vraj obrovský nedostatok príslušných zákonov. Je to pomerne zvláštne, lebo ľudia na manželstvo oddávna mali nanajvýš rozumné názory.

Pamätám si, ako som pred pár desiatkami rokov zašiel na národný výbor a pýtal som sa vrátnika, kde sa tam vlastne manželstvo vybavuje. Bol to postarší, nesmierne múdry muž. Vzal ma šetrne za lakeť, odtiahol ma kúsok stranou a takmer nezištne mi ponúkol: „Viete čo? Dajte mi päťdesiat korún a ja vás odhovorím!“

Pochopiteľne som na svoju vtedajšiu lakomosť kruto doplatil. Lenže vtedy ešte bolo manželstvo v podstate tradičným a zaujímavým spôsobom riešenia vzťahov medzi dvoma ľuďmi, čo sa o niečo také zaujímali. Doba však pokročila, s dneškom to nemá nič spoločné.

Pokiaľ som to správne pochopil, v otázke manželstva sklamal aj náš súčasný pán prezident. Nikdy by som si nedovolil miešať sa mu do súkromia, lenže tu išlo, podľa všetkého, o to, že v nejakých komplikáciách manželstva akoby obišiel štyristotisícovú petíciu istotne ženatých mužov a vydatých žien, ktorí chceli mať dokonalé a správne manželstvo potvrdené referendum. Také manželstvo by aj podľa mňa bolo istotne pevnejšie a nepochybne by v ňom bolo aj viac lásky, ba bolo by i väčšou oporou celej spoločnosti, než to môžeme v posledných týždňoch pozorovať okolo seba.

Lenže tento pôvodne iba regionálny problém už presiahol naše hranice. Dočítal som sa, že ruskí pravoslávni kňazi vyzývajú Američanov, aby im vrátili Aljašku, lebo ich sloboda je vraj ohrozená homosexuálmi.

Neviem to posúdiť. Stretol som sa iba s dvoma ortodoxnými kňazmi v Grécku. Aj som s nimi hovoril, lebo vedeli po anglicky. Jeden vôbec nevyzeral ohrozený, druhý dosť áno. Pritom som sa ich iba pýtal na cestu.

Bolo mi jasné, že tento globálny problém môže vyriešiť iba forézny politológ. Našiel som ho opäť na lavičke pri trhovisku na Miletičovej. Bojoval o omrvinky zo svojej zemle, ktoré mu z lavičky zákerne zobali holuby, napriek jeho protestom. Pritom si prevrátil a rozbil fľašku s pivom. Na črepiny hľadel s hlbokým pohnutím. Rovnako osudovo ako posledný cisár Romulus Augustus na trosky rímskeho impéria.

„Čo najviac škodí manželstvu?“ spýtal som sa ho rovno. Ani sa nemusel sústreďiť: „Rozvod! Treba zakázať rozvody a hneď bude viac manželstiev. Keď niekto vstúpi do manželstva, mal by si to odtrpieť až do konca! Zaslúži si to!“ Zaujímavý názor.

„A čo si myslíte o manželstvách homosexuálov?“

Vôbec neváhal: „Pre nich to isté! Tiež až do konca! Aby sa nevyvyšovali!“ Nevraživo zazeral na holuby: „Viete, vzťahy medzi ľuďmi by boli také krásne, keby do nich nevstupovala príroda!“

3. Prečo sa Slovensko nemusí báť dúhy

Milan Čupka, Pravda | 13.09.2014 magazín víkend, str. 14-16

Dvadsiateho mája 2012 sa po New Yorku prechádzalo mnoho ľudí, ktorí držali veľké cedule s nápismi "Nanebovzatie príde 21. mája". Na druhý deň už na uliciach veľkomesta neboli. Ani na nebesiach. Zrejme sedeli rozčarovaní doma, keďže predpoveď o blížiacej sa apokalypse nevyšla. Podobný pocit môže zažiť onedlho aj 408-tisíc Slovákov. Podpísaní pod petíciou Aliancie za rodinu, ktorá brojí proti manželstvám gejov a lesieb, rovnako skôr či neskôr zistia, že zväzky osôb rovnakého pohlavia pre "tradičnú rodinu" žiadnu katastrofu neprinesú. Stačí sa pozrieť na skúsenosti v zahraničí.

Začnime najskôr doma. Koncom augusta tohto roku odovzdala Aliancia za rodinu prezidentovi Andrejovi Kiskovi približne 408-tisíc podpisov pod petíciou za vypísanie referenda o ochrane rodiny. Tí, ktorí sa podpísali, vyjadrili obavu z toho, že odobrenie akéhokolvek právneho statusu spoluzitíu osôb rovnakého pohlavia vyvolá, že časom budú na Slovensku povolené nielen registrované partnerstvá, ale aj manželstvá gejov a lesieb a že napokon im bude priznané aj právo na adopciu. Takejto postupnosti sa na základe skúseností zo zahraničia obávajú oprávnene. Ale prečo vôbec?

Pretože, citujúc z ich vlastných materiálov: „Ideál výchovy detí v kompletnej rodine s mamou a otcom je nenahraditeľný. Nemyslíme si, že by spoločnosť mala ustúpiť požiadavkám, ktoré neuznávajú pravý zmysel, prínos a jedinečnosť manželstva ako najlepšieho priestoru pre výchovu detí.“ Diskusia je v tomto prípade komplikovaná, keďže výskum rodín s dvoma

otcami alebo matkami a ich porovnávanie s heterosexuálnymi párami nemá dlhoročnú tradíciu a v mnohých krajinách nejednotne žiadne empirické dáta. Tam, kde existujú, však obavy aliancie nepodporujú. O tom však neskôr.

Keby sme aj uznali, že ideál pre harmonický vývoj dieťaťa je naozaj rodičovská dvojica zložená z jedného muža a jednej ženy, aj jednoduchá štatistika a typ otázok v plánovanom referende naznačujú, že motiváciou Aliancie za rodinu je skôr nevraživosť voči homosexuálom než skutočná snaha o ochranu rodiny a odstraňovanie reálnych rizík. V rokoch 2008 až 2012 bolo napríklad v susednej (a liberálnejšej) Českej republike uzatvorených 1 007 registrovaných partnerstiev osôb rovnakého pohlavia. Za rovnaký čas sa v Česku rozviedlo 145 731 párov.

Predstavme si, že by každý zväzok – homosexuálne registrované partnerstvo aj heterosexuálne manželstvo – vychoval deti. Zistíme tak, že ideál Aliancie za rodinu, teda výchovu v rodine s otcom a mamou, ohrozuje 144-násobne (!) viac rozvodovosť než výchova potomka gejmami či lesbami (nehovoriac o iných, skutočných rizikách – alkoholizmus rodičov, týranie...). Ich snaha teda vyznieva tak, akoby na Titanicu v čase všeobecnej skazy ľudí nesúrili do člnov, ale usporiadali im prednášku o metodike tvorby evakuačných letákov pre osobné kajuty.

Vzdialme sa však teraz od situácie na Slovensku a od lokálnych diskusií medzi oboma táborami. Svetová zdravotnícka organizácia vyškrtla homosexualitu zo zoznamu psychických chorôb v roku 1990. Inštitút registrovaného partnerstva homosexuálov na svete funguje už viac ako 25 rokov, ich manželstvá a adopcie približne 15 rokov. Čo sa počas tých rokov udialo v krajinách, ktoré homosexuálov už nielen že neprenasledujú, ale ani nediskriminujú a v ideálnom prípade vôbec „neriešia“? Nastala niekde apokalypsa, ktorá nedá spať tisíckam Slovákov?

Česi hovoria áno už aj adopciám

Už viac ako osem rokov môžeme sledovať, čo sa deje v spoločnosti po uzákonení registrovaného partnerstva pre gejov a lesby v štáte, s ktorým sme boli spojení takmer celé 20. storočie. Legislatíva v Česku vstúpila do platnosti v júni 2006 a hoci proti nej ostro vystupoval aj vtedajší prezident Václav Klaus, verejná mienka bola u našich západných susedov už vtedy priaznivejšie naklonená, než je u nás dnes. Registrované partnerstvá vtedy podporovalo 61 percent ľudí. Podľa prieskumu Centra pre výskum verejnej mienky (Českej akadémie vied) v júni 2014 bolo za už 73 percent Čechov.

Za osem rokov teda zmenilo svoju mienku v prospech partnerstiev približne 1,2 milióna Čechov. Zaujímavá je aj štatistika počtu uzavretých partnerstiev. Hoci nie je súčasťou oficiálnych dát, čísla zaznamenáva aktivista Milda Šlehofer. Prirodzene, najväčší boom nastal po uzákonení partnerstiev, hneď v roku 2006, keď za pol roka (júl – december) využilo možnosť zaregistrovať sa až 235 homosexuálnych dvojíc. Za rovnaký čas uzavrelo manželstvo približne 26-tisíc heterosexuálnych párov. Na jedno registrované partnerstvo teda pripadalo asi 112 sobášov.

Hoci v ďalších rokoch akceptácia registrovaných partnerstiev narastala, neznamenalo to, že by rástol aj ich počet. Napríklad za celý rok 2007 sa zaregistrovalo iba o 17 párov viac (252) ako za šesť mesiacov roku 2006. Záujem následne dokonca klesal – až na 177 partnerstiev v roku 2011. Vlni uzavrelo registrované partnerstvo 201 párov. Celkovo sa za osem rokov zaregistrovalo 1 812 dvojíc, z toho 593 tvorili lesbické ženy a 1 219 gejovia. Medzičasom sa rozpadlo 201 zväzkov, čo je približne 11 percent z celkového počtu.

S vyššou akceptáciou v spoločnosti prirodzene prichádzalo aj k ďalším požiadavkám zo strany sexuálnej menšiny. Súčasná právna úprava registrovaných partnerstiev napríklad zakazuje homosexuálom adopciu. V týchto dňoch však českí poslanci pripravujú novelu zákona, podľa ktorej by si registrovaní partneri mohli osvojiť potomka svojej polovičky. Napokon, podľa posledného sčítania ľudu, tak v skutočnosti vyrastá v Česku už teraz asi 900 detí, ktorým napríklad po smrti biologického rodiča hrozí umiestnenie do detského domova.

Diskusia o tejto téme u našich susedov už nie je taká búrlivá, ako bola tá v roku 2006. Napokon, rovnaký prieskum Centra pre výskum verejnej mienky z tohto roku potvrdil, že za takýto druh adopcie detí homosexuálmi je až 58 percent Čechov. Nadpolovičnú väčšinu sympatií si gejovia a lesby zatiaľ nezískali pri téme manželstiev (za je 45 percent) a pri klasickej adopcii detí (rovnako 45 percent). Priznanie k homosexualite je v Česku naďalej vnímané ako problematické (spôsobí problémy so spoložitím v obci pre danú osobu podľa 53 percent opýtaných).

Kam to až bude viesť? Do stratena

Ostrejšia diskusia na tému adopcie prebehla v Česku v posledných rokoch na odbornej úrovni medzi psychológmi. Kritici adopcií sa však väčšinou opierali o tézy a nie empirické výskumy. Tie vo väčšej miere prebehli len v niektorých západoeurópskych štátoch a predovšetkým v USA. V Spojených štátoch sa už dnes napríklad hovorí o takzvanej postgay ére. Termín použil americký sociológ Amin Ghaziani, ktorý v súčasnosti prednáša o kultúrnych, politických a územných aspektoch sexuality na kanadskej University of British Columbia. „Nejde však o postdiskriminačnú éru,“ zdôrazňuje.

Tento rok mu vyšla kniha *There Goes the Gayborhood?*, v ktorej opisuje premenu spoločnosti na základe skúmania mestských štvrtí, ktoré gejovia a lesby hromadne obývali. Ich vznik datuje do čias druhej svetovej vojny, keď armáda zo svojich služieb prepustila obrovské množstvo homosexuálnych mužov a žien, pričom tí si hľadali nové bydlisko často vedľa seba, v mestách neďaleko vojenských základní. Následne opisuje zlatú éru týchto get pre sexuálne menšiny až po zaujímavú súčasnosť a ich možný zánik.

V súčasnosti sa napríklad tieto štvrte v najväčších mestách stávajú vyhľadávanou destináciou pre turistov. Čo možno naznačuje, že sa postupne stáva tolerantnejším celý svet (alebo aspoň tí, čo si rozširujú obzory cestovaním). Oveľa zaujímavejšia je však vnútorná premena „homosexuálnych štvrtí“. Keďže ide väčšinou o časti mesta s dobrými pozemkami a luxusným bývaním, čoraz viac ich vyhľadáva aj „tradičné rodiny“, ktoré už nemajú voči týmto častiam mesta a ich obyvateľom predsudky ako kedysi. Zároveň z nich odchádzajú pôvodní obyvatelia. Kam?

„Gejovia a lesby sa držia pokope najmä pre lepší pocit bezpečia,“ vysvetľuje Ghaziani pre *New Yorker*. V liberálnych štátoch sa však dnes cítia bezpečnejšie aj mimo veľkých miest, ako je napríklad San Francisco (štvrť Castro), Washington D. C. (Dupont Circle), Boston (South End) či Chicago (Boystown). Podľa sčítania ľudu z roku 2010 tak gejovia a lesby žijú už v 93 percentách všetkých okresov všetkých štátov USA. Treba pritom pripomenúť, že zákony jednotlivých štátov aj prax v uliciach voči homosexuálom sú v USA veľmi rozmanité.

Na príklade bývania však vidno, že v štátoch, ktoré homosexuálom priznávajú rovnaké práva, aké majú ostatní občania, sa gejovia a lesby celkom prirodzene postupne začlenia do spoločnosti, bok po boku „tradičných rodín“. A že akceptácia je vzájomná. Menej demonštrovania odlišností, určite žiadna apokalypsa. A nielen v USA. Nijaký rozpad spoločnosti nenastal ani v Holandsku (prvá krajina, ktorá uzákonila manželstvo osôb rovnakého pohlavia v roku 2001), Dánsku (prvé registrované partnerstvá v roku 1989) či v Kanade (adopcie gejmi a lesbami legálne od roku 1999).

Gejovia a lesby nevychovejú „iné“ deti

Keď však aktivisti vystupujúci proti zväzkom gejev a lesbiab na Slovensku argumentujú ochranou rodiny a hovoria najmä o tom, že nechcú „experimenty“ na deťoch, v prípade, že by ich vychovávali osoby rovnakého pohlavia. Adopcie detí homosexuálnymi pármami sú vo svete mladá agenda, takže štatistiky o vývoji detí v takýchto rodinách vo väčšine krajín neexistujú. V praxi však výchova detí gejmi a lesbami prebieha už roky a Austrálsky inštitút pre rodinné

štúdie (patriaci pod austrálsku federálnu vládu) si dal tú prácu zozbierať a zhrnúť výsledky doterajších štúdií.

Austrália pritom nepatrí k úplne najprogressívnejším krajinám, čo sa týka priznania práv gejov a lesbám. Manželstvo homosexuálov je tam dodnes zakázané, adopcie sú možné len v niektorých štátoch a teritóriách a na federálnej úrovni je schválené iba „de facto“ registrované partnerstvo. V dokumente o výchove detí homosexuálnymi párami navyše inštitút uvádza aj rôzne problémy, ktoré výskumy sprevádzajú – od malých reprezentatívnych vzoriek cez osobnú zaujatosť (za i proti) ich zhotoviteľov až po fakt, že štúdie sú väčšinou americké, inde sa robia len zriedka.

Väčšina výskumov však potvrdzuje, že správanie detí, ktoré vychovávali dve ženy, prípadne dvaja muži, sa v rámci porovnávania málokedy líši od vzoriek detí, ktoré vychovávali muž a žena. Inštitút odpovedal na rôzne otázky, ktoré znepokojujú odporcov adopcií homosexuálov. Ich absurdnú predstavu, že gejovia a lesby „vychovávajú“ takisto rovnako orientované deti narúšajú viaceré štúdie (Bailey 1995; Bozzet 1980, 1987, 1989; Golomok a Tasker 1996, 1997; Green 1978, 1986), podľa ktorých väčšina detí vychovaných homosexuálnymi rodičmi považuje samých seba za heterosexuálov.

Deti vychovávané dvomi osobami rovnakého pohlavia nemali problémy ani so svojou sexuálnou identitou. Štúdie poukazovali len na drobné odlišnosti od vzoriek z „tradičných rodín“. Výskumy sa týkali najmä rodín s lesbickými matkami. Deti z týchto zväzkov napríklad neboli pod takým rodinným tlakom, aby sa správali podľa spoločenského stereotypu pre dané pohlavie, boli menej agresívne či nemali pocit nadradenosti svojho pohlavia nad druhým. Inými slovami dievčatá sa správali ako dievčatá, chlapci ako chlapci, ale deti boli zároveň vnímavejšie k prejavom opačného pohlavia.

Ďalší výskum (Lavner, Waterman a Peplau, 2012) porovnával kognitívny a emocionálny vývoj detí v 2., 12. a 24. mesiaci po adopcii medzi deťmi, ktoré boli umiestnené u heterosexuálnych párov a detí, ktoré skončili v rodine s dvomi otcami alebo matkami. Takisto neboli zistené rozdiely vo vývoji, adoptované deti však napredovali v oboch typoch rodín výrazne lepšie, než keby ostali v pestúnskej opatere. Rovnako žiadne zásadné rozdiely výskumy nenašli ani v ďalších oblastiach – ako deti komunikujú s rovesníkmi, aké vzťahy majú k rodičom, ako sa im darí v škole...

Práva občanov nie je možné spochybňovať

„Pokiaľ ide o zdravý vývoj dieťaťa, podmienky v tej-ktorej rodine, ako sú hádky medzi rodičmi či ich vzájomná deľba úloh v domácnosti majú na deti väčší vplyv než pohlavie a sexuálna orientácia ich rodičov,“ znie jeden zo záverov obsiahlej správy inštitútu. Výskumy sa navyše nezameriavali len na malé deti. Jeden z nich napríklad sleduje svoju vzorku detí, ktoré vychovávajú lesbické matky, dlhodobo (Gartrell a Boss, 2010). Tieto „deti“ majú dnes viac ako dvadsať rokov a ich psychický vývoj sa vymyká priemeru len v tom, že sú v spoločnosti menej problémové než ich rovesníci.

S takýmito faktami sa stotožňuje napríklad aj známy český sexuológ Radim Uzel. Neochotu aktivistov uznať empirické vedecké dáta pripisuje aj náboženskému pozadiu antigay skupín. „Náboženstvo a vedecké výsledky, bohužiaľ, nie vždy spolu korešpondujú. Pokiaľ vychádzam z vedeckého názoru, tak v takom prípade považujem náboženský názor na menejcenný alebo menej platný,“ povedal Uzel v rozhovore pre Parlamentní listy a k aktuálnej téme adopcie detí gejmi a lesbami dodal, že na základe skúseností z krajín, kde už fungujú, nemá z odborného hľadiska žiadne námietky.

Česká sociologička Lucie Jarkovská pripomenula ešte ďalšiu závažnú skutočnosť diskusie o právach gejov a lesbí. „Debata o tom, či homosexuáli majú mať právo vychovávať deti, je od základu pomýlená. Od chvíle, keď homosexualita prestala byť trestným činom, bola vymazaná zo zoznamu chorôb a lesby a gejovia boli uznaní za plnoprávných občanov, ktorých

ľudské práva chráni ústava, nie je možné žiadne z týchto práv spochybňovať,“ vyjadrila sa pre A2larm.cz. Ironicky dodala, že inak by spoločnosť mohla spochybňovať aj adopcie vodičiek autobusov alebo mužov, ktorí plačú.

Napriek tomu, vráťme sa ešte raz k záverom austrálskeho inštitútu, ktoré poukazovali aj na negatíva výchovy detí dvomi otcami alebo matkami. Napríklad deti, ktoré žijú v rodine dvoch lesbických žien, majú štatisticky väčšiu pravdepodobnosť, že zažijú rozpad ich vzťahu, ako je to u heterosexuálnych párov. Odborníci však dodávajú, že to môže byť aj tým, že homosexuáli nemajú rodinné poradne. Najdôležitejšou témou stránkou vyrastania s rodičmi rovnakého pohlavia je však riziko, že deťom bude najmä v tínedžerskom veku (pre menšie deti to ešte nie je „téma“) znepríjemňovať život ich okolie.

Jeden z výskumov napríklad porovnával mieru útokov na deti podľa toho, kde žili. Deti zo Spojených štátov boli viac vystavené stresu z možného posmievania sa od okolia, než deti v Holandsku. Riziko, že deti budú ponížované (čo je podľa výskumov najväčšia trauma) je vyššie v krajinách, kde existuje silná opozícia proti gejom a lesbám. Dieťa, ktoré bude v budúcnosti vyrastať (alebo už dnes vyrastá) s dvomi otcami alebo matkami teda nebudú ohrozovať jeho rodičia. Tieto deti budú terorizované najmä aktivitami, aké vyvíja Aliancia za rodinu.

4. Sto dní, sto tvarov

Peter Javůrek | 25.09.2014 Názory/ Komentáre a glosy, str. 28

Keď sa Andrej Kiska nedávno celkom správne obrátil na Ústavný súd so žiadosťou o posúdenie otázok referenda Aliancie za rodinu, v tábore sklamaných vzbudil odpor dvojakého druhu.

Oba ukazujú, o čom bolo prvých sto dní úradovania nášho štvrtého prezidenta. A možno aj napovedajú, o čom bude tých zvyšných tisíc sedemsto dvadsaťpäť.

Jedni mu začali vyčítať ideovú stránku jeho rozhodnutia. Keď Kiska automaticky nevyhovel ich žiadosti zakázať referendum čo i len diskusiu o návrhoch, ktoré zatiaľ ani nikto nenavrhuje, preukázal tým podľa nich nemiernu náklonnosť ku „kultúre smrti“. Reakcia hlavy štátu bola typická: Kiska sa ponáhlal pri prvej príležitosti nepriamo uistiť katolíckych biskupov a príbľhé jurodivé kruhy, že veď aj on osobne je konzervatívec ako hrom.

Druhí mu začali vyčítať formálnu stránku veci. Očakávali totiž, že práve pre Kisku bude petícia občanov za vyvolanie plebiscitu čisto posvätnou záležitosťou, ktorú hlava štátu nebude „spochybňovať“ Ústavným súdom. Cítia sa zradení a odvolávajú sa na údajný prísľub, ktorý mal v tomto smere dať Kiska petičnému výboru ešte skôr, ako sa stal prezidentom.

Na tento druh výčitky už Kiska promptnú odpoveď nenašiel. Nemôže sa predsa vyvíňovať z pomýlených očakávaní, ktoré vyvolal u iných. Alebo že by sa predsa len mal z čoho vyvíňovať?

Politika je vždy do veľkej miery závislá od PR. Nejde iba o to, čo robíte, ale aj o to, ako to vnímajú ostatní. Existujú politici, čo si môžu dovoliť robiť aj veci, ktoré idú celkom proti očakávaniam ich fanúšikov. To sú však väčšinou buď zruční demagógovia a manipulátori, či naozaj nadaní rečníci, ktorí dokážu dodatočne vysvetliť takmer čokoľvek tak, aby všetky kozy zostali celé a vlci odchádzali s plnými bruchami.

Andrej Kiska nie je ani jedno z toho. Jeho rečnícke schopnosti siahajú práve potiaľ, pokiaľ siahajú schopnosti jeho PR trénerov. Obsah jeho politiky, ak sa to dá tak nazvať, zase závisí čisto od toho, čo si pod ňou predstavuje jeho okolie. Keďže nie je autorom svojej politiky a ani rečníkom, ktorý by ju vedel vysvetľovať, zostáva mu jediné.

Na mládežníckom festivale davom zahrá Kennedyho, biskupom vzorného tvrdého konzervatívca, predstaviteľom NATO ochotného zbrojnoša, slovenskému publiku pacifistu, sociálne slabším anjelského dobrodinca, boháčom frajera, ktorý „vie, ako na to“. Za cvakania

fotoaparátov sa vzdá svojho mesačného prezidentského platu, za zatvorenými dverami mu ďalej chodia peniaze z jeho nebankoviek v Česku. Pred voľbami hral chlapíka, ktorý bude vraj politikom do omrzenia pripomínať zdravotníctvo, školstvo, korupciu, klientelizmus... Nie je v tom, pravdaže, sám. Takýchto beztvárých ľudí sa v našej vrcholnej politike potuluje dosť a dosť. Smola len je, že v tých neustále sa meniacich obrazoch prezidenta nikde nie je „skutočný“ Kiska. Ktovie, či ho niekedy uvidíme. A ktovie, či by sme o to vôbec mali stáť.

5. Teplé partnerstvá v poradi

Hana Fábry, ženská sieť HEPY | 30.10.2014 Názory/ Dnes píše, str. 30

Tak nám Ústavný súd rozhodol.

Tri zo štyroch otázok plánovaného „rodinného“ referenda o štátom posvätenej diskriminácii niektorých rodín a práva detí na náboženstvom nezaťažené vzdelávanie sú v poriadku. Referendum má otvorené dvere. Napriek tomu je úbohá Aliancia za rodinu smutná. Ústavný súd jej totiž prenechal len trojbal. Rezeň – v podobe možnosti preventívneho zákazu registrovaných partnerstiev – zjedol sám.

Prvé moje myšlienky po tejto správe sa (aj napriek rezňu) opäť vrátili k nutkaniu odísť z tejto krajiny. Nechať za sebou všetku tú nepochopiteľnú zlobu. Ale to by sa „im“ hodilo. Žiadne také! Ostanem doma – všetkým pripomínať, že na Slovensku nežijú iba fanatickí bieli farizeji. Koľko ľudí by asi potešilo, keby som odchodom do zahraničia zišla z očí, zišla z mysle. Tých istých, ktorí by tak radi paušálne rozhodovali o tom, kto podľa ich náboženských predstáv môže v navonok sekulárnom štáte žiť v oficiálnom zväzku a kto nie. A kto môže či nemôže vychovávať dieťa. Zvláštno, že toto paušalizovanie je späté so sexuálnou orientáciou.

Takže povedzme si to na rovinu. Heterosexuálni jedinci, ktorí by si radi adoptovali dieťa, sú vlastne diskriminovaní. Na nich nielenže žiadne referendum nepamätá, oni dokonca musia pred adopciou dokazovať, že budú dobrými rodičmi. A to sú niektorí ešte priberčiví. Keď dieťa, tak iba biele zdravé bábätko. Preto ten rok i viac čakania „voľných“ detí na ocka a mamu v domove, pán Chromík.

Možnosť, že by sa adopčné konanie o potenciálnych rodičovských kvalitách týkalo všetkých – nezávisle od ich sexuálnej orientácie – ešte asi nikomu nenapadlo. A pritom je to také jednoduché riešenie! Alebo žeby podľa vzoru menej stredovekých krajín aj napadlo a práve o to ide? Preventívny zákaz lepší ako milujúci teplí rodičia? Mimochodom, predstavujem si tie adopčné dotazníky a v nich kolónku homo – hetero, nehodiace sa škrtnite. To by si Európska únia vychutnala!

Takže raz, dva, nádych, výdych. Čo vlastne Ústavný súd považuje za ústavné a čo už nie? Súdne rozhodnutie nás ubezpečuje, že je v poriadku hromadné rozhodovanie o tom, že manželstvo (zabudnime teraz na jeho „kvalitu“) je výsada iba dvojice muž – žena. Túto diskrimináciu už poznáme z Ústavy! Niečo nové?

Áno. Jedna bezmenná masa môže podľa súdu paušálne zakázať adopcie inej bezmennej mase. To sme si už objasnili vyššie. A tiež je, zdá sa, úplne v poriadku, aby dav rodičov a detí určoval, čo bude obsahom štátneho vzdelávania. Integrály, traste sa, deti vás neznášajú, nabudúce odpíšu vás!

A nakoniec, aby sme nezabudli! Ten rezeň! Referendoví nadšenci nebudú môcť rozhodnúť o tom, aby, povedané jazykom súdu, „žiadnemu inému spolužitiu osôb okrem manželstva nebola priznaná osobitná ochrana, práva a povinnosti, ktoré sú priznané iba manželstvu“. V preklade to znamená, že registrovaným partnerstvám, hoci zatiaľ veľmi nedokonalým, nestojí nič v ceste, vážený pán premiér.

6. Kto ohrozuje rodinu

Jaroslav Hrenák, lekár a právnik | 31.10.2014 Názory/ Analýzy a postrehy str.39

Aliancia za rodinu označila rozhodnutie Ústavného súdu o nesúlade jednej z referendových otázok s Ústavou SR za škandalózne a má byť prejavom „sudcovskej tyranie“.

Tak ako títo samozvaní ochrancovia rodiny nerozumejú spoločenskej funkcii manželstva, nerozumejú ani základným princípom demokracie a právneho štátu. Hneď prvým útokom na demokraciu bola kritika prezidenta, že sa vôbec obrátil na Ústavný súd. Andrej Kiska mal podľa nich referendum vyhlásiť aj za cenu, že by bolo v rozpore s najvyššími právnymi normami štátu.

Aliancia tak od samého začiatku stavala svoju ideológiu nad platné právo. Lenže v právnom štáte platí „non rex est lex, sed lex est rex“, nie kráľ je zákonom, ale zákon je kráľom! Ani občan, od ktorého pochádza všetka moc, nestojí nad ústavou. Ani štyristotisíc občanov, ani štyri milióny. Aj tí musia rešpektovať ústavné orgány, ako je Ústavný súd. Lebo bez pravidiel niet štátu ani demokracie.

Rovnako scestná je teória, že o rodine majú právo rozhodovať „všetci“. Nemajú, lebo idea, že majorita svojím rozhodnutím z pozície sily rozhodne o živote menšiny, nemá s demokraciou nič spoločné. Prezentovaný koncept sa v teórii štátu označuje ako diktatúra väčšiny. V skutočne demokratickej spoločnosti sú totiž rozhodnutia majority obmedzené právami menšiny.

Pomýlený je aj postoj aliancie k rodine, ktorú sama stavia na piedestál. Takáto kampaň uráža státisíce ľudí na Slovensku, lebo „prorodinní aktivisti“ vo svojich výstupoch ustavične degradujú manželstvo na nástroj reprodukcie druhu. Bilbordmi, na ktorých ukazujú, že homosexuálne partnerstvá nemôžu fungovať, lebo dve osoby rovnakého pohlavia nikdy nespodia dieťa, úplne popreli inú dôležitú funkciu manželstva: poskytovanie vzájomnej pomoci a podpory „v dobrom aj v zlom“.

To je prinajmenšom rovnako spoločensky dôležité ako plodenie a výchova detí. Týmto prvoplánovým populistickým prístupom aliancia spochybnila aj manželstvá ľudí, ktorí nemôžu mať deti. Dala im najavo, že sú vlastne zbytoční.

Je tiež zarážajúce, konzervatívne že kruhy vnímajú partnerské spolužitie iba cez prizmu pohlavného života. Akoby chápali homosexuálov len ako sexuálne mašiny, ktoré sa stále oddávajú svojmu „nezriadenému“ životu. Keby to naozaj tak bolo, načo by im boli registrované partnerstvá či manželstvá?

Túžbu po inštitucionalizovanom a spoločensky akceptovanom spolužití motivujú iné pohnútky ako jednoduché uspokojovanie sexuálnych pudov. Presne tie isté, pre ktoré heterosexuálne páry vstupujú do manželstva. Stojí za nimi potreba mať niekoho blízkeho, podvedomý pocit životnej istoty. Veď na sex nie je manželstvo potrebné.

Homosexuáli nie sú stroje. Nie je to ukričaná komunita úchylných exhibicionistov. Ide o normálnych ľudí, ktorí žijú okolo nás. Možno je to sused či lekár, ktorý lieči vašu mamu, spolužiak, alebo stará učiteľka, ktorá vás učila písať... Ľudia z mäsa a kostí, ktorí túžia nebyť sami. Mať niekoho, aby sa večer z práce nevracali do prázdneho bytu. A tak ako väčšina heterosexuálov aj veľa homosexuálov chce mať pocit, že majú s kým zostarnúť.

V štátoch, kde povolili manželstvá gejev a lesbičiek, nedošlo k apokalypse ani k zániku tradičnej rodiny. Výskumy ukazujú, že deti vychovávané takými párami viac ohrozuje intolerancia okolia ako „negatívny vplyv“ spolužitia dvoch osôb rovnakého pohlavia. Aj demokraciu a rodinu viac ako homosexuáli ohrozuje skupina sfanatizovaných križiakov, ktorí seba a svoje ideologické mantry stavajú nad právo a právny štát.

Tí, čo nerešpektujú demokratické inštitúcie a v rámci svojho populistického boja neváhajú degradovať rodinu na primitívny nástroj na uspokojovanie reprodukčného pudu. História učí, že práve pred takými sa treba mať na pozore.

7. Proti menšinám

Peter Javůrek , Pravda | 13.11.2014 názory/ komentáre a glosy str.30

Neprekvapí, že prezident Andrej Kiska sa chystá referendum, v ktorom má väčšina nedemokraticky rozhodovať o právach menšín, vypísať a aj podporiť. Aj keď vo zvláštnej podobe, pretože petícia, na základe ktorej sa referendum chystá vyhlásiť, žiadala plebiscit s konkrétnymi štyrmi otázkami, nie s ich ľubovoľnou podmnožinou.

Otázka je, či referendum s tromi otázkami bude to isté referendum, ktoré si vyžiadala aliancia fundamentalistov svojou petíciou, ktorá obsahovala štyri otázky. Ide pravdaže o otázku čisto teoretickú. Je nemožné predstaviť si, že by Kiska po tom, ako referendum fundamentalistom najprv sľúbil a neskôr ich nemilo šokoval, keď sa obrátil na Ústavný súd, hlasovanie nakoniec vôbec nevypísal, pretože jednu z tých štyroch otázok vyhlásil Ústavný súd za protiústavnú. Je nemožné predstaviť si to nielen preto, lebo je jasné, že Kiska sa vo svojom úrade bude snažiť ulahodiť každému. Po strede je to nemožné aj preto, lebo už vieme, že prezident sám na dve z troch otázok hodlá odpovedať kladne. „Sú otázky, pri ktorých mám veľmi jasné stanovisko. Som človek konzervatívny s porozumením toho, čo očakávajú menšiny alebo druhá skupina,“ vyhlásil.

Nevedno celkom, ako sa to porozumenie pre očakávania menšín u neho prejavuje, keď má zároveň také „veľmi jasné stanovisko“. Napríklad v tom, že podstatné meno „manželstvo“ bude možné použiť, iba ak pôjde o muža a ženu. Jedného a jednu, pravdaže. Aliancia katolíckych fanatikov nechce riskovať, že by im ovečky schválili použitie podstatného mena „manželstvo“ na čosi také, čo pod týmto názvom prevádzkujú napríklad pravoverní mormoni, alebo niektorí moslimovia.

Prezident má „veľmi jasné stanovisko“ napríklad aj v tom, že sa párom osôb rovnakého pohlavia nemá umožňovať osvojenie detí a ich následná výchova. Čo je už vážnejšie ako prekáračky o podstatných menách. U nás totiž, na rozdiel od krajín, kde to celkom normálne funguje, nič podobné nik ani nežiada (veď naše zákony ešte ani len nepoznajú niečo také ako „pár osôb rovnakého pohlavia“, nech už by sa volal, ako chcel!), o diskusii na túto a podobné témy ani nehovoriac.

Toto absurdné a nedemokratické referendum samozrejme musí byť proti diskusii. Jeho strojcovia diskutovať nechcú, pretože vedia, ako by skončili. Ich pseudoargumenty môžu byť platné iba v úzkom kruhu rovnako postihnutých jedincov. Mimo tento kruh sú odkázaní na lži, prekrúcanie a citové vydieranie ľudí, ktorí sa nimi nechajú vydierať.

Menšiny, ktorým sa zakazuje čo i len diskutovať o svojich očakávaniach, sa majú tešiť z toho, že niekto má pre ne „porozumenie“. Veď hej, to mali aj inkvizítori, keď s pripravenou fakľou na podpálenie hranice v ruke svojim obetiam sľubovali, že sa za nich budú modliť. Politológ Grigorij Mesežnikov vraj ocenil prezidentovu úprimnosť, pretože „u predchádzajúcich prezidentov nebolo bežné, aby sa takto otvorene vyjadrovali k citlivým spoločenským otázkam“. Dodajme len, že Kiska si na prejav svojej úprimnosti nevybral najvhodnejšiu príležitosť.

8. Nedat' sa balamutiť

Peter Javůrek | 28.11.2014 názory/ komentáre a glosy, str. 30

Tak už poznáme presný dátum, v ktorom sa uskutoční referendum, ktorému niektoré médiá, nevedno prečo, neustále dávajú nálepku: „o ochrane rodiny“.

Poznáme teda termín, ku ktorému bude u nás vrcholiť kampaň hovoriaca o priamej demokracii a nabádajúca ľudí, aby „využili svoje právo“ a zúčastnili sa na hlasovaní. Falošná kampaň pred falošným referendom.

Prezident Andrej Kiska ešte pred svojím zvolením prisľúbil iniciátorom referenda svoju podporu, ak mu do úradu prinesú petíciu s potrebným počtom hlasov. Keď sa tak stalo, obrátil sa na Ústavný súd, pretože mal pochybnosti o ústavnosti otázok. Možno by bolo lepšie povedať, že pochybnosti mali ústavní právnici v prezidentovej blízkosti.

Keď videl, aký zničujúci efekt na jeho popularitu v príslušných kruhoch môže mať táto jeho údajná „vierolomnosť“, začal ich rýchlo uisťovať, že on sám je hlboko konzervatívny. Po verdikte Ústavného súdu navyše vyhlásil, že svojím hlasom podporí dve z troch otázok, ktoré súd považuje za prijateľné. Vo štvrtok sa prezident zasa natočil smerom k sekulárne uvažujúcim ľuďom a vyhlásil, že napriek verdiktu Ústavného súdu má ešte stále o tých otázkach isté „osobné pochybnosti“.

Niežeby nevedel, čo chce. On chce byť pre každého prijateľný a vždy populárny. Výsledkom je škvrna Rorschachovho testu. Každý do nej môže projektovať obsah svojej vlastnej psyché, sama osebe však neznamená nič. Ani sto komentárov to nedokáže vysvetliť názornejšie ako prezident sám vlastným konaním.

Zmätok pred referendumom však nebude pôsobiť iba hlava štátu. Do veci sa naisto zamiešajú ľudia, ktorí vo svojej snahe urobiť demokraciu zadosť nech sa deje čo sa deje, nerozlišujú medzi voľbami a referendumom. Nechápu tiež, že ctiť si demokraciu a ctiť si volebné a hlasovacie právo neznamená zúčastniť sa na každej hlúposti, ktorá na seba berie podobu hlasovania.

Je v princípe dobré, keď chodí voliť čo najviac ľudí, lebo iba tak môže byť zaručené, že sily, ktoré budú potom na základe volieb dočasne vládnuť, budú naozaj reprezentovať relevantnú časť spoločnosti. Platí to od obecných volieb až po voľby parlamentné či prezidentské. Všimnite si: ani tu sa nehovorí, že čím viac ľudí niekoho zvolilo, tým lepší to bude vládca. Reč je o reprezentatívnosti vládnutia, čo nie je to isté.

Referendum je však ešte čosi iné. Referendum nielenže nemusí riešiť správu vecí verejných; riešiť môže aj celkom podružné problémy, len ak to nekoliduje s ústavou. A ak má niekto taký flexibilný Ústavný súd ako my, referendum môže dokonca slúžiť na preventívne potlačanie rovnosti práv občanov, tak ako v tomto prípade.

Nezúčastniť sa na hlasovaní v takomto referende neznamená byť proti tomuto v princípe demokratickému inštitútu ako takému. A už vonkoncom to neznamená byť proti demokracii. Znamená to iba vyjadriť občiansky postoj: „Ciele, ktorým má vaše referendum slúžiť, nepovažujeme za demokratické. Svojimi hlasmi, i keby boli proti, by sme vašim cieľom iba pridávali legitimitu. Túto hru sa s vami nehráme.“

9. V rozpore s medzinárodným právom

Jana Malovičová, riaditeľka Amnesty International Slovensko | 29.11.2014 Názory/príloha Osa str.1-2

Slovensko spoznalo termín konania referenda o „ochrane“ rodiny. Ústavný súd na základe podnetu prezidenta v októbri 2014 rozhodol, že tri zo štyroch otázok navrhovaných Alianciou za rodinu sú v súlade s Ústavou SR.

Ak sa na referende zúčastní nadpolovičná väčšina voličov a zároveň sa nadpolovičná väčšina zúčastnených vyjadrí k referendovým otázkam kladne, bude to znamenať legitimizovanie priestoru pre diskrimináciu na základe sexuálnej orientácie. Páry rovnakého pohlavia nebudú môcť uzavrieť manželstvo, prijať a osvojiť si deti a zabráni sa im prístup k ďalším právam, ako je právo na bývanie či sociálne zabezpečenie.

Krok vpred, dva dozadu

Slovensko ešte pred rokom vyzeralo ako krajina, ktorá bojuje proti diskriminácii. Vlni vláda schválila novelu Trestného zákonníka, ktorú obohatila o dôležitý trestný čin nenávisť z dôvodu

sexuálnej orientácie a zároveň zriadila Výbor pre práva LGBTI osoby (lesby, gejoj, bisexuálnych, transrodových a intersexuálnych ľudí).

Positívne kroky vpred sú však v rozpore so súčasnými krokmi Slovenska v jeho povinnosti bojovať proti všetkým formám diskriminácie. Vláda v júni 2014 prijala ústavný zákon, ktorý definuje manželstvo ako „jedinečný zväzok jedného muža a jednej ženy“. Amnesty International už vtedy upozornila, že je to v rozpore s medzinárodným právom a právom Európskej únie v oblasti ľudských práv.

Dokonca aj články Všeobecnej deklarácie ľudských práv hovoria, že „muži i ženy, len čo dosiahli plnoletosť, majú právo bez akéhokoľvek obmedzenia z dôvodov rasových, národnostných alebo náboženských uzavrieť sobáš a založiť rodinu“. Aj ďalšie články deklarácie hovoria o slobode myslenia a oprávnenia na všetky slobody a práva na základe sexuálnej orientácie.

Chorvátsko ako inšpirácia

Slovensko nie je osamoteným štátom strednej a východnej Európy, ktorý zažíva rozpory v otázke manželskej rovnosti a rovnosti pred zákonom platnej pre všetkých. Ústavný zákon definujúci manželstvo ako zväzok muža a ženy prijala takmer pred desiatimi rokmi Lotyšsko. Katolícke Chorvátsko ho nasledovalo vlani v decembri a len pred niekoľkými dňami zmenu ústavy odsúhlasilo i Macedónsko.

Chorvátsko je však zaujímavým príkladom hodným nasledovania aj pre Slovensko. Podobne ako u nás referendum vyhlásili po iniciovaní petície, ktorú podpísalo takmer 700-tisíc občanov. V referende sa vyše 65 percent voličov a voličiek vyjadrilo za prijatie zmeny ústavy chrániacej manželstvo muža a ženy.

Iniciátori petície rovnako ako u nás hovorili o ohrození tradičnej rodiny. Obhajcovia ľudských práv sa na druhej strane pýtali, či je nevyhnutné takto definovať manželstvo, keďže sa v samotnej chorvátskej ústave píše o ochrane rodiny a tiež rodinné právo upravuje spolunažívanie muža a ženy. Prijatie také ústavného zákona by podľa nich malo za následok diskrimináciu konkrétnej menšiny, keďže by pred zákonom nebola rovnako hodnotná a cenná. Vláda v Záhrebe napokon v decembri minulého roka návrh zákona definujúceho manželstvo ako jedinečný zväzok muža a ženy prijala. O pol roka nato však parlament schválil zákon povoľujúci gejom a lesbám uzatvárať registrované partnerstvá.

Ako sa udiala táto zmena? Odpoveďou môžu byť silné angažované hnutia a existujúca politická vôľa. V Chorvátsku sa pochody hrdosti organizujú viac ako desať rokov. Tak ako u nás, aj tam sa odvtedy stali práva LGBTI ľudí častejším predmetom verejných diskusií. Zároveň sa politický elektorát prihlásil k právam LGBTI ľudí. Krátko po oznámení výsledkov referenda sa úradujúci chorvátsky premiér aj prezident zhodne vyjadrili o potrebe vytvorenia nového zákona, ktorý párom rovnakého pohlavia umožní registrované partnerstvá.

Nediskriminácia je štandard

Príklad Chorvátska naznačuje, že aj v krajine s konzervatívnym nastavením môže dlhodobé angažovanie sa organizovaných skupín priniesť ovocie v podobe – aspoň čiastočnej – ochrany práv pre všetkých. V ostatných štátoch bývalej Juhoslávie, napríklad v Srbsku, Bosne a Hercegovine či Kosove, však nie je politická atmosféra natoľko naklonená ľudským právam.

Znepokojujúce prípady násilia a predsudky voči LGBTI menšine sú stále bežné aj inde v Európe. Atmosféra negatívne namierená voči LGBTI ľuďom je prítomná v krajinách ako Poľsko, Maďarsko či Litva, ktoré explicitne zakazujú manželstvá rovnakého pohlavia. Tam, kde sa ľudské práva uplatňujú selektívne či v súlade s mocou silných, sa porušovanie práv odráža v rušení či zákazoch pochodov hrdosti, zavádzaním represívnych politik či množiacimi sa homofóbnymi útokmi. Bez ohľadu na krajinu Amnesty International verí, že v prípade zákonov týkajúcich sa rodiny ide najmä o vyváženie ľudských práv rozličných skupín v spoločnosti a že civilné manželstvo medzi osobami rovnakého pohlavia je otázkou

základných ľudských práv. Vyhlásenie referenda na Slovensku tak bude krokom popretia občianskeho uznania vzťahov ľudí rovnakého pohlavia a ich ďalšej stigmatizácie. Tá môže viesť až k inštitucionalizovanej diskriminácii a porušovaniu práv na základe sexuálnej orientácie a rodovej identity. Pritom princíp nediskriminácie pre sexuálnu orientáciu je medzinárodne uznávaný princíp garantovaný medzinárodnými štandardmi a dohovormi. Výbor OSN pre hospodárske, sociálne a kultúrne práva, Výbor pre ľudské práva a tiež Európsky súd pre ľudské práva opakovane zdôraznili, že diskriminácia z dôvodu sexuálnej orientácie je zakázaná podľa medzinárodného práva v oblasti ľudských práv.

Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach tiež stanovuje, že štáty nemôžu diskriminovať vzhľadom na práva ustanovené v pakte vrátane práva uzavrieť manželstvo a práva založiť si rodinu. Rada Európy vydala odporúčanie, v ktorom žiada, aby štáty rešpektovali práva LGBTI ľudí a ich práva brali do úvahy pri tvorbe legislatívy.

Slovensko je štátom, ktorý podporuje právo na vyjadrenie slobodnej vôle občanok a občanov. Faktom však ostáva, že prípadné áno na otázky referenda bude mať negatívny dosah práve na život skupiny ľudí, ktorú sa pred diskrimináciou inak usiluje chrániť. Ako pripomenul aj úradujúci chorvátsky prezident Ivo Josipović priamo na pochode hrdosti tento rok v Záhrebe: „Národ je posudzovaný podľa jeho prístupu k menšinám.“

10. V rešpekte a úcte

Míro Kocúr, teológ, editor Aomega.sk | 29.11.2014 Názory/ príloha Osa str.2

Diskusia, ktorú referendum podnecuje, je potrebná. Ústavný súd najzásadnejšiu otázku iniciátorov referenda Aliancie za rodinu označil za protiústavnú. To je dôležitý signál.

Veriaci o súvislostiach učenia svojich cirkví nezvyknú uvažovať a diskutovať, no ak sa angažujú ako občania v tomto kontexte, aspoň boli postavení pred nevyhnutnosť klásť (si) otázky. To, že cirkevní lídri na Slovensku na túto diskusiu nemajú odvahu, je problém, s ktorým sa musíme naučiť žiť a hľadať zrelé občianske postoje vo vlastnom srdci a svedomí.

Katolíci, ktorí majú na referendové aktivity Aliancie a Konferencie biskupov Slovenska iný názor, môžu v duchu i nahlas spolu s pápežom Františkom odmietnuť súdiť ľudí homosexuálnej orientácie.

Je to taký slovenský paradox. Momentálne sa mi zdá rozumnejšie – tak ako to naznačuje aj rímsky biskup – aby sme boli otvorení. Musíme sa vzájomne počúvať a hľadať cesty, ako tu žiť spolu vo vzájomnom rešpekte a úcte.

11. Milujeme všetky svoje deti

Ingrid Kosová, ženská občianska sieť Nás nerozoštvete | 29.11.2014 Názory/ príloha Osa, str. 3

Rodina je ten najvzácnejší priestor, kde žijeme svoje každodenné životy, radosti i trápenia.

Je smutné, že sa rodina redukuje na politickú otázku a že sa v nejakom imaginárnom priestore vytvára „názor“ na rodinu bez akejkoľvek súvislosti s realitou života.

Nepotrebuje referendum

Témy otázok referenda neohrozujú naše rodiny, ale to, že (nielen) my ženy často nemáme zamestnanie, takže nemôžeme sebe a svojim rodinám dopriať kvalitné potraviny, oblečenie, počítač, televízor či moderné spotrebiče, nehovoriac o návšteve kultúrnych podujatí, výletoch či rodinných dovolenkách. To, že musíme často prijať prácu, ktorá nie je adekvátna nášmu vzdelaniu alebo nie je v súlade s našimi túžbami.

To, že ak máme deti, sme pod ustavičným tlakom rozdeľovania času a pozornosti medzi rodinu a prácu a mnohokrát musíme pracovnú ponuku odmietnuť, pretože zamestnávateľia nie sú ochotní vychádzať ženám v ústrety. To, že aj napriek tomu, že nás práca baví, faktom ostáva,

že sme koncentrované v najslabšie platených zamestnaniach (zdravotné sestry, opatrovatelky, predavačky, kaderničky, asistentky, upratovačky, učiteľky a pod.).

Ak pri hľadaní práce povieme, že máme deti, často robotu nezískame. Ak sme primladé, nemáme pre zamestnávateľa dostatok praxe a tiež sme preňho v „nezaujímavej“ situácii, že deti možno v blízkom čase budeme mať. Ak sme pristaré, z nejasných príčin, hoci už máme dostatok času, deti odrastené a môžeme sa venovať sebe a svojej kariére, tiež sa nám nedarí získať pracovné miesto.

Ak máme inú farbu pleti alebo je zjavná naša etnická príslušnosť, naše šance na nájdenie si zamestnania sú ešte nižšie. Ak sa ocitneme v kritickej situácii, naša rodina sa rozpadá alebo každá piata z nás zažíva násilie v partnerskom vzťahu, to všetko sú pre nás hlboké rany na celý život, pričom sa často nemáme kam a na koho obrátiť. To je to, čo naše rodiny potrebujú riešiť...

Je to ľudské

Ako matky milujeme svoje deti bez ohľadu na ich sexuálnu orientáciu, pretože vychovať z nich dobrých a slušných ľudí je to, o čo ide. Súcitíme s matkami, ktorých dieťa (a s ním celá rodina) musí čeliť každodennému odsudzovaniu a tlaku spoločenských predsudkov.

Ako mysliace, cítiace a empatické bytosti sa nemôžeme prizerať tomu, ako chce referendum svojou jednostrannou názorovou orientáciou presvedčiť ľudí o menejcennosti tých foriem rodiny, ktoré rovnako ako my dávajú lásku a pocit domova svojim členom či deťom v nich žijúcim.

Rodina bude vždy taká, akú si ju urobia ľudia – bez ohľadu na to, čo bude napísané v ústave či v akomkoľvek zákone. Sme si isté, že Slovenská republika musí zabezpečiť ochranu pre všetky rodiny rovnako. Lebo tak je to správne a spravodlivé. Lebo tak je to ľudské. A napísali sme to aj prezidentovi Slovenskej republiky. Výsledok poznáme.

12. Chceme spolu žiť aj zostarnúť

Roman Dulgerov, Danko Beran, blogeri | 29.11.2014 Názory/ príloha Osa, str. 4

S mojím Dankom som sa zoznámil niekedy v 92-om roku. V marci 1993 sme sa rozhodli, že budeme žiť spolu ako partneri.

Obaja mladí, ale už s množstvom rôznych skúseností s našou orientáciou v kontexte spoločenskej akceptácie. Rôzne druhy zážitkov, a mnohé z nich neboli z najpríjemnejších, nám umožnili o to viac si vážiť jeden druhého, náš rodiaci sa vzťah. Preto sme – obaja vyhľadovaní po láske a pocite blízkosti milovanej osoby – uzavreli dohodu. Či skôr sľub. Chceme spolu žiť a chceme spolu zostarnúť. Ruka v ruke. Moje problémy sú aj Dankovými a Dankove prežívam s rovnakou intenzitou aj ja, akoby boli moje vlastné.

V dobrom aj v zlom

Svoj sľub sme spečatili obradom. Pozvali sme svojich najbližších priateľov a v byte našej kamarátky Ireny sme si sľúbili lásku. Tento sľub sme si dali po roku spoločného života, teda presne pred dvadsiatimi rokmi. Prečo? Lebo sme cítili veľkú zodpovednosť. Sľúbiť si lásku na celý život, to nie je len tak. To sa nerobí často a najlepšie je, keď sa tak stane len raz za život. Naše prvé obrúčky boli z hematitu. No a odvtedy sme spolu. V dobrom, zlom, v šťastí, nešťastí či v chorobe. Čo poviete? Pripomína vám to niečo? Pritom sme povahy tak rôzne, že nás raz jeden odborník na typológiu označil za opačné typy, ktoré sa nezhodujú v ničom. Zároveň však dodal, že sa spolu nikdy nebudeme nudiť, a ak sa naučíme svoje rozdielnosti akceptovať, zostaneme spolu navždy. My sme to chceli a rozhodli sme sa tak. Pochopili sme, že základ

každého láskyplného vzťahu je úplne jednoduché a nie príliš romantické rozhodnutie. Toto rozhodnutie však musí prísť z najhlbšieho vnútra.

Najprv som sa presťahoval domov k Dankovi a žil istý čas s ním, jeho matkou a malým bratom v jednom byte. Pre nikoho z nás to nebolo ľahké. Neskôr sa Dankova mama presťahovala do svojho rodného domu na strednom Slovensku. My sme prešli do dvojgarsónky a bývali sme s Dankovým bratom a jeho frajerkou, a to až dovtedy, kým sme sa konečne neodhodlali vziať si hypotéku a presťahovať sa do vlastného. Keď mal môj brat problémy s prácou a bývaním, žil u nás. Keď Dankova matka pochopila, že jej romantický sen vrátiť sa do svojho rodného domu a žiť tam je nad jej sily, a ani v penzióne sa jej príliš nedarilo, bývala dva a pol roka u nás. Nuž a moja matka? Dodnes žije v našom malom rodnom mestečku. Po náhlejš smrti otca je sama a pravidelne sa u nej s bratom cez víkendy striedame. Matka je hlboko veriaca. Keď sa po veľmi ťažkom prežívaní vyrovnala s mojím zameraním, ani nespočítame tie veci, ktoré na Dankovu veľkú a netypickú postavu ušila, či uštrikovala práve v časoch, keď nebolo peňazí nazvyš.

Láska, tolerancia a duch ochrany

Prečo to píšeme? Lebo vám chceme ukázať, že sme normálna rodina. Ja a môj Danko. Nič mimoriadne. Nič, čo by neprežívala každá bežná rodina. Ale pozor! Chceme zároveň povedať, že predstava rodiny otec, matka a deti zďaleka nezodpovedá realite. Že rodinou sú v skutočnosti všetci jej členovia, všetci príbuzní, a veľmi často aj ľudia bez príbuzenského vzťahu, ktorí sa stávajú jej súčasťou. Tvrdenia, že rodinný model otec, mama a deti je jediný správny, dehonestuje skutočný význam slova rodina, kde vládne láska, tolerancia a duch ochrany, ktorý chráni všetkých a nenechá nikoho padnúť. A vy si vážne myslíte, že by sme chceli tradičnú rodinu rozbiť? To je nezmysel. Aj keď dnes žijeme spolu sami dvaja, stále sme súčasťou našich tradičných rodín. A naše tradičné rodiny sú dávno prepojené a tvoria jeden veľký, svojbytný a stabilný organizmus, ktorého sme my dvaja dôležitou zložkou. Nechcete, aby sme sa cítili menejcenní len preto, lebo je naša prirodzenosť iná. Žili sme a vlastne stále žijeme svoj život. Varili sme spoločne na blogu. Písali sme aj ďalšie články, z ktorých mnohé nás virtuálne obnažovali až na kosť. Napriek množstvu stretov na diskusných fórach, ktoré boli často viac než nepríjemné, sme mali pocit, že situácia gejev, lesbických žien a transrodových a intersexuálnych ľudí sa na Slovensku postupne vylepšuje. Hneď po Nežnej revolúcii vznikli nové organizácie; problematika LGBTI občanov sa dostávala do povedomia, Slovensko vstúpilo do Európskej únie, prišli prvé veľmi emocionálne Dúhové Prídy. A aj keď vládne garnitúry považovali naše problémy za druhoradé, boli sme presvedčení, že otázka demokratických zmien je len otázkou času. Veľmi sme sa mýlili.

Obludné klamstvá, ktoré bolia

Proti našej menšine sa začali organizovať zástupcovia väčšiny. Hlavne z tej veriacej časti, ku ktorej sa na Slovensku hlási 68 percent občanov. Prevaha viac než zrejma. Tu vznikol priestor na to, aby kresťanskí politici a cirkevné organizácie ruka v ruke s Alianciou za rodinu využili svoj vplyv. Zneužili ľudskú neinformovanosť a často aj nezáujem dozvedieť sa niečo o živote LGBTI občanov na Slovensku. Zrazu sme sediac doma pred televízorom či počítačom počúvali, alebo čítali hrubé, nenávistné a urážlivé výroky kresťanských politikov a predstaviteľov cirkevných organizácií. Čítali sme pastiersky list z pera Konferencie biskupov Slovenska. Denne počúvali klamstvá, ktoré z nás robili najväčších nepriateľov, rozvracačov rodín a nositeľov kultúry smrti. Počúvali sme, že sme horší ako masoví vrahovia, že chceme brať deti rodičom a rozvracať tradičnú rodinu. Mnoho, mnoho ďalších nezmyselných obludných klamstiev, ktoré boleli stále viac a viac. Vyvrcholilo to plánovaným referendumom Aliancie za rodinu. Potom ako z nás urobila nebezpečného nepriateľa, rozhodla sa nad nami slávne zvíťaziť. Z pozície sily a prevahy väčšinového referenda rozhodla sa Aliancia zadupať naše práva, zadupať naše sny o tom, že raz aj my budeme môcť byť oficiálnymi partnermi. Dúfali sme, že nový prezident, ktorý sa na začiatku mandátu prejavoval ako prezident všetkých občanov, nájde schopnosť upokojiť atmosféru a ostať neutrálnym. On však namiesto toho

verejne oznámil, ako bude hlasovať. Proti našim manželstvám. Za zákaz adopcií pre rovnakopohlavné páry. Sme z toho obaja nesmierne sklamaní. Keď pre nič iné, tak kvôli ďalším generáciám LGBTI ľudí.

Nikdy počas nášho spoločného života sme sa necítili tak pošliapaní, nikdy sme nevnímali také kruté útoky na našu dôstojnosť, ktoré sme si vyslúžili len tým, že sme iní. Najhoršie je, že si to protagonisti tejto špinavej frašky vlastne vôbec neuvedomujú. V honbe za každú cenu obrániť vlastnú ideológiu v mene lásky a pravdy sú schopní tých najobľudnejších činov. My sme rozhodne neboli, nie sme a nikdy nebudeme pôvodcami žiadneho rozkladu. Pôvodcovia rozkladu sú práve tí, ktorí nás zneužili a používajú boj proti neexistujúcemu nepriateľovi na to, aby zvýšili šance na dosiahnutie svojich politických a ideologických cieľov.

13. Dobrá vôľa

Hana Fábry, občianka SR | 29.11.2014 Názory/ príloha Osa, str. 3

Vláda, parlament, Ústavný súd a naposledy už aj prezident. Všetky hlavné ústavné „veličiny“ uzavreli kruh štátnej diskriminácie LGBTI ľudí. Oficiálne tak odobrili ideový odsun Slovenska z prestížneho klubu moderných demokracií.

Premýšľam, čo by som povedala prezidentovi Andrejovi Kiskovi, keby ho zaujímalo, čo ako človek, ktorého sa „rodinné“ referendum osobne týka, hovorím na jeho predreferendové matiné. V ňom totiž neostal stáť – ako sa na štátnika patrí – iba na právne (ako-tak) pevnej pôde vyhlásenia referenda, ale sa pustil na chodníčky verejnej prezentácie svojich osobných názorov, ktoré patria maximálne tak do hlasovacej urny, prípadne ešte k poháriku vína. Šetriac vzácny čas prezidenta, financovaného aj z mojich vzácných daní, by to v skratke bolo toto:

„Pán prezident, osobnou podporou dvoch otázok „rodinného“ referenda ste deklarovali, že nie ste prezidentom všetkých ľudí. Domnievate sa, že je v poriadku, keď väčšina spoločnosti rozhodne o súkromnom živote menšiny, hoci tá už preto, lebo je menšinou, nemá šancu prehlasať väčšinu? Ozaj spravodlivé. Veríte tomu, že demokracia je iba nástrojom väčšiny na šikanovanie menšín? Naopak, neveríte, že demokracia je záštitou menšín, i keď je notoricky známe, že obrazom každej krajiny je práve to, ako sa správa k svojim menšinám? Dalí ste najavo, že namiesto ústretovosti voči hodnotám, ako je dobro, šťastie, podpora a uznanie, o ktoré nám ide všetkým rovnako, by ste pre časť svojich občanov volili pravý opak? Viete, pán prezident, dobrá vôľa ešte nikomu neuškodila.“

14. Dojemná starostlivosť

Jozef Molnár, Trnava | 03.12.2014 názor ľudu/ listáreň, str 33

Ak Aliancia za rodinu prejavuje takú dojemnú starostlivosť o slovenské famílie, mala by sa zaoberať dôležitými problémami, ktoré ich trápia.

Mladí sa zoberú, majú malé dieťa a bývajú s rodičmi. V mnohých prípadoch nejde o dobrovoľné rozhodnutie. Vlastný byt si jednoducho nemôžu dovoliť. Aliancia by mala bojovať napríklad za to, aby sa stavalo viac lacných nájomných bytov. Tiež by mohla navrhnúť, aby sa zvýšili prídavky na deti.

Pôrodnosť klesá, o pár rokov začne klesať aj počet obyvateľov Slovenska. Aliancia za rodinu by mala prísť s návrhom, čo urobiť, aby sa rodilo viac detí. Referendum, ktoré aliancia vybojovala, však vôbec nič z tohto nerieši.

15. Najvyšší čas

Peter Javůrek , Pravda | 11.12.2014 Názory/ komentáre a glosy str. 28

Dostane sa kampaň za pripravované referendum z kostolov do verejnoprávnej RTVS?

To si píšete, že sa tam dostane! Keby sme mali zrátať všetky prípady, keď sa nejaká kontroverzná agenda cez prenosy bohoslužieb objavila vo verejnoprávnych médiách, táto úvaha by nebola o ničom inom.

Pointa však nie je v tom, či sa jednostranná kampaň prepašuje z hľadiska zákona predčasne do éteru prostredníctvom RTVS – ona sa tam už objavuje, i keď zatiaľ pomerne nenápadne. Pointou by malo byť to, čo s tým mieni urobiť RTVS. Čo s tým, keď začnú duchovní zavádzať reč na takzvanú tradičnú rodinu a na smrteľné ohrozenia, ktorým v dnešnom svete rodina čelí? A nie, neprekážalo by, ak by pritom hovorili napríklad o kríze a politikoch, ktorí sa predhávajú v tom, kto zruší a zmrazí viac ekonomických výhod určených pre rodiny. Alebo hoci o nedostatku dostupných predškolských zariadení, ktorý robí rodinám zo života peklo.

Oveľa skôr budú kázať to, čo kážu už roky. Tradičná rodina je v ohrození, pretože vláda má tú drzosť zaoberať sa stratégiou ľudských práv a pretože príslušníci istej menšiny majú tú drzosť myslieť si, že sú rovnakými ľuďmi ako my, príslušníci väčšiny, a mali by preto mať i rovnaké možnosti.

Takže čo s takou podvodníckou kampaňou, ktorá sa tvári, akoby sa nechumelilo („ved’ o tom v kostoloch rozprávame odjakživa“)? Zrušiť vysielanie bohoslužieb dnes nepripadá do úvahy. Ak majú mať svoje miesto vo verejnoprávnom éteri vyárendované všetky možné spoločenské skupiny (pravdaže, okrem detí, pretože večerná rozprávka v televízii sa môže konať iba vtedy, keď sa náhodou práve niekde nehrá štvrtá futbalová liga), potom niet dôvodu, aby ho nemali aj veriaci.

Čo takto použiť pípanie, akým sa vo vysielaní obvykle prekrývajú neslušné výrazy? Hm, možno by sa takto premenili niektoré kázne na sitcomy, ale všetci akosi tušíme, že ani táto cesta nevedie. Cesta však pre RTVS nevedie ani tak, že by teraz pre vyváženie začala hneď dávať priestor aj referendumu protistrane. Porušila by zákon upravujúci kampane. Očividne na rozdiel od takej Konferencie biskupov Slovenska, pre ktorú žiadne zákony ani medzinárodné listiny neplatia...

Jedna možnosť tu však stále je. RTVS by nielen zákonným spôsobom vyvážila kampaň KBS, ale by aj naplnila svoje poslanie. Nie ďalšími diskusiami o rodine, nie tým, že naskočia na falošný náter, ktorý svojmu referendu dávajú fundamentalisti. Verejnoprávne médiá majú informovať, diskutovať, vzdelávať ľudí v tom, čo sú to ľudské práva, prečo sú dôležité, prečo keď dopustíme utlačanie jedných, vystavujeme bianco šek na budúce utlačanie nás samotných... a tak ďalej.

KBS a chromíkovci tvrdia, že referendum nie je o ľudských právach. Výborne. Potom kampaň za ľudské práva nemôže byť predreferendovou kampaňou a nemôžu sa na ňu vzťahovať žiadne príslušné obmedzenia. Ak oni hovoria „odjakživa“ o rodine, najvyšší čas, aby sme my hovorili o ľudskej dôstojnosti.

16. Ide aj o generačnú otázku

Zuzana Olexová, advokátka | 29.12.2014 názory/ analýzy a postrehy, str. 29

Otázky v referende, ktoré sa týkajú párov rovnakého pohlavia, smerovali k trom veciam. Či je možné manželstvom nazvať spolu žijúce páry rovnakého pohlavia, či tieto páry majú mať prístup k adopcii a či sa majú registrovaným partnerstvám priznať čo len čiastočne práva manželov.

Hoci poslednú otázku Ústavný súd zamietol, je zrejmé, že snaha o zákaz registrovaných partnerstiev, ktoré už uznali takmer všetky okolité krajiny, svedčí a veľkých ambíciách konzervatívnej loby.

Keďže prvá otázka je o slovíčkach a je jedno, či sa párový inštitút nazve registrované partnerstvo alebo manželstvo, referendum bude riešiť predovšetkým otázku adopcií. Niet pochyb, že tu je maximálna opatrnosť namieste. Preto aj súd zo zákona skúma, či má osvojiteľ predpoklady na adopciu, či jeho zdravotné, osobnostné a morálne predpoklady a spôsob života budú v záujme dieťaťa.

Zákon nevyklučuje, aby si dieťa osvojili aj manželia na vozíčku, obyvatelia rómskej osady a podobne, ale závisí od úradov a súdov, aby dôsledne vyhodnotili, či to zodpovedá najlepšiemu záujmu dieťaťa a v prípade, že je iná možnosť, asi ju pravdepodobne a bez diskriminácie uprednostnia.

To neznamená, že menej vhodné možnosti je nevyhnutné ústavne zavrhnúť, pretože v domovoch na Slovensku stále čaká na svoju šancu priveľa detí. Preto zákaz adopcií registrovaným partnerom teraz, kým ešte tieto ani nie sú legálne, bez hlbšej diskusie a analýzy, sa dá označiť prinajmenšom za predčasný. Ale možno nevytvorenie časového priestoru a vylúčenie diskusie je účelové.

A pokiaľ ide o zákaz registrovaných partnerstiev, ku ktorému iniciátori referenda tiež smerovali? Argumentovali ochranou rodiny. Nikde som nenašla, čím by registrované partnerstvá mali poškodiť tie heterosexuálne. S postojom, že diskrimináciou vyriešime problém, nesúhlasím.

Pred približne sto rokmi cirkev argumentovala ochranou rodiny, keď upierala ženám právo na vzdelanie, prácu a účasť na voľbách. Tiež chcela ideál rodiny budovať na úkor práv a dôstojnosti skupiny ľudí, v tomto má cirkev veľa spoločné s komunizmom.

Pokiaľ slová o ochrane rodiny budú v praxi smerovať viac k útokom ako k skutočnej pomoci v oblasti sociálnych vecí, zdravotníctva, lacných škôlok či zariadení pre seniorov, rodinu neochráni.

Predstava dvoch otcov sa nejaví ideálna. Ale pri štatistikách o rozsahu domáceho násillia, o počtoch rodín žijúcich pod hranicou chudoby a rozvodov sprevádzaných hádaním sa o deti a o peniaze, ktoré deti poznačia na celý život, sotva možno za ideál považovať jedinú normu.

Nedokázalo sa, že by registrované partnerstvá negatívne ovplyvnili život manželských párov a detí. Skôr naopak. V štátoch, ktoré rešpektujú práva párov rovnakého pohlavia, pretože vo všeobecnosti stavajú na rešpekte človeka a na princípe, že cirkevné ideológie musia akceptovať práva ľudí, nie naopak, sa rodinám darí lepšie ako v krajinách, kde je to inak.

Priklon štátu na jednu či druhú stranu závisí od histórie a kultúrno-duchovnej vyspelosti národa. Tak ako v USA sú odporcami párov rovnakého pohlavia najmä štáty bývalého otrokárskoho juhu a opakom je napríklad New York, aj Slovensko musí vybojovať vojnu s predsudkami, ktoré pramenia z histórie. A tá je poznačená aj nerešpektovaním ľudských práv a absenciou zmyslu pre zodpovednosť.

Nepochybne žiadna rodina nechce, aby jej dieťa bolo diskriminované, nech je akékoľvek. Ozdravenie rodiny však závisí od ozdravenia spoločnosti, nie od registrovaných partnerstiev. Ako povedal prezident Barack Obama, keď podporil manželstvá párov rovnakého pohlavia, je to otázka generačná.

Iste je dôležité dôsledne voliť kľúčové hodnoty, ktoré si vyberá každý sám. Napríklad rešpekt voči sebe a voči iným, ale aj zodpovednosť za svoje činy. Vraj ich naformuloval dalajláma. Možno, kresťanské cirkvi asi sotva.

17. Evanjelium podľa Anny

Hana Fábry, Ženská sieť HEPY | 08.01.2015 Názory/ dnes píše, str.30

Tak už ju mám v schránke. Pozvánku na februárové referendum. Premkla ma vďačnosť voči súčasnému slovenskému štátu.

Dopraje mi – spolu s ďalšími miliónmi cudzích ľudí – rozhodovať o vlastnom živote. Dokonca bez zvonca na krku či bez čísla na predlaktí. Koľká láskavosť! Prvá Slovenská republika židovskému obyvateľstvu nič podobné nedopriala.

„V atmosfére sviatkov lásky a rodiny obraciame sa na veriacich i na všetkých ľudí dobrej vôle, aby vo februári aktívne využili svoje hlasovacie právo a pozitívne sa vyjadrili k referendovým otázkam,“ všimol si vyjadrenie Konferencie biskupov Slovenska (KBS) britský The Economist, týždenník, ktorý sa podľa vlastných slov „zapája do neľahkého boja inteligencie s neznalosťou, z ktorých jedna nás ženie neustále dopredu a druhá nášmu vývoju bráni“. Článok, ktorý sa referendu venuje, sa príznačne volá Neobčianska spoločnosť.

Pí-ár kazateľnicu v každej obci LGBTI komunita nemá. Ani starostov či noviny ako v Pezinku. Zato referendová Aliancia, ktorá popiera prepojenie s akoukoľvek ideológiou, sa môže úplne spoľahnúť na podporu z prostredia katolíckej cirkvi a jej svetského (aj môjho) rozpočtu. A tiež na pomoc cirkvi kedysi údajne zreformovanej.

Počas sviatkov pokoja a preplnených kostolov tasili propagandistické zbrane aj evanjelickí biskupi. Aj oni v bratskej láske vyslali veriacich k referendu: „Kresťanov jednoducho musí byť počuť a musia byť zreteľne identifikovateľní – v pozitívnom zmysle slova.“

V duchu najlepších slovenských tradícií sa k cirkvám s „kampaňou za rodinu“ (sic!) aktívne pridávajú aj viac alebo menej otvorené neonacistické úderky. A nikomu to neprekáža. Ani politikom, ktorí referendum podporujú, ani takzvaným slušným veriacim nie. Jeden boh, jeden národ, jediná správna rodina.

„Základ problému, ktorý spočíva vo viere katolíckej cirkvi, je, že má bohom dané právo, povolenie a nebeský mandát hovoriť ostatným, čo majú robiť. Nielen vo verejnom, ale aj v súkromnom živote,“ citujem slová svetovo uznávaného intelektuála Christophera Hitchensa z jeho známej reči o cirkvou oficiálne priznaných omyloch. Omyloch, ktoré neboli žiadnou „selankou“. Zneužívať Vianoce na svoje „pozitívne“ ciele, na to sme si už zo strany cirkvi zvykli. Jej súboj s pokrokom nikdy nebol čistý, prečo by ním mal byť práve teraz? Dal však podnet na napísanie slov, ktoré konečne priniesli úľavu nielen mne ako ateistke, ale určite aj mnohým veriacim.

Evanjelická farárka Anna Polcková pomenovala vo svojej – v slovenskom kostole nevidanej – vianočnej kázni aj podstatu nezmyselnosti referenda: „Niektorí kresťania za zachovanie hodnôt manželstva a rodiny demonštrujú. Žiadajú referendum, aby hodnotu manželstva a rodiny potvrdili. Bolo by však namieste pýtať sa, či je toto cesta, ktorá naše rodiny vylieči. Odpoveď tušíme. Riziká, ktoré ohrozujú naše domovy, nehrozia rodinám zvonka. Pochádzajú z ich vnútra.“ Tu sa žiada dodať už iba amen. A ďakujeme, pani farárka.

18. Z princípu či zo zákona

Peter Javůrek | 19.01.2015 názory/ komentáre a glosy, str. 28

A kde je mama? pýta sa chlapček, ktorého si zo vzornej pestúnskej rodiny práve prišli „odobrať“ dvaja homosexuáli. Isto na povel nejakého zlovoľného juvenilného súdu, zasadajúceho v tmavých tajných chodbách pod budovou ministerstva spravodlivosti.

Nuž, milý Adamko, je tu aj iná možnosť: možno by si ťa chcel osvojiť niekto z tých vyše 400-tisíc signatárov petície, všetko určite vzorových členov tradičných rodín. A bolo by po probléme aj bez referenda. Zlí gejovia, ktorí by z teba isto vychovali jedného z nich (ako ti to ochotne potvrdí MUDr. Rakús a iní šarlatáni), by museli odísť s dlhými nosmi...

Dosť vtípkovania. Je len dobre, že sa hrubozrnná demagógia a zneužitie detí na masírovanie emócií, čiže to, čo považuje Aliancia za rodinu za svoju kampaň, nedostane na obrazovky našich najrozšírenejších televíznych staníc. I keď sa niektorí ľudia domnievajú, že takáto

kampaň by bola nevyhnutne kontraproduktívna, hlúposť a silu predsudkov neradno podceňovať. Stačí sa pozrieť, aký úspech majú tie všemožné konšpiračné internetové stránky, ktoré prekrúcajú skutočnosť často ešte primitívnejšie a okatejšie ako KBS, pardon, AZR.

Televízie, ktoré jedna po druhej odmietli vyselať kampaň AZR, pritom nemuseli byť vedené principiálnymi či hodnotovými motívmi. Celkom stačilo, ak ich k tomu viedol zákon a hrozba pokút. Ak by bola totiž niektorá z televízií odvysielala tieto klipy, znamenalo by to, že poskytla svoj vysielací čas na politickú (a náboženskú) kampaň. Taká však nesmie ísť na obrazovky bez protistrany.

No a protistrana ku klipom AZR de facto neexistuje. Jednoducho preto, lebo ľudia, ktorí považujú referendum za nedemokratické, nemajú svoju Alianciu. Nemajú zdroje na billboardovú a televíznu kampaň, pretože okrem iného nemajú k dispozícii fondy, ktoré by sa dali vytunelovať tak, ako sa tunelujú štátne príspevky na cirkev.

No a napokon odpovedať Chromíkovi na televíznu propagandu rovnakou propagandou by znamenalo dať sa vtiahnuť do „hry“. Tu však ide o to odmietnuť legitimitu útoku fanatikov na ľudské práva. Inými slovami, ľudské práva proti fanatikom v tomto prípade neubránime tak, že im skočíme na návnadu a prideme k urne povedať svoje NIE. Ľudské práva ubránime tak, že sa v tomto márnom referende jasne vyjavi, že fanatikov je u nás v skutočnosti ešte stále menšina.

V konečnom dôsledku teda nezáleží, či televízie odmietli AZR z princípu, alebo zo strachu z pokút (optimisti medzi nami môžu dúfať, že za tým bola zmes oboch príčin). Klamať môžu ďalej farári v kostoloch a fanatici na internete; medzi reklamy na šampóny a mobilných operátorov sa im svojich pár minút lži a nenávisti dostať nepodarilo. Aj keď o to veľmi stáli.

Škoda-preškoda len, že zákon, ktorý tak pekne upravuje pôsobnosť televízií v oblasti politickej a náboženskej reklamy, nepamätá aj na štátne inštitúcie. Rôzni miliónárski krčmári a jachtári, ktorí sú už prichystaní začať sa na povel zborovo prežehnávať, by aspoň mali o čom premýšľať.

19. Čiara medzi nami

Peter Javůrek | 28.01.2015 názory/ komentáre a glosy, str. 30

Na stránke Aliancie za rodinu sa môžeme okrem iného dozvedieť, že čo sa týka rôznych videí, letákov a iných materiálov, ktoré nie sú priamo vytvorené alianciou, „Aliancii za rodinu neprislúcha posudzovať to a akokoľvek komentovať“. Ale ba? Naozaj je také ľahké zbaviť sa zodpovednosti za atmosféru, ktorú sa im podarilo rozduchať?

Aj keby sme im priam chceli veriť, že oni s tým naozaj nemajú nič spoločné, Anton Chromík a ostatní sa mali zreteľne a jasne dištancovať od takej podpory, ktorá je spojená s vyvolávaním nenávisti. Keďže to nerobia, je zrejmé, že im v princípe ani takáto podpora neprekáža. Len nech je to podpora.

Aj taká podpora, ako slová toho rozguraženého farárka („Zobuďte sa, zastavte mor tretieho tisícročia! Postavte železnú oponu takej tolerancii a prekrúcaniu! Vytlačte túto špinu za hranice štátu!...“), čo sa ich minulý víkend pokúsil dostať do celoštátneho vysielania verejnoprávnej televízie. Nuž pod také slová by sa bol vďačne podpísal ktorýkoľvek z vrcholných nacistov. Je to totiž sloh ako z úvodníka Der Stürmer.

A vôbec to nebol jediný prípad, keď kňaz vyháňa ovečky k referendovým urnám stredovekým vyvolávaním iracionálneho strachu (stokrát vyvrátené lživé historiky o „kultúre smrti“) a napokon aj stredovekým slovníkom. Je to len prípad, na ktorom sa opäť vyjavilo, že cirkevnej hierarchii to neprekáža. Tentoraz prešovskému gréckokatolíckemu arcibiskupstvu, ktoré tvrdí, že verejnoprávna televízia porušuje náboženskú slobodu prejavu (!), keď sa odmieta nechať zneužiť na šírenie podobných nehorázností.

Občasné výzvy, ktoré sa pokúšajú zmraňovať oba tábory naraz a kážu o akomsi spoločnom zmierení, sú tentoraz celkom mimo. Kto sú vlastne tie tábory? Heterosexuáli verzus LGBTI?

Čistý nezmysel. Kresťania verzus ateisti? Čistá lož, ktorú sa ľudom snaží podsúvať AzR spolu so svojimi tútormi z KBS a niektorými údajne kresťanskými politikmi.

Skutočná deliaca čiara tu dokonca neprebíha ani medzi ľuďmi, ktorí k referendu pôjdu, a tými, čo nepôjdu. Pre ďalší osud Slovenska by bolo lepšie, keby tých prvých bolo čo najmenej, ale úprimne pomýlení či málo informovaní ľudia ešte nie sú ten najväčší problém. Problém nie sú veriaci. Problém sú manipulátori, šíritelia lži a fanatici. Referendum je súčasťou ich pomsty za naše hlásenie sa k Európe. Súčasťou snahy vytrhnúť nás kamsi do civilizačného limba, v ktorom bude opäť možné úplne všetko. Tadeo prebieha skutočná deliaca čiara.

Problém nie je iba jedno falošné občianske združenie a malá revolúcia „kresťanskej politiky“, ktorá sa u nás chystá. Problémom sú aj politici, ktorí sa jeden po druhom hlásia k referendu, akoby ho div sami nevymysleli, ale keď sa majú verejne postaviť proti zlu, ktoré sa pokrytecky oháňa úctou k inštitúciám či tradíciám, zbabelo čušia. A najhoršie je, že čušia nie preto, lebo sa boja zla, ale preto, lebo sa boja, aby neprišli o hlasy. Lebo im je, práve tak ako Aliancii za rodinu, skrátka každá podpora dobrá.

20. Referendum? Nie, nejdem

Hana Fábry, občianska publicistka | 29.01.2015 Názory/ Dnes píše, str.30

Milá gazdinka, konečne si môžeme spolu pohovoriť. Deti sú v škole, to najmenšie už zase spí. Manžel, ako sa na hlavu rodiny patrí, si pri káve prelistoval svoj obľúbený denník Slovákov kríž a vysvetlil ti problémy spojené s islamizáciou a homosexualizáciou Európy. Nech aj ty vieš, čo sa vo svete deje.

Pred odchodom do práce zaujal odmietavé stanovisko k návšteve kina najstaršej dcéry, doma je dosť čo robiť. Chlapec na futbal, naopak, nielenže môže, ba musí ísť, no nie s tými chuligánmi ako minule, postaraj sa o to. S nákupmi pre rodinu sa už síce na teba spolieha, ale predsa len pripomenie, že nemáš rozhadzovať, na chlieb sa ťažko robí. Bozk na čelo (prečo je už ráno taká spotená?).

Pes za ním vybehol, keď privieral bráničku. Vyslúžil si láskyplné pohladenie. V sobotu si vyrazíme spolu na poľovačku, neboj sa. Fara organizuje prednášku o zodpovednom rodičovstve a žena bude musieť ísť, pretože (ale toto iba potichu) sú tie tri deti na jedného ocka živiteľa vyše hlavy. A my si urobíme tiež program podľa svojho gusta, Azorko. Na nezaplatenie tie vďačné psie očiská.

Ocko v práci – a ty si choď tiež za svojimi povinnosťami. Len si to predstav, tvoje spolužiačky z univerzity prídu domov až večer, uťahané riešením problémov, ktoré aj tak dotiahne až ich nadriadený. Chlap je chlap. A ty? Ty si počas dňa môžeš všetko pekne rozplánovať. Všetko dôležité po poriadku. Kedy postavíš na polievku, kedy vyžehlíš bielizeň a poupratuješ, čo treba, kedy zbehneš s malým na vychádzku, kedy k svokre po zaváraniny a do obchodu – a cestou domov ešte stihneš s kamarátkou z pieskoviska jedno presso (no to naozaj veľmi potichu).

Teraz ale malý ešte spí, máš čas sadnúť si k počítaču – tvoja fejsbuková skupina diskutuje už dva dni o ostatnom bioetickom e-maili pani Tutkovej. Niektoré veci sú pritiahnuté za vlasy, no manžel si je istý, že sa nemýli. Ani Aliancia. Ani biskupi. Že tú špinu treba vyviezť za hranice. Pomoc národu v pravú chvíľu. Tie liberálne hodnoty a islamizácia ohrozujú starý kontinent a médiá im ešte idú po ruke. Aj súdy si kúpili. Aj televízie. Hovoril muž. A ešte povedal, že ho mrzí, že si zo školy nepamätá nič z ruštiny. Iba správam z Ruska sa dnes dá veriť.

To čo je za letáčik v schránke? Referendum? V kostole pán farár nakázal označiť tri razy áno. Treba ísť. Radšej ako do pekla. Ešte pred prednáškou o rodičovstve. Aj keď, ale toto naozaj vyslovene pošepky, kde by dnes mohla byť, keby si vedela, že sa môžeš chrániť pred skorým tehotenstvom?

Pst, tri krásne deti a manžel ti nestačia? Ani ťa nebije ako Majku od susedov ten jej. Nepokúšaj osud, skončíš ako matky z Nórska, ktorým kradnú deti. Z normálnych rodín. A dávajú ich teplým, aby z nich vychovali ďalších teplých. A k tomu ešte islamizácia, cigoši, bezďáci, kam ten svet speje?

Poznáte sa? Alebo nie? Ozaj, opýtal sa vás niekto, čo chcete vy? V akej rodine chcete žiť vy? Lebo veď to referendum je o... No nič, máte svoj rozum. A cit.

21. Koniec sveta nebude

Peter Javůrek Pravda | 31.01.2015 Názory/ komentáre a glosy str. 40

Verejnoprávna RTVS poskytla cirkvi plnohodnotnú náhradu za neodvysielané nenávisťné lži jedného farára: rozhlas odvysielala aspoň obyčajné lži v podaní Konferencie biskupov Slovenska.

Naši biskupi sa do predreferendového týždňa vrhli so zápalom chiliastov, očakávajúcich koniec sveta a súdny deň. Celý týždeň má byť zasvätený „novéne“, čo majú byť prosby a modlitba za rodinný život. No a v noci zo 6. na 7. februára KBS odporúča konať špeciálnu celonočnú adoráciu za rodinu pred referendom.

Uf. Nečudujte sa, keď budú niektorí zapálení duchovní v deň plebiscitu uťahaní ako stará pružina. My však vieme, že sa koniec sveta určite nechystá: niet žiadneho náznaku, že by sa biskupi chceli v dohľadnom čase zbavovať majetku...

Celý týždeň má otvoriť pastiersky list KBS, ktorý odvysielajú aj v rozhlase. Tento list pekne ukazuje, o čo tu ide. Nie preto, lebo biskupi vyzývajú veriace, aby išli hlasovať a zaškrtli trikrát áno. Ani nie preto, lebo pritom odkazujú na svoju vieru a pápeža. Pastiersky list ukazuje, aké prázdne je celé referendum preto, lebo okrem toho, čo sa dá uviesť slovami: „ja verím, že...“ alebo prípadne: „myslím si, že...“ obsahuje iba obyčajné lži.

Výpočet európskych „faktov“, ktoré majú podľa biskupov oprávňovať slovenské referendum, je znôška prekrútených alebo čisto lživých tvrdení, vychádzajúcich z pochybných zdrojov. Takými sú konšpiratívne internetové stránky či blúznenie rôznych sektárov, ktorých neuznáva ani Vatikán. Našej Konferencii biskupov sú však dosť dobrí na to, aby od nich preberala blato, ktoré sa usilujú hádzať na „skazenú Európu“.

„Eutanázia detí v Belgicku“: A čo má táto nepochybne citlivá a v celej Európe diskutovaná vec spoločne s našim referendom?

„Šikanovanie a pokutovanie veriacich rodičov v Nemecku za nesúhlas so sexuálnou výchovou ich detí“: Áno, prípad pokutovaných rodičov, členov obskúrnej sekty, ktorí odopierali svojej dcére v pubertálnom veku sexuálnu výchovu, ktorá je riadnou súčasťou vyučovania. A?

„Podsúvanie homosexuálneho správania deťom a mládeži ako rovnocennej alternatívy k manželstvu vo viacerých ďalších krajinách“: To akože homosexualita je alternatívou pre heterosexuála a naopak? Vedeli by biskupi vymenovať zopár z tých „viacerých ďalších“ krajín, kde sa niečo takéto mládeži „podsúva“? Teda, okrem Slovenska, pretože, ako vieme, u nás bludy o rovnocenných alternatívach, z ktorých si môže človek vlastnou vôľou vybrať, podsúva ľuďom cirkev a šarlatáni, čo tvrdia, že sa to dá dosiahnuť pomocou medicíny.

„V gender ideológii ide o nevedecké a ideologické tvrdenie, že dvojaká pohlavnosť – ženská a mužská – vlastne ani neexistuje“: Potrebuje tento nezmysel ešte nejaké dovysvetlenie? Slovenskí biskupi sú odtrhnutí od reality ako tí poslední hltači konšpiratívnych webov. Nemajú argumenty, a tak šíria lži a zastrašujú veriace neexistujúcimi hrozbami. A to hrozbami, ktoré je v ich pokrútenej mysli navyše možné zastaviť tým, že budeme hlasovať proti svojim sestram a bratom. Toto referendum je prázdne a zlé.

22. Hriechy ružolícich nadšencov

Keďže ako tretie dieťa v tradičnej rodine ma moji „ekumenickí“ rodičia akosi nestihli zaniest' na krst, mama žartom vravievala, že som pohan. Sám by som položartom povedal, že som nezaboh, ale podľa slovníka je toto slovo pejoratívne – a ja sa pejoratívne necítim.

Hádam by som sa vyhlásil aj za ateistu, lenže toto slovo mi zhnusili komunisti, ktorí takto označovali toho, kto aktívne bojoval proti náboženstvu. Náboženský pohľad na svet mi síce nikdy nebol blízky, ale vždy som ctil slobodu jednotlivca žiť podľa vlastných predstáv.

Mohol by som byť aj neveriaci, ale to zasa vyzerá, akoby som neveril v nič. A ja predsa verím v toľko vecí: v priateľstvo, v lásku, v silu umenia – proste v človeka, lebo jedine s ním sa mi tieto javy spájajú. S človekom, nie s Bohom. Človek je tu dôležitý.

Ideológia verzus zdravý rozum

Zjavne nie pre každého. Pre niekoho je ideológia oveľa dôležitejšia. Podľa starého vtipu bol socializmus víťazstvom ideológie nad zdravým rozumom. Každá ideológia má tendenciu víťaziť nad zdravým rozumom. Aj tá kresťanská. Z nej vychádza aj Aliancia za rodinu, ktorej sa zatiaľ viac-menej „úspešným“ pôsobením (je úspech v niečom negatívnom úspech?) darí zaplniť priestor v médiách.

Záujem o problematiku a kamarát Google ma priviedli na webové stránky rozličných katolíckych spolkov, kam by som inak nezablúdil ani omylom. To, na čo som tam natrafil, nemalo veru nič spoločné so všeobjímajúcou kresťanskou láskou.

„Aliancia za rodinu je občianska iniciatíva, ktorá sa neviaže na žiadnu ideológiu, vierovyznanie či politickú stranu a je otvorená pre všetky organizácie, ktoré združujú ľudí dobrej vôle, ktorí sa stotožňujú s jej cieľmi,“ píše sa vo vyhlásení AzR. Mohutná podpora zo strany cirkví, Konferencie biskupov Slovenska či Kresťanskodemokratického hnutia je očividným popretím jeho pravdivosti, čiže zaváňa to klamstvom. A pokiaľ viem, klamať je hriech.

Homoloby so stanovami

AzR síce vyhlasuje, že bojuje ZA rodinu, v skutočnosti však bojuje PROTI – proti manželstvám osôb rovnakého pohlavia, proti registrovaným partnerstvám, proti adopcii detí rovnakopohlavnými pármí, proti sexuálnej výchove v školách. A najnovšie aj proti akejsi fiktívnej homoloby.

Čertvie, čo to vlastne má byť. Žeby občianske združenia, ktoré majú vo svojich stanovách ochranu práv ľudí s odlišnou sexuálnou orientáciou? Napríklad Iniciatíva Inakosť či Queer Leaders Forum? To si môžeme len domýšľať. V každom prípade obe tieto združenia svoje ciele otvorene deklarujú a na webových stránkach majú zverejnené stanovky – na rozdiel od AzR, ktorej stanovky by ste na jej stránke márne hľadali.

V demokratickej spoločnosti má AzR právo bojovať za čokoľvek a proti čomukoľvek, ak to nie je v rozpore s platnou legislatívou. V boji proti je tu istá tradícia: podobní „nadšenci“ v minulosti bojovali proti „bezvercom“ v križiackych výpravách, upaľovali bosorky či reprezentantov progresívneho myslenia (Giordano Bruno, Ján Hus).

V minulom storočí im zasa poriadne dlho trvalo, kým vzdali boj proti volebnému právu žien či rovnoprávnosti černochovo. Žiaľ, dosiaľ si nevšimli, že bojujú proti veterným mlynom, lebo vývoj v otázke rešpektovania ľudských práv ide stále dopredu a nedá sa zastaviť ani v otázke práv sexuálnych menšín.

Manželstvá či registrované partnerstvá osôb rovnakého pohlavia vrátane práva na adopciu detí sú dnes realitou v mnohých krajinách Európskej únie. Príslušné zákonné úpravy schválili parlamenty reprezentujúce vôľu občanov. To si tých niečo vyše 400-tisíc signatárov petície

AzR myslí, že sú múdrejší ako desiatky miliónov svojprávnych európskych občanov? Ak áno, zaváňa to pýchou. A pýcha je jedným z hlavných hriechov.

Milujem ťa odtiaľ potiaľ

Predstavitelia AzR zdôrazňujú, že proti svojim bratom a sestram, ktorí sú inak sexuálne orientovaní, nič nemajú, naopak, milujú ich ako svojich blízkych a sú pripravení im pomôcť. Preložené do svetského jazyka: Uznávam ťa, milujem ťa a zároveň ti upieram práva, ktoré si ja slobodne užívam. De facto ťa tým vyhlasujem za menejcenného človeka. Som pripravený kedykoľvek ti pomôcť potlačiť vlastnú prirodzenosť a nechať ťa osamelého potácať sa životom. Odznieva aj argument vycicaný z prsta: gejovia sú promiskuitní, vyznávajú „voľnú lásku“. Ale keby dvojice šťastných a verných gejov chceli oficiálne spečatiť svoj vzťah, treba im v tom za každú cenu zabrániť. Lebo len naše zväzky, naše spojenia sú posvätné, tie vaše sú fuj! Toto je naozaj nekresťanské. A farizejské, samozrejme. Myslím, že aj farizejstvo je hriech.

Pomáhať pri hriechu

Aj v rámci AzR bezpochyby funguje prirodzené rozvrstvenie – od ideológov, iniciátorov kampane, cez nadšených prívržencov, čo si osvojili ich pseudoargumenty, až po pešiakov, ktorí popri plnení každodenných pracovných a rodinných povinností nemajú čas študovať súvislosti. Preto bezmedzne dôverujú tým, ktorí im poskytnú hotové návody. A tak vykročia k referendumným urnám, lebo tak povedal pán farár, tak to bolo v pastierskom liste, tak to napísali v Katolíckych novinách.

Zdá sa mi, že posielat' ľudí na referendum aj s návodom, ako hlasovať, napĺňa skutkovú podstatu jedného z tzv. cudzích hriechov: „dávať iným radu na hriech“. A ísť hlasovať o niečom, o čom nie som dobre informovaný, znamená zasa „pomáhať pri hriechu iných“.

Štipku nádeje vo mne vzbudzujú hlasy tých nebigotných, rozmyšľajúcich, skutočných kresťanov, ktorí svoj názor vyjadrujú vetou: „Na referende sa nezúčastním práve preto, že som kresťan.“ S takými rád pôjdem v nedeľu o štvrt' na šesť ráno na omšu do kapucínskeho kostola.

Každý špás niečo stojí

Eugenický experiment zvaný referendum o rodine nás bude stáť vyše šesť miliónov eur, ktoré by sa určite dali využiť zmysluplnejšie. „Zväčšovanie biedy chudobných, vdov a sirôt,“ ku ktorému referendum nepriamo prispeje, patrí medzi do neba volajúce hriechy.

Ako som už predoslal, som pohan, neznaoboh, neveriaci či ateista – vari všetko dokopy alebo nič z toho – a tak v otázke hriechov nemám celkom jasno. Vlastne mám, len to nekonzultujem s katechizmom, ale so svojim svedomím. Svedomie môže totiž veľmi úspešne plniť podobnú funkciu ako Boh.

Pokiaľ ide o hriechy, neviem, ako si to s Bohom vybaví tí ružolíci nadšenci z AzR, ktorí s blaženým úsmevom na tvári a so svätým odhodlaním v očiach pošliapávajú ľudské práva svojich blízkych a vyzývajú na ich pošliapávanie aj ostatných.

Bože, odpusť im, lebo oni nevedia, čo činia. Alebo to, naopak, vedia veľmi dobre?

23. Aj o zajtrajšku

Michael Augustín, politológ | 03.02.2015 názory/analýzy a postrehy str.31

Pastiersky list Konferencie biskupov Slovenska, ktorý v nedeľu zaznieval v katolíckych kostoloch, bol pochopiteľne adresovaný najmä tým veriacim, ktorí sa z rozličných dôvodov k blížiacemu referendu neplánujú ísť.

Svedčí o tom dikcia textu: „Ak už nie nás, tak aspoň pápeža počúvajte.“ Tým, čo k výčitkám nedospeli ani tak, mali pomôcť rôzne dôvetky kňazov, ktorí už s citelnou beznádejou poznamenali, že pre tých, čo v sobotu nepôjdu okružkovať trikrát áno, je úplne zbytočné, aby sa dali v kostole sobášiť alebo si nechali pokrstiť deti.

Zápas proti „triednemu“ nepriateľovi, ako sa tomu hovorilo kedysi, nemusí byť nevyhnutne bojom so zbraňou v ruke, nesie však podobné charakteristiky. Stotožnenie sa s kresťanskou identitou je u niektorých také silné, že by sa hádam nebáli pristúpiť ani k tvrďšiemu konaniu, ak by pápež zrazu povedal, že to nie je hriešne. V histórii sme boli svedkami takých situácií. Nebude málo veriacich ani klerikov, ktorí sa rozhodnú pre inú ako kladnú voľbu. Preto ich postoj má takú cenu, akoby si v inej situácii, v inej dobe alebo v inom náboženstve povedali, že nepôjdu lynčovať, hoci by to práve nemusel byť hriech.

Čím sa bude líšiť dnešok od dní po referende okrem toho, že si uľavíme od veľkého emocionálneho vypätia? Sotva v nedel' ráno niekto vstane tolerantnejší alebo chápavejší. Už iba pár dní a prestaneme myslieť na to, čo v tejto spoločnosti bude naďalej prítomné. Všetko, čo sa povedalo a napísalo, sa totiž vráti pod koberec verejnej diskusie, odkiaľ to vyšlo. V dohľadnom čase sa môžeme tešiť na nových politických aspirantov, ktorí si overili, že masírovať nízke pudy, stereotypy, strach z neznámeho a neznalosť stále zaberá, dokonca bez väčšieho úsilia prináša multiplikačné účinky.

24. Výsledok referenda? Už teraz istý ortiel'

Milan Čupka, Pravda | 31.01.2015 magazín vikend str. 14-16

Scenáristi seriálov svojim postavám vymýšľajú charakteristické frázy, ktoré zľudovejú. Keď poručík Columbo rozlúskne prípad, povie páchatel'ovi to typické: "A ešte jedna vec..." Keď Joey Tribbiani z Priateľov balí dievča, široko sa usmeje a zahlási: "Ako sa máš?"

Zo Simpsonovcov je najznámejšie nešťastné "D'oh!" v podaní Homera Simpsona. Málakto si však pamätá, že svoju frázu má aj vedľajšia postava, manželka reverenda Helen Lovejoyová. Vlastné frustrácie skrýva za vetu: "A čo deti? Pomyslel niekto na deti?"

Teatrálne zvolanie Helen Lovejoyovej "A čo deti!?" získalo v malomeštiackom prostredí Springfieldu vždy silný ohlas. Scenáristom fráza pomohla k zaujímavej zápletke. A trvalo to približne 22 minút, kým na konci epizódy zvíťazil zdravý rozum a diváci spolu so Springfieldčanmi zistili, že o deti naozaj vonkoncom nešlo. Aj Aliancia za rodinu používa pred blížiacim sa referendum metódy Helen Lovejoyovej. Horšie je, že následky ich frustrácie nebudú trvať 22 minút, ale roky. A že práve "vd'aka" ich referendu ide naozaj aj o deti.

Nie však o tých asi 96 percent "tradičných" detí. Skôr o deti, ktoré práve v citlivom období pred prekročením prahu dospelosti v sebe spozorujú, že sú odlišné od väčšiny. Aké náročné je pre mladých gejov, lesby, bisexuálov či transrodových (LGBT) oznámiť okoliu, že sú práve tým, čo časť spoločnosti označuje za kultúru smrti? Prichádza hnev, strach, ľútosť. Obavy o stratu najbližších. Ako prebieha coming out (verejné oznámenie inej orientácie či rodovej príslušnosti) na Slovensku? A bude po referende ešte komplikovanejši?

Rodičom ako posledným

"Môj syn sa môže poďakovať svojmu mladšiemu bratovi, heterosexuálovi, ktorý mi už ako malý oznámil, že má v škôlke 'frajerku' Adama. Vtedy som začala rozmýšľať, aká by bola moja reakcia, keby mi také čosi oznámil vo vyššom veku a už vážne," rozhovori sa Jarmila Toporová. Napokon si tým o pár rokov naozaj prešla – ale so starším synom. "Čo som mu povedala? Že som vždy chcela mať zaťka," usmeje sa. "Chcem len, aby bol môj syn v živote šťastný, a koho si on vyberie za svojho partnera, toho ja budem akceptovať."

Reakcia pani Jarmily je sympatická, no vôbec nie bežná. Katarína Franeková pôsobí v LGBT komunitnom Q-Centre, kde poskytuje psychologické poradenstvo. "Obsahom nemusia byť nutne len témy spojené s rodovou identitou a so sexuálnou orientáciou, všetci sme ľudia a riešime aj obyčajné problémy. Ale keďže sa špecializujeme na túto komunitu, najčastejšie s klientmi hovorím o témach spojených s rozpoznávaním svojej identity, so seba prijatím a s ich coming outom," vysvetľuje psychologička.

Samozrejme, jej kanceláriou prejde len zlomok LGBT ľudí. Väčšina, podobne ako Peter Topor, syn pani Jarmily, musí najskôr spracovať svoju odlišnosť vo svojom vnútri a zvyčajne bez akejkoľvek cudzej pomoci. "U mňa to bolo niekedy na základnej škole. Súčasťou toho procesu bolo aj to, že som si našiel priateľku, keďže v rámci toho, ako je spoločnosť nastavená, som chcel sám seba presvedčiť, že ja predsa nemôžem byť inak orientovaný. Ale nepodarilo sa," hovorí ďalej Topor, ktorý je v súčasnosti študentom na strednej škole.

O svojej inej orientácii povedal najskôr svojej najlepšej kamarátke. Ani medzi vrstovníkmi si však dlho nebol istý. "Najskôr som mal vždy potrebu overiť si konkrétneho človeka. Nenápadne som zaviedol tému k homosexuálom a keď reagoval normálne, tak som sa mu zveril. Nestretol som sa s reakciou, že by ma niekto za to zavrhol, no mnoho ľudí si myslelo, že len vymýšľam, že je to nejaká módna záležitosť. Dnes to už tak neberú," opisuje, ako o svojej orientácii postupne rozprával väčšiemu okruhu ľudí. Rodičom však dlho nie.

Prečo? "Rodičia prichádzajú na rad zväčša medzi poslednými," vysvetľuje Franeková. "Je tam totiž najsilnejší strach z odmietnutia. Deti sú v tom veku na rodičov stále veľmi nadviazané a strach, že by o nich mohli prísť, je neuveriteľný. Keď sa za mnou prídu poradiť, ako na to, neexistuje univerzálna odpoveď. Je však niekoľko typov najčastejších reakcií, tak sa im ich snažím popísať, vysvetliť, prečo rodičia tak reagujú. Pracujeme spolu na tom, ako sa emocionálne obrnúť voči neraz len dočasným negatívnym reakciám," pokračuje psychologička. Franeková svojim klientom vysvetľuje, že reakcie rodičov bývajú často podobné tým, ktorými si prešli oni sami, keď prijímali samých seba. Ak o tom rodičia absolútne netušia, najčastejšie prichádza šok. "Často i hnev. Občas taký všeobecný, ale niekedy aj celkom konkrétny. Ak malo dieťa napríklad nejakého učiteľa, ktorý bol gej, môžu začať obviňovať jeho. Hnev obracajú i na seba. Pýtajú sa, kde spravili chybu. Čo je zaujímavé, veľa rodičov to v tom prvotnom šoku vníma ako svoju chybu výchovy, čo je nezmysel, samozrejme."

Topor zažil ďalšiu z typických reakcií – akési popretie zo strany otca. "Asi dva mesiace sa tváril, akoby som mu to ani nepovedal. Nezareagoval vôbec zle, nič mi nevyčítal, akurát o tom nejaký čas nechcel počuť. Paradoxne nám to však neskôr zlepšilo vzťah. Predtým sme my dvaja veľmi nemali o čom komunikovať, a keď to prehryzol, zrazu tu bola téma, o ktorej sme sa veľmi otvorene porozprávali," pokračuje Peter. Aj reakcia jeho otca patrí k tým lepším. K zmiereniu sa so svojim LGBT dieťaťom totiž neprichádza vo všetkých prípadoch.

Stoka nenávisťi

"My sme boli taká tradičná rodina, otec alkoholik, s mamou to nemalo zmysel riešiť. Nikdy som jej to nepovedala, ale akosi to vytušila. Pred ôsmimi rokmi, bolo to chvíľu pred Vianocami, mi pred priateľkou vynadala do buzerantiek a tým sa to skončilo. Odvtedy spolu nemáme žiadne kontakty. Akurát mi občas napíše mail, aby som si už prehlásila trvalé bydlisko z Trnavy do Bratislavy," oboznamuje ma so svojím príbehom in medias res 42-ročná Andrea Pallang. Svoj prvý coming out zažila oveľa skôr, už v sedemnástich.

"Povedala som to kamarátom. Napriek tomu, že to bolo na začiatku 90. rokov, keď sa o týchto veciach moc nehovorilo a nevedelo, nik z nich s tým nemal problém a vždy ma dokázali podporiť," pokračuje Pallang, ktorá je so svojou priateľkou už ôsmy rok. "Ona to mame povedala, asi keď mala 15 alebo 16 rokov. Otcovi nikdy. Jej mama to prijala, ale s tým že sa o tom už nikdy nebudú baviť. Asi by jej to bolo nepríjemné. Ona vie aj o mne, ale nemáme spolu žiadny kontakt. Berie to ako tabu, uzavretú tému," opisuje Pallang.

V živote sa však s nepriateľskými reakciami nestretáva. "Možno je to aj tým, že žijem v Bratislave a pôsobím v umeleckej oblasti, a tá je vždy taká liberálnejšia," dodáva. S negatívnymi reakciami okolia sa dosiaľ nestretol ani Topor, ktorý navyše žije na dedine, ktorá je vždy konzervatívnejšia. "Občas na mňa možno niekto divne zazrie, ale ľudia nepekne zazrú na kdekoho. Takže ja si to ani neberiem osobne," hovorí a dodáva, že ho nikdy nikto nenapadol za to, že je gej. Nestratil ani žiadnych blízkych, ktorý by ho ako geja neprijali.

Inú skúsenosť má Martin (meno sme pozmenili, keďže respondent nechcel, aby sa jeho vzdialenejší príbuzní, ktorým zatiaľ o tom, že je gej, nepovedal, dozvedeli z novin). "Mrzí ma, že po mojom coming oute sa so mnou pár ľudí prestalo rozprávať. Boli to známi, s ktorými som sa predtým kamarátil a vždy som pri nich stál. Dnes sa síce na ulici pozdravíme, ale viem, že ma už neberú rovnako ako predtým, bočia odo mňa" vysvetľuje 20-ročný študent, ktorý je momentálne poslucháčom na univerzite vo Veľkej Británii.

Peter, Andrea i Martin sa však zhodujú v tom, že diskusia a výrazy, aké sa v posledných mesiacoch objavujú na sociálnych sieťach, sú za hranicou všetkého, čo zažili v osobnom živote, priamom kontakte s ľuďmi. Okrem sporadických urážok nikoho z nich nikdy nikto nenapadol. "To však nie je pravidlo," dopĺňa psychologička Franeková. "V Q-Centre sme riešili viacero prípadov fyzického napadnutia. Vždy však išlo len o mužov – gejov," hovorí. Navyše to, že niekoho nenapadnú a neosočujú osobne, neznamená, že nenávisť k nemu neprenikne.

A tej sa v posledných týždňoch v súvislosti s referendum naozaj vyplavila celá stoka. "Jasne, že mi prekáža, keď deň čo deň musím počúvať, ako niekoho ohrozujem," rozhovorí sa Topor. "Alebo keď som videl to skreslené video, v ktorom si prídu dvaja gejovia po dieťa. A števe ma to nielen emotívne, ale aj racionálne. Veď je to len odpútavanie pozornosti od skutočných problémov, ktoré majú rodiny u nás. V 21. storočí by som navyše očakával otvorenú spoločnosť a chápaných ľudí. Preto som z toho celého sklamaný."

"Nedotýka sa ma to. Ale počas tejto kampane ma števe to isté, čo aj mnohých mojich heterosexuálnych známych. Že sú ľudia netolerantní a že sa nevedia správať," pridáva svoj postreh Pallang. Martina dlhodobo hnevá, že ľudia stále hovoria o homosexualite ako o "defekte". "Dlhodobu sa vystavovať takýmto názorom, to vás buď zlomí, alebo, naopak, zocelí tak, že vás žiadne slová nikdy nezrania. Ja som vďačný za to, že u mňa ide o ten druhý prípad," dodáva študent, ktorý cirkus okolo referenda pozoruje len zo zahraničia.

Coming out zo vzdoru

Vráťme sa však k tomu, ako môže referendum naozaj ohroziť deti. Martina a Petra už za deti označiť nemôžeme, hoci prah dospelosti prekonal len nedávno. Pre ich mamy sú však stále deťmi. "Ja som za toleranciu, žijem si svoj vlastný život a nechám žiť svoje životy aj ostatných. Preto ma niektoré komentáre a vyhlásenia k referendu zarážajú. A presne preto mám oňho aj trochu strach," mieni Martinova mama. Pani Jarmila k tomu dodáva, že referendum podľa nej ubližuje nielen jej Petrovi, ale všetkým homosexuálom.

"Myslím, že mnohí z nich sa beztak cítia ako štvanci, a toto referendum tú atmosféru ešte umocňuje. Mrzí ma, že aj vďaka tejto atmosfére sa veľa detí nedokáže svojim rodičom zdôveriť so svojou sexuálnou orientáciou. Poznám prípad, kde syn už v zrelšom veku hrá pred svojou rodinou divadielko, len kvôli tomu, aby nezničil ich ilúzie a aby si voči nemu nevytvorili predsudky. Ja som na syna hrdá a ďakujem mu za to, že mi dokázal otvorene povedať o svojej orientácii," uzavrela pani Jarmila.

A prichádzame k reálnym deťom. Keď majú s coming outom problém aj dospelí, ako asi môžu vyjadrenia časti spoločnosti vplyvať na deti a ich identitu, prirodzenú, no odlišnú od väčšiny? Aj prvému zvereniu sa najlepšiemu kamarátovi či kamarátke totiž predchádza akési vnútorné vyrovnanie sa s tým, že človek nie je nikým zlým. Dá sa to v atmosfére, ktorá tu vznikla za posledné mesiace? "Bez ohľadu na to, ako sa referendum skončí, bude tu atmosféra ako po

vojne. Lebo toto je vlastne vojna dvoch táborov. A LGBT ľudia sú tí napadnutí," hovorí Franeková.

Momentálna spoločenská klíma má podľa nej dosah na proces formovania identity. "Pri hľadaní odpovedí si často zvnútorňujú negatívne odkazy, ktoré vidia v médiách. Dochádza ku skresleniu, napríklad, že LGBT človek vníma seba ako kazového, chybného. Cítia sa vinní za to, kým sú. Mladý človek si väčšinou začína uvedomovať svoju identitu už veľmi skoro, okolo 11. až 13. roku života. Štatisticky sa však o tom odváži niekomu povedať až okolo 16. roku života," pokračuje psychologička.

Mladý LGBT človek je teda bežne roky sám s pocitom, že je zlý len preto, že existuje. Verí, že keď o tom niekomu povie, bude mu nejakým spôsobom ublížené alebo on tým niekomu ublíži. Výsledkom môže byť, že sa títo ľudia maskujú, žijú v nesúlade so svojou osobnou integritou, čo časť spoločnosti oceňuje. "Dlhodobé oddelovanie toho, ako sa správam, od toho, kto som, má však obrovský dosah na psychiku jedinca," uzatvára Franeková a dodáva, že kým niektorí cítia v tejto veci bezmocnosť, iní (nielen) z LGBT komunity, sa aktivizujú.

Ľudia začali cítiť individuálnu zodpovednosť. Jednou z najčastejších metód obrany je paradoxne coming out. Na sociálnych sieťach napísalo viacero ľudí z LGBT komunity o svojej orientácii a identite, s dôvetkom – aha, to som ja, váš kamarát, vaša rodina! Naozaj máte pocit, že vás ohrozujem? "Našou rezervou je to, že je to tabuizovaná téma a aj málo homosexuálov o tom vie otvorene rozprávať. To treba zmeniť, aby čo najviac ľudí poznalo osobne niekoho inakorientovaného a pozmenilo názor," mieni Topor.

Martin označuje situáciu okolo referenda priam za surreálnu. "Najmä keď si to porovnávam s Anglickom, kde teraz študujem, tak sa až hanbím. To, že tisícky dobrovoľníkov tam niekde vonku celé dni burcujú ľudí, roznášajú letáky, šíria nejaké konšpirácie o mne ako o človeku bez toho, aby ma poznali, mi príde veľmi trpké. A pritom ma ako osobu vôbec nepoznajú a nevedia pochopiť, že moja orientácia je úplne nepodstatná súčasť mojej osoby. Som oveľa viac než len homosexuál."

25. Hľadá sa iba nepriateľ?

Ivan Lukšík, vysokoškolský pedagóg a vedecký pracovník | 04.02.2015 str. 31

Je chvályhodné, ak ľudia, ktorí niečomu úprimne veria, verejne o tom hovoria a usilujú sa svoje myšlienky presadiť. Navyše ak ide o takú pozitívnu vec, akou je rodina. Napokon iba málokto spochybňuje hodnotu harmonickej rodiny. Najmä v čase, keď okolo seba pozorujeme v súčasných rodinách množstvo problémov. Ale ako obhajujú rodinu propagátori nastávajúceho referenda?

Jeho iniciátori sa zrejme obávajú, že priznanie niektorých práv štvorpercentnej menšine by mohlo ohroziť existenciu rodiny, ktorá pozostáva zo zosobášeného páru muža a ženy a z detí. Je pravda, že by akýto model je v súčasnosti na ústupe, nie však preto, že ho ohrozovali homosexuáli, ale vinou vlastnej krízy či nárastu iných foriem spolužitia.

Prečo v slovenskej populácii, ktorá často deklaruje svoju príslušnosť ku kresťanským hodnotám, dochádza tak často k rozvodom, zanedbávaniu starostlivosti o deti, týranie žien v partnerských a manželských zväzkoch a podobne? Odpovede na tieto otázky nie sú jednoduché. Jednou z príčin je strata autority viacerých druhov.

Mnohí síce deklarujú kresťanské hodnoty, ale nežijú podľa nich. Autorita cirkvi nie je pre nich to, čo by usmerňovalo ich konanie. Autoritou už nie je ani spôsob života predchádzajúcich generácií vo viacerých súdržných rodinách. Každý je slobodný a zariaďuje si život podľa seba. Neinvestuje do budovania krehkých vzťahov, no do okamžitých pôžitkov a konzumu. Vzťahy sa konzumujú a keď sú prázdne, tak sa končia.

K tomu pripočítajme nepriaznivé vonkajšie faktory. Mladí ľudia sa neženú do zakladania rodín aj preto, že v spoločnosti na to nemajú vytvorené aké-také podmienky. Odkladajú založenie

rodiny nielen z dôvodu užívania si života, ale aj pre budovanie kariéry, aby mali dost prostriedkov na kúpu drahých bytov, na opatrenie si „drahých“ detí.

Súčasná rodinná politika (výška podpory počas materskej a rodičovskej dovolenky, prídavky na dieťa a pod.) iba málo motivuje mladých zakladať si rodiny. Pridajme k tomu nízku flexibilitu pracovného času či slabú a drahú sieť služieb pre matky s deťmi. Výsledkom na Slovensku je 1,4 dieťaťa na ženu v produktívnom veku (2,1 je miera pre zachovanie populácie). Jedna z ciest, ako niečo robiť s partnerskými a rodinnými problémami, je vzdelávanie a výchova budúcej generácie. Tú však obmedzuje posledná referendová otázka, ktorá hovorí o práve rodičov odmietnuť sexuálnu výchovu na školách. Tá sa v súčasnosti na Slovensku realizuje v rámci výchovy k manželstvu a rodičovstvu a má nadpredmetový charakter, teda jej jednotlivé témy sa vyučujú vo viacerých predmetoch, napríklad na biológii, etickej výchove, náboženstve, v slovenskom jazyku, vlastivede atď.

Ak by rodičia alebo deti nesúhlasili s preberaním jednotlivých tém na týchto predmetoch, museli by žiaci v tom čase triedy opúšťať. V školách by nastal značný chaos. Znamenalo by to tiež, že podľa prieskumov dve tretiny detí nezískajú dôležité a neskreslené informácie o fungovaní partnerských a rodinných vzťahov a sexualite zo školy ani od rodičov. V tejto záležitosti budú odkázané na priateľov a internet.

Lahké je zvaliť všetko na štvorpercentnú menšinu. Je to ľahšie, ako zamýšľať sa nad tým, prečo ľudia nežijú podľa svojej viery, prečo štát a politici nevytvárajú podmienky, ktoré by motivovali mladých zakladať si rodiny.

Referendové otázky odvádzajú pozornosť od skutočných problémov rodiny a zvalujú vinu na niekoho, kto za ne nemôže. Zapracovanie návrhu, ktorý vyplýva z otázky týkajúcej sa sexuálnej výchovy v školách, robí podpore rodičovstva len medvediu službu.

26. Všetko okrem pravdy

Peter Javůrek , Pravda | 06.02.2015 názory str.30

Sú všade. Ich heslá nájdete v schránkach, na zastávkach MHD, dokonca na cestovných lístkoch. Vytvárajú dojem, že ich je veľmi veľa, aj keby to všetko boli v skutočnosti len hrstky služobníkov jednej a tej istej firmy. Majú peniaze a majú prístup všade. V mene pokryteckej úcty našej spoločnosti k tradíciám, aj keby sa nimi mal oháňať posledný zločinec.

Jedno však nemajú. Nemajú možnosť hovoriť pravdu. Na podporu toho, o čo im ide, nemôžu používať pravdivé argumenty, pretože také k dispozícii nie sú. Ich jediným východiskom je preto klamať.

Vymýšľať si odpudivé bájky o homosexuáloch, perverzné historky o sexuálnej výchove v školách, hrôzostrašné nezmysly o obsahu výchovy k rodovému scitliveniu. Nič z toho nie sú omyly, ktorých sa niekto dopustí v zápale diskusie. Sú to lži, prefabrikované a zosieťované tak, aby vyvolávali dojem faktov „o ktorých sa všade hovorí (píše)“.

Ako je možné, že lži, na vyvrátenie ktorých často stačí iba prečítať si patričný dokument či štatistiku, majú taký úspech? No preto, lebo tu nejde o fakty, ale o emóciu. O vyvolávanie všadeprítomného strachu. Navyše tým najzákernejším spôsobom: máte sa báť o svoje deti.

Máte sa báť toho, že si vaše deti vezmú gejovia či lesby. Áno, „technicky“ nejde o tie vaše, ale o deti z detských domovov. V ľudskej povahe však je, že pri predstave, ako sa ubližuje nejakému hoci aj celkom fiktívnemu dieťaťu, vaša emócia prirodzene smeruje k tomu vášmu, či vám blízkemu. Stačí teda vyvolať spojenie: LGBTI rovná sa ohrozenie akéhokoľvek dieťaťa, a dielo je dokonané. Rovnaký mechanizmus funguje pri predstavách, ako sa v škole na sexuálnej výchove „prznia neviniatka“.

Ľudia, ktorí sú premknutí strachom, že sa na nich „zhora“ valí čosi nepredstaviteľné, sú poddajní. A schopní uveriť komukoľvek, kto šikovne s ich strachom narába a manipuluje.

Tvrdiť, že takéto referendum je najvyššou formou demokracie, je čosi, ako povedať, že vražda je najvyššou formou nesúhlasu.

Myslí si niekto naozaj, že v nedeľu sa všetci zobudíme a budeme navzájom priateľsky švitoriť bez ohľadu na sobotu? Sotva. Pandorina skrinka bude otvorená a ako je z báje známe, vypustené choroby sa do nej už len tak ľahko nevrátia. Ktosi tu investoval peniaze, energiu a invenciu do rozpútania „kultúrnej vojny“. Myslieť si, že sa na to v prípade neúspechu referenda vykašle, znamená podliehať ilúziám. Toto referendum je iba predzvesť vecí budúcich.

Pre postoj k referendu nie je dôležité, čo si myslíte o slove „manželstvo“, ale čo si myslíte o tom, že ľudia majú hlasovaním určovať a vymedzovať život svojich blízkych. Hlasovať o tom, čo smú a čo nesmú.

To je jadrom celého problému a to je aj dôvod, pre ktorý sa v sobotu nič neskončí. Za priznerania či dokonca účasti hlúpych, zbabelých a cynických politických elít sa u nás odohrá ďalší pokus o podkopanie akej-takej liberálnej demokracie a vykročenie smerom k nejakej novej forme totality. Pokus určite nie posledný.

27. Neurobme chybu

Nora Slišková | 07.02.2015 Názory/ Komentáre a glosy str. 40

Ak existuje milión druhov neznášanlivosti, náš svet ich pozná. Písali najtemnejšie stránky dejín. Ani to nestačí na poučenie? Koľkokrát sa budeme dopúšťať rovnakých omylov?

Otázky v referende zasahujú do ľudských práv a slobôd iných ľudí. Namiesto diskusie o ochrane sexuálnych menšín a rešpekte sa v našej krajine rieši, ako im uprieť spravodlivosť, právo na pokojný život a súkromie.

Toto referendum v skutočnosti nie je o ochrane rodiny, nie je ani o homosexuáloch, ale o každom z nás. Nerobme si ilúzie, dnes sú to sexuálne menšiny, s ktorými sa podľa jeho plánovačov treba vysporiadať, zajtra to môže byť hocikto, kto sa znepáči pôvodom, vekom, vetou, výzorom, politickým názorom, hocičím. Tak ako teraz, bude nám podsúvané, že je to v mene „ochrany spoločnosti“. To je najväčšia nástraha, pred ktorou stojíme. Pre časť našich spoluobčanov sa pripravuje geto s ďalekosiahlymi následkami na ich životy a tým na celú spoločnosť.

Metóda vylúčenia je neprijateľná. Ak sa vydáme cestou odnímania práv, presadzovania silnejšieho nad slabším, náš svet, ktorý sme povinní s pokorou vylepšovať, sa začne rúcať.

Preto v sobotu denník Pravda vyšiel s titulnou stranou: Na nezmyselné otázky neexistujú správne odpovede. Ublížujú našim blízkym. Neurobme chybu.

28. Ucho amfory

Zuzana Kusá, sociologička | 10.02.2015 názory str.30

Z tváre hovorca Aliancie za rodinu neschádza úsmev ani po neplatnom referende. Blaží ho, že sa v sobotu vyše deväťstotisíc dospelých obyvateľov Slovenska namáhalo ísť k urnám, „hoci išlo len o hodnoty, a nie o materiálny úžitok“.

Aliancia vraj nechce spoločnosť rozdeľovať. No už označovanie referenda za hodnotové a jeho účastníkov ako tých, ktorým ide o hodnoty, rozsekáva spoločnosť. Tým, čo sa na referende nezúčastnili, chtiac-nechtiac dáva nálepku prizemných bytostí, ktoré na hodnoty nedbajú.

Pre väčšinu nehlasujúcich je to nespravodlivá nálepka. Netreba ani odkazovať na údaje z výskumov hodnotových orientácií, ktoré ukazujú veľmi dôležité miesto rodiny v živote našich obyvateľov. Silné dôkazy o tom každodenne prežívame. Pre rodinu pracujeme, odovzdávame jej čas, zdravie a zriekame sa osobných záujmov. Mnohí dobrovoľne pracujú v prospech cudzích rodín a detí. Bijú sa za to, aby deti nechodili spať hladné, mali strechu nad hlavou, aby ich rodičia mali prácu a popri práci aj čas na deti.

Reči o tom, že rodina potrebuje najmä materiálnu podporu, dostupné bývanie či škôlky, iniciátori referenda považovali za nepochopenie. Tým sa však sami stávali nepochopiteľnými. Trochu svetla do chápania hodnoty rodiny sa dá nájsť v eseji Držadlo od nemeckého sociológa Georga Simmela. Nič to, že ju napísal pred storočím a že v nej neuvažuje o rodine, ale o ozdobnej váze – amfore.

Amfora bola podľa Simmela pozoruhodná tým, že je často umeleckým výtvorom, no na rozdiel od obrazov či sôch nie je nedotknuteľným sebestačným dielom, ale patrí súčasne dvom svetom. Tým, že má plniť aj určitý účel, hoci len symbolický, zapája sa do praktických životných pochodov. „Kým pre čisto umelecké nazeranie je moment skutočnosti a potrieb praktického života úplne ľahostajný, u vázy, ktorá je napĺňaná a vyprázdňovaná, podávaná a stavaná sem a tam, sa skutočnosť hlási o svoje práva.“

Autor eseje nehovoril, že pri vázach a čajníkoch sa treba vzdať estetických nárokov. Len v dobe ornamentálnej estetiky opatrne argumentoval, že ucho amfory, podobne ako držadlo či nalievací zobáčik čajníka, musí brať ohľad na potreby používania. Ak by sa podriaďovali výlučne estetickému hľadisku, ich užívateľom by spôsobovali ťažkosti.

Tieto úvahy by sme mohli rozvíjať ďalej v tom zmysle, že čím väčší diktát estetického kánonu vo veciach každodenného života, tým väčšie riziko, že tieto veci sa po čase odvrhnú ako ťažkopádne či dokonca ubližujúce. Že im zostane osud muzeálnych exponátov, zmysel ktorých dnešnému oku uniká.

Simmelovo poučenie pre dnešné spory o rodinu je teda toto: Na rodinu podobne ako na amforu či čajník možno nazerať z viacerých hľadísk. Z toho praktického aj z hľadiska estetického kánonu, na výlučnosti ktorého trvá Aliancia za rodinu a s ňou deväťstotisíc oduševnených voličov. Vo svojom estetickom okúzlení však zabúdajú, že rodina nie je obraz alebo socha, ktorú možno uctievať a zároveň ignorovať potreby života. Rodina ako hodnota prežije, len ak sa otvorí a prispôbi našim potrebám.